

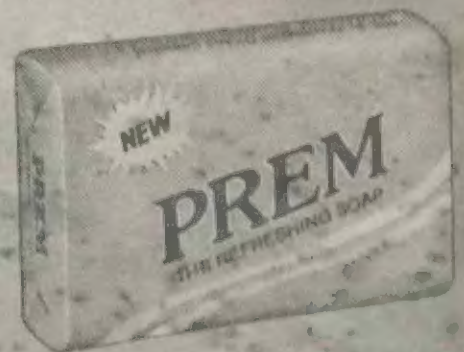
Anil Kumar Panigrahy

ସୌରଭ ମନମୁଗ୍ଧକାରୀ
ସଦ୍ୟତା ତନ୍ମୁ ଆଶୋରି

ନୂଆ

ପ୍ରେମ୍

ସ୍ୱାଭାବିକ ରୂପେ ଆପଣଙ୍କର

ଏବେ ଏକ ସୁବିଧାଜନକ ଆକାର ଆଉ ନୂଆ ସୌରଭରେ ମିଳେ

ମହାନ
ଭାରତୀୟ ଐତିହ୍ୟ
ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ

9

ଦକାଶୀଷ ରାଜତ
ନମ୍ବର ୫/୧
୧୭
କେର

ଶ୍ରୀ ଉମେଶଚନ୍ଦ୍ର ଭୂପତି ।
କବି ଦାସପୁଲ
ପୋ:ପ: କବି
ଭୟା: ଶିଳ୍ପକଥା

ଶ୍ରୀ ନିରଜ କୁମାର ମହା
ଗ୍ରାମ: ଅନ୍ତର୍ଗତ
ପୋ:ପ: ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ରପତି

ଜହ୍ନ ମାୟା

ସମ୍ପାଦକ : 'ଚକ୍ରପାଣି'
ସଂଳାପକ : ନାଗି ରେଡ଼କୀ

ପ୍ରକୃତ ଜ୍ଞାନ କ'ଣ ? ଯାହା ମନୁଷ୍ୟକୁ ସତ୍ୟର ନିକଟତର କରେ । ସ୍ୱାର୍ଥ ବା ଅତ୍ୟନ୍ତ-ସର୍ବସ୍ୱ ଜ୍ଞାନ ସଞ୍ଚୟ କରି ବି ମଣିଷ ଅଜ୍ଞାନରହେ । “ଜନକ ଉପତ୍ୟକାର କାହାଣୀ”ର ଏ ଅଧ୍ୟାୟ ଚାହାଁନ୍ତି ସୁରୁର ଦିଏ ।

ଅମରବାଣୀ

ମୃତ୍ୟୁକ୍ଷେପ ଶୁଣିଲେଦ୍ୟା, ଦୁଃସନ୍ତାନଶ୍ଚ ଦୁର୍ଜନୋ ଭବତ ।
ସୁଜନସ୍ତୁ ଜନକକ୍ଷେପକ୍, ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟଶ୍ଚାଶୁସ୍ତଦେୟଃ ॥

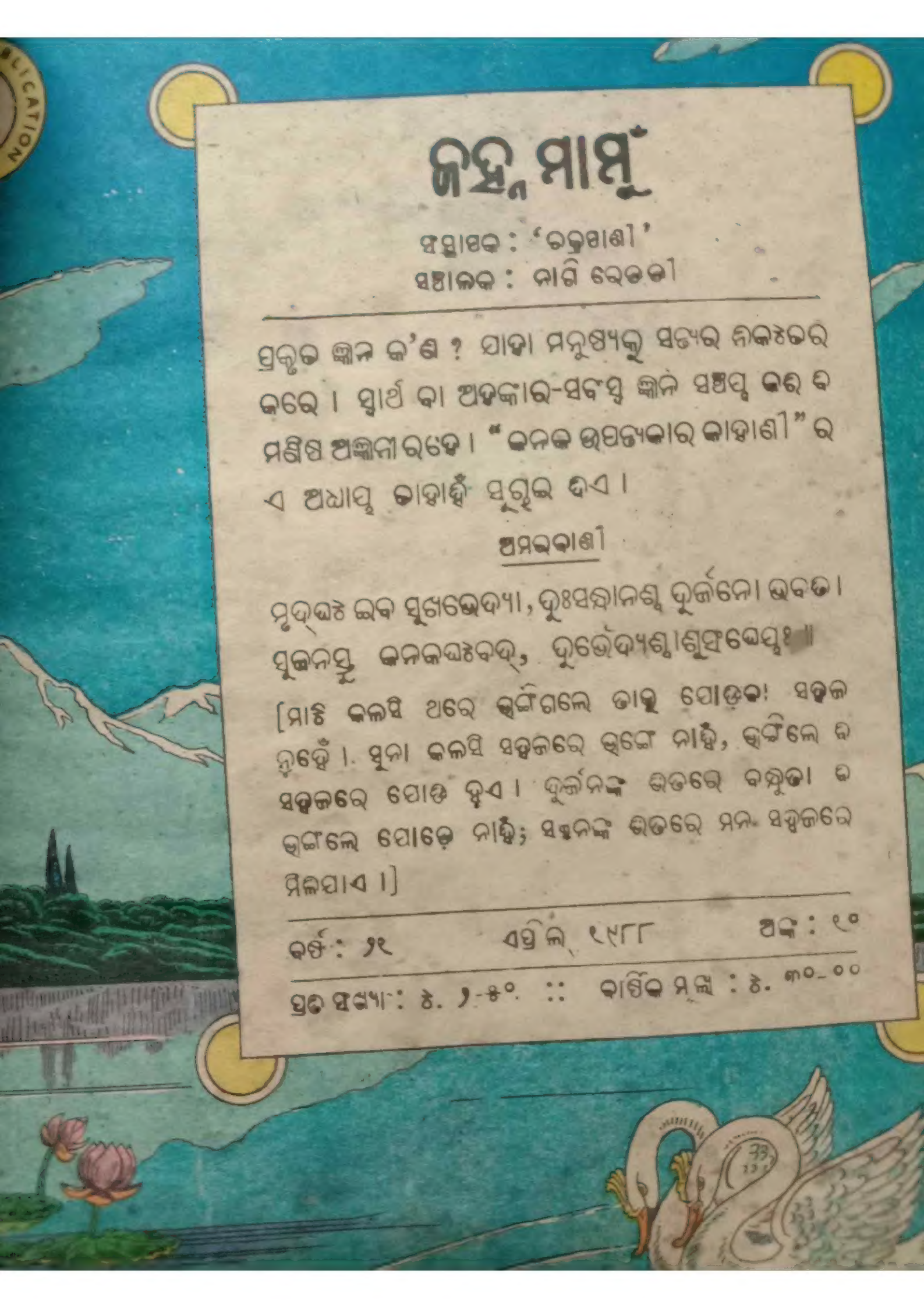
[ମାଟି କଳସି ଥରେ ଭାଙ୍ଗିଗଲେ ତାହୁଁ ଯୋଡ଼କା ସହଜ ହୁଏ । ସୁନା କଳସି ସହଜରେ ଭାଙ୍ଗେ ନାହିଁ, ଭାଙ୍ଗିଲେ ବି ସହଜରେ ଯୋଡ଼ ହୁଏ । ଦୁର୍ଜନଙ୍କ ଭିତରେ ବନ୍ଧୁତା ବି ଭାଙ୍ଗିଲେ ଯୋଡ଼େ ନାହିଁ; ସୁଜନଙ୍କ ଭିତରେ ମନ ସହଜରେ ମିଳିଯାଏ ।]

ବର୍ଷ : ୨୧

ଏପ୍ରିଲ୍, ୧୯୮୮

ଅଙ୍କ : ୧୦

ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟା : ଟ. ୨-୫୦ :: ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୩୦-୦୦

ଜଳମୟ ପ୍ରମାଣ-ବିଜ୍ଞାନ

ମହାକାଶରେ ମନୁଷ୍ୟ

ଭୁବ ମହାକାଶଗୁଡ଼ିକ ସେମାନେ କେହି ମହାକାଶରେ ୨୩୭ ଦିନ କାଳ ଅବଦାନ କରୁଥିବା ବାତାବରଣରେ ମଣିଷ କେତେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକରି ଉପସ୍ଥିତ ରହିପାରେ, ସେ ଦିଗରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇ ପୁଣ୍ୟବୀର ସେଇଥିରେ । ମହାକାଶରେ ରହିବାରେ ଏହା ରୋକିବ ।

ଜଳମୟ ଦ୍ୱାରକା

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ନଗରୀ ଦ୍ୱାରକା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦେବ-ଦ୍ୟାୟ କରୁଥିବା ସମୟରେ ମୟ ଦ୍ୱାରକାରେ ବୋଲି ଯେଉଁ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ, ତାହା ସତ୍ୟ ବୋଲି ମନେ ହୁଏ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଉପକୂଳର ଅତୁରରେ ୪୦୦୦ ବର୍ଷ ତଳେ ଏକ ନଗରୀ ଜଳମୟ ଦ୍ୱାରକାରେ ବୋଲି ଏବେ ବହୁତ ପ୍ରମାଣ ମିଳିପାରେ ।

୧୧୫୫

୧୧୫୫

ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଆଗନ୍ତୁକ ନୁହନ୍ତି

ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଭାରତ ବାହାରୁ ଆସିଥିଲେ ଏକ ସେମାନଙ୍କ ସହ ସମ୍ପର୍କ ଯୋଗୁଁ ହରଷା ସମ୍ପାଦନ ଅବସାନ ହୋଇଥିଲା, ଏ ତରୁ ଠିକ୍ ନୁହେଁ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ ମିଳୁଛି । ନିକଟରେ ଜଣେ ଆଗନ୍ତୁକ ଉପକାଶ ସଂସ୍କୃତ ଆର୍ଯ୍ୟ ଓ ହରଷା ସମ୍ପାଦନ ଏକ ସମୟରେ ଚିତ୍ତି ଥିଲେ ବୋଲି ତଥ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି ।

ଶୁଦ୍ରତମ କୋରା

ହାତରେ ଲେଖା ଶୁଦ୍ର ଏ ଶୁଦ୍ର କୋରା (୨.୦ ସେ. ମି. x ୨.୨ ସେ.ମି.) ମହାବଳ କମଳ ହସେଇଥିବା ପରିବାର ତାଙ୍କ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ଏହାକୁ ପୁଣ୍ୟବୀର ଶୁଦ୍ରତମ କୋରା । ଦୁବାରର ଗୋଟିଏ ନିରାପଦ ସୁରକ୍ଷାଗାରରେ ତାହା ଗଢ଼ିତ ଅଛି ।

ହଂସ ଓ ଡମ୍ବକ

ଗାଳି ଦେଶର ରାଜା ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତ ନିଃସନ୍ତାନ ଥିଲେ । ଜଣେ ରାଷି ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ତମର ପ୍ରଜାମାନେହିଁ ତମର ସନ୍ତାନ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କୌଣସି ମହତ୍ତ୍ୱ ଓ ବୀର ସ୍ୱଭାବର ପିଲା ବାଛି ନିଅ । ସେ ହେବ ତୁମର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ।” କିନ୍ତୁ ରାଜାଙ୍କ ମନ ମାରିଲା ନାହିଁ । ସେ କୈଳାଶ ପର୍ବତକୁ ଯାଇ ଶିବଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ କଲେ ।

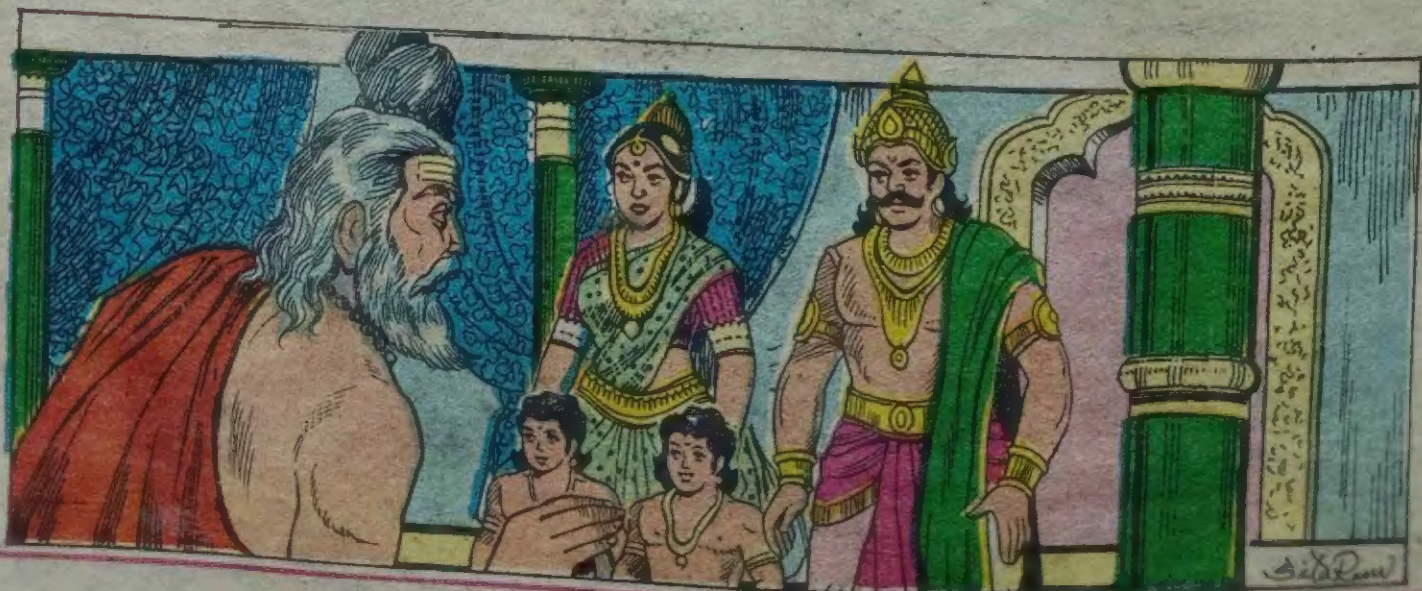
ତାଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା । ତାଙ୍କର ଦୁଇ ରାଣୀ ହଂସ ଓ ଡମ୍ବକ ନାମକ ଦୁଇ ଶିଶୁପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଜନ୍ମ ଦେଲେ ।

“ରାଜପୁତ୍ରମାନେ ଯେପରି ସତ୍ତ୍ୱ ଶିକ୍ଷା ପାଇବେ, ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କର ।” ରାଜାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ସେହି ଶୁଭେଚ୍ଛା ରାଷି ଉପଦେଶ ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜା ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ହୋଇ ସେ ଉପଦେଶ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦେଲେନାହିଁ । ଦୁଇ ବାଳକ ଯେତିକି ଯେତିକି ବଢ଼ି ହେଲେ, ସେତିକି ସେତିକି ସ୍ୱାର୍ଥପର ହେଲେ । ସେମାନେ ତପସ୍ୟା ବି କରୁଥାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ବର ହସାବରେ କାମନା କରୁଥାନ୍ତି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସମତା । ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭୁ ବୋଲାଇବା ହେଲା ସେମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ ।

ସେତେବେଳେ ଦ୍ୱାରକାରେ ରାଜା ଥିଲେ କୃଷ୍ଣ । ସେ ହଂସ ଓ ଡମ୍ବକଙ୍କ ପ୍ରଭୃତି ସ୍ତ୍ରୀକାର କଲେ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ହଂସ ଯୁଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଲା; ଡମ୍ବକ ପଲାଇ ଯାଇ ପମୁନାକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ମଲା ।

ରାଷି ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ସ୍ତୁତି କହିଲେ, “ରାଜା, ଏଭଳି ପୁଅ ପାଇ ଲଭ କ’ଣ ହେଲା ? ଯଦି ପୁଅ ଜନ୍ମ କଲ, ସେମାନଙ୍କୁ ସତ୍ତ୍ୱମାର୍ଗରେ ଚଳାଇବା ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟା କଲନାହିଁ କାହିଁକି ?”

କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ବହୁ ବିଳମ୍ବ ହେଲାଣି ।

ସ୍ବପ୍ନ ବିଳାସ

ଅନେକ ଦିନ ତଳର କଥା । ଅବନ୍ତୀପୁର ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ଗୋଟାଏ ବାଳକ ଥାଏ, ଯାହାକୁ ଲେକେ ବିଳାସ ବୋଲି ଡାକୁଥାନ୍ତି । କଥା କ'ଣ କି, ଶ୍ରେଣବିଳାସରେ ରହିବା ପାଇଁ ତା'ର ବାସନା ଏଡ଼େ ପ୍ରବଳ ଯେ ଲେକେ ତା'ର ଅସଲ ନାମ ଭୁଲିଯାଇଥାନ୍ତି ।

ଏକଦିଗରେ ଶ୍ରେଣବିଳାସରେ ରହିବାର ଇଚ୍ଛା, ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ କିନ୍ତୁ ପରିଶ୍ରମ କରିବା ପାଇଁ ଅନିଚ୍ଛା—ଏହାହିଁ ହେଲା ସେ ବାଳକର ମନୋଭାବ । ଏଥିରେ ବିଳାସ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅର୍ଥ ବା ସୁଯୋଗ କାହୁଁ ଆସିବ ?

ଥରେ ସେ ଗାଁର ଶିବମନ୍ଦିରରେ ଆସି ଜଣେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଆଶ୍ରୟ ନେଲେ । ବିଳାସ ଯାଇ ତାଙ୍କର ସେବା ଶୁଣୁଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଗଲା । ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ସେଥିରେ କିଛି କହୁ ନଥାନ୍ତି ।

ଦିନେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ମନ୍ଦିରରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲିଯିବାକୁ ବସିଲେ । ବିଳାସ ଯାଇ ତାକୁ ପ୍ରଣାମ କରି କହିଲା, “ବାବା, ମୋତେ କିଛି ବର ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ କହିଲେ, “ଯିଏ ସାଧନା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବ ବା ଭଗବାନଙ୍କୁ ପାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିବ, ମୁଁ କେବଳ ତାକୁହିଁ ସାମାନ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ । ତୋର ଇଚ୍ଛା ଆରାମରେ ରହିବୁ । ମୁଁ ସେଥିରେ ତୋତେ କି ପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇ ପାରିବି ?”

“ଆଜ୍ଞା, ଆପଣଙ୍କର ଏତେ ସେବା କରି ଆଉ ଆପଣ ମୋତେ କିଛି ବର ନଦେଇ ଚାଲିଯିବେ ?” ବିଳାସ ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି କହିଲା ।

ବିଳାସ ଅବଶ୍ୟକ ଯେତେ ଦୂର ସମ୍ଭବ ନମ୍ର ଭାବରେ ଏକଥା କହିଲା; କିନ୍ତୁ ସେବା ପତ୍ତରେ

ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ କହୁପାରିବି ନାହିଁ । ଆଜି
ତୋର ଏ ଶକ୍ତି ଅଳ୍ପଦିନ ରହିବ ।
ସଲ୍ୟାସୀ ଏହା କହି ବିଲସ ମୁଣ୍ଡରେ ଥରେ
ହାତ ଥୋଇଦେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ବିଲସ ଶୁଣି ହୋଇଗଲା । ସ୍ୱପ୍ନ ସତ
ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ ବହୁତ ଲଭ ହେବ ବୋଲି
ସେ ଧରିନେଲା । କିଛିଦିନ ପରେ ସେ ଯାଇ
ଅବନ୍ତୀପୁରର ରାଜଧାନୀରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।
ସେଠାରେ ଗୋଟାଏ ଚଟିଘରେ ବିଶ୍ରାମ ନେଉ-
ଥିବାବେଳେ ସେ ଲୋକେ ରାଜାଙ୍କ ବିଷୟରେ
ଆଲୋଚନା କରୁଥିବାର ଶୁଣିଲା । ରାଜା
କୁଆଡ଼େ ବହୁତ ଦୟାଳୁ ଓ ବହୁତ ସାହସୀ ।
ଯେକୌଣସି ଶତ୍ରୁ ବା ଦୁଃଖୀ ଲୋକ ତାଙ୍କ
ପାଖରୁ ସାହାଯ୍ୟ ଭାଷା କରି ନିରାଶ ହୁଏନାହିଁ ।

ଏହା ଶୁଣି ଶୁଣି ତାକୁ ନିଦ ଧରିଗଲା ।
ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲା, ରାଜା ରାଜରେ ଏକୂଟିଆ
ରସ୍ତାରେ ଚାଲିଛନ୍ତି । ଜଣେ ବୁଢ଼ା ଲୋକ
ତାକୁ କହିଲା, “ଆପଣ ଜଣେ ସାହସୀ ଗର
ଭଳି ଦିଶୁଛନ୍ତି । ମୋ ବୁଢ଼ିଆରେ ଗୋଟାଏ
ହେନା ପଶିଛି । ତାକୁ ମାରି ପାରିବେ ?”
ରାଜା ବୁଢ଼ା ପଛେ ପଛେ ଶଲେ । ବିଲସର
ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।

ସେ ସକାଳେ ଯାଇ ରାଜାଙ୍କୁ ଭେଟିଲା ଓ
ତା’ ସ୍ୱପ୍ନ କଥା କହିଲା । ରାଜା ହସି ହସି
କହିଲେ, “ବାଳକ, ମନେ ହୁଏ, ତମେ
କିଛି ସାହାଯ୍ୟ ଚାହୁଁ । ସିଧାସଳଖ ସେକଥା

ଥିବା ତା’ର ସ୍ୱାର୍ଥପର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସେଥିରେ
ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା । ସଲ୍ୟାସୀ ନୀରବ ରହିଲେ ।
ବିଲସର ଆଉ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନଥାଏ । ସେ ପୁଣି
କହିଲା, “ଆଜ୍ଞା, ଆପଣଙ୍କୁ ସେବା କଲେ
କେତେ ଲଭ ପାଇବ ବୋଲି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲି!”

“ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲୁ ?” ସଲ୍ୟାସୀ ପଚାରିଲେ ।
“ହଁ, ଆଜ୍ଞା,” କହିଲା ବିଲସ ।

“ବାପା, ମୁଁ ତୋତେ ସେବା କରିବାକୁ
କହିନଥିଲି କିମ୍ବା ତୁ ସେବା କରିବାର ଦେଖି
ମୁଁ ବିଶେଷ ଉତ୍ସାହ ଅନୁଭବ କରୁନଥିଲି ।
ଠିକ୍ ଅଛି । ଗୋଟାଏ ବର ଦେଉଛି । ତୁ
ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବୁ, ତାହା ସତ ହେବ ।
ସେଥିରେ ତୋର ଭଲ ହେବ କି ମନ୍ଦ ହେବ,

ନବହି ସ୍ୱପ୍ନ ସ୍ୱପ୍ନ ଆଖିଲ କାହିଁକି ?” ରାଜା କ’ଣ ସୁରସାର ଗୁଡ଼ି ବୁଝ । କିନ୍ତୁ ତମେ ତାକୁ ସାମାନ୍ୟ କିଛି ଅର୍ଥ ଦେଇ ଦିବା ମୋ ଦରବାରରେ ରୁହ ।” କହିଦେଲେ ।

କିନ୍ତୁ ପରଦିନ ସକାଳେ ରାଜାଙ୍କର କେତେଜଣ କର୍ମଚାରୀ ଯାଇ ଚଟିଘରେ ଶିଳପକୁ ଠାବ କଲେ ଓ ରାଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଡାକିନେଇ ଆସିଲେ । ରାଜା ତାକୁ ଦେଖି ଆନନ୍ଦରେ କହିଲେ, “ବାଳକ, ଦେଖୁଛି ତମର ଭବିଷ୍ୟତ ଜାଣିବାର ଶକ୍ତି ଅଛି । ଶତ ରାଜରେ ସତରେ ମୁଁ ମୋ ରାଜ୍ୟର ଅବସ୍ଥା ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ସହର ବାହାରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଗାଁକୁ ଏକୂଟିଆ ଯାଇଥିଲି । ସତକୁ ସତ ଜଣେ ବୃଦ୍ଧା ମୋତେ ଡାକି ନେଇଗଲା ଓ ମୁଁ ହେଟା ଘଉଡ଼ାଦେଇ ଆସିଲି । ତମେ

ଆନନ୍ଦରେ ବିଳାସ କଥା କହିପାରିଲ ନାହିଁ । ସେ ତ ଏଇଆ ଗୁଡ଼ି ଥିଲା ! ସେ କହିଲା, “ମହାରାଜ ! ମୋତେ ଖାଲି ଆରାମରେ ଖାଇ ପିଇ ରହିବାକୁ ଦିଅନ୍ତୁ ।” ରାଜା ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଲେ । ବିଳାସ ଆନନ୍ଦରେ ରହିଲା । ଦିନବେଳେ ଥରେ ଥରେ ଅଣ୍ଟା-ରେହଣ କରି ସେ ସହର ଭିତରେ ବୁଲିଆସେ । ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ଆଉ କିଛି କରେ ନାହିଁ ।

ଦିନେ ସେ ଯାଇ ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲା, “ମଣିମା, ମୁଁ ଶତ ରାଜରେ ଗୋଟାଏ ଅଭୂତ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଛି । କହିବାକୁ ସାହସ ହେଉନାହିଁ ।”

ରାଜା ତାକୁ ଅଭୟ ଦେବାରୁ ସେ ଗପିଲା :
 “ମଣିମା, ମୁଁ ଦେଖିଲି ଜଣେ ସାଧୁ ଆସି
 ଆପଣଙ୍କ ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇ କହିଲେ କି
 ସେ ଆପଣଙ୍କୁ ହିମାଳୟ ନେଇଯିବାକୁ
 ଆସିଛନ୍ତି । ନଗଲେ ଆପଣଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ
 ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ । ଆପଣ ଟିକିଏ ଇଚ୍ଛାପୂର୍ବକ କରି
 ସାଧୁଙ୍କୁ ସହ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜା
 ହେବ କିଏ ? ଆପଣ ଏଆଡ଼େ ସେଆଡ଼େ
 ଅନାଇ ମୋତେ ଧରିନେଇ ସିଂହାସନରେ
 ବସାଇ ମୁକୁଟ ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲେ । ମୁଁ ରାଜା
 ହେଲି । ଆପଣ ସାଧୁ ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ ।”

ରାଜା ଏ ସ୍ବପ୍ନ ଶୁଣି କିଛି ନ କହି ପ୍ରାୟାଦ
 ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ଦରବାରରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଓ ବିଳାସ ଯେପରି
 କହିଥିଲା, ରାଜାକୁ ସେହିକଥା କହିଲେ ।
 ରାଜା ବିଳାସକୁ ଧରିନେଇ ସିଂହାସନରେ
 ବସାଇ ଦେଇ ବାହାର ଚାଲିଗଲେ ।
 ଦରବାରର ଲୋକେ ପ୍ରଥମେ ହାୟ ହାୟ
 କଲେ ଓ ତା’ପରେ ନୂଆ ରାଜାଙ୍କର
 ଜୟଗାନ କଲେ ।

ବିଳାସ ସିଂହାସନରେ ବସିବାର ଦୁଇଦିନ
 ପରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସି କହିଲେ, “ମହାରାଜା,
 ଆମର ଶତ୍ରୁ ରାଜା ସୁକାନ୍ତସେନ ଆମ ରାଜ୍ୟ
 ଦଖଲ କରିନେବାକୁ ପୁଣି ଥରେ ସୈନ୍ୟଦଳ
 ଧରି ମାଡ଼ି ଆସୁଛନ୍ତି ।”

ବିଳାସ ଆତଙ୍କିତ ହେଲା ଓ କହିଲା,
 “ସୁବର୍ଣ୍ଣ କ’ଣ ସେ ଆମ ରାଜ୍ୟ ଥରେ
 ଆକ୍ରମଣ କରିଥିଲେ ?”

“ହଁ । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରାଜା
 ନିଜେ ସୈନ୍ୟ ଚାଲିନା କରି ସୁକାନ୍ତସେନଙ୍କୁ
 ଘଉଡ଼ାଇ ଦେଇଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣ
 ଆମ ସୈନ୍ୟବାହନର ନେତୃତ୍ବ ନେବେଟି ?”
 ମନ୍ତ୍ରୀ ପଚାରିଲେ ।

“ନା, ନା, ମନ୍ତ୍ରୀ ମହାଶୟ, ଆପଣ
 ସୁକାନ୍ତସେନଙ୍କ ସହ ସଜ୍ଜର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ ।”
 ବିଳାସ କହିଲା ।

ବିଳାସ ସେହିନ ଶାଢ଼ୀ ପାରିଲା ନାହିଁ କି
 ନିଦରେ ଶୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ମଝି ରାତି

ବେଳକୁ ଗୁଲ ନିଦ ଧରି ଆସିଛି, ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲା, ସେ ଶବ୍ଦକୁ ଡରି ନଅର ଭିତରୁ ପଲଇ ଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ କିଏ ଜଣେ ତାକୁ ଧରି ପକାଇଛି ।

ନିଦ ଗୁଲିବା ମାତ୍ରେ ସେ ନଅର ଭିତରୁ ପଲଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ ପାଟକ ପାଖରେ ତାକୁ ଜଣେ କେହି ଖପ୍ କନା ଧରି ପକାଇଲା । ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଅନାଇ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ତାକୁ ଧରିଥିବା ଲୋକ ଆଉ କେହି ନୁହନ୍ତି, ଖୋଦ୍ ରାଜା !

ରାଜା ତାକୁ ପ୍ରାସାଦ ଭିତରକୁ ନେଇ ଆସି ତାଠୁଁ ସବୁ ଶୁଣିଲେ ଓ କହିଲେ, “ଭୟ ନାହିଁ । ତୁମର କିଛି ଅପରାଧ ନାହିଁ । ତେବେ ତୁମେ ଭାଷଣ ଅଳସୁଆ ଓ ସ୍ୱପ୍ନ ଦିଲସୀ । ତମେ ପ୍ରଥମେ ମୋ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲ, ତାହା ସତ୍ୟ ହେବାର କାରଣ ସେ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀକ ବର । କିନ୍ତୁ ପରେ ଯାହା ଦେଖିଲ, ତାହା ତୁମର ବାସନା ଓ

କଳ୍ପନାର ଫଳ । ତମେ ମନେ ମନେ ଶବ୍ଦକୁ, ତମେ ରାଜା ହୋଇ ପାରିଲେ କେଡ଼େ ସୁଖରେ ରହନ୍ତୁ । ତେଣୁ ସେମିତି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲ । ପରଦିନ ଯେଉଁ ସାଧୁ ଆସି ମୋତେ ହିମାଳୟ ଡାକିଲେ, ସେ ମିଛ ସାଧୁ । ମୋହର ଜଣେ ଅମାତ୍ୟ ଛଦ୍ମବେଶରେ ଆସିଥିଲେ । ଶବ୍ଦୁ ରାଜା ଆମ ରାଜ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ କରିବା କଥା ବି ମିଛ । ମୁଁ ସେ ଶବ୍ଦର ତମକୁ ପଠାଇଥିଲି । ଫଳରେ ତମ ନିଜ ଭୟ ଯୋଗୁଁ ତମେ ଫଲିଉଥିବାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲ ଓ ଭୟ ଯୋଗୁଁ ଧରାପଡ଼ିବା କଥା ବି କଳ୍ପନା କରି ତାହା ସ୍ୱପ୍ନରେ ଦେଖିଲ । ସେମିତି ହେବ ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁମାନ କରୁଥିଲି । ଗୁଡ଼ । ଏ ଟଙ୍କା ନିଅ । ଯାଇ ଗୋଟାଏ ଦୋକାନ କର । ନିଜ ମରିଶ୍ରମରୁ ସୁଖ ପାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କର ।”

ବିଲସ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ ରାଜାଙ୍କୁ ଜୁହାର ହୋଇ ଟଙ୍କା ଥଳି ଧରି ବଦାୟ ନେଲା ।

ଦୁଇ ଡାକୁ

ଗୋପାଳ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଥିଲେ ଦୁଇ ମିତ୍ର ।
 ଦୁହେଁ ଶରୀର ଘରର ଥିଲେ । ଗୁଣବାସ
 କଲେ ଚଳନ୍ତା, କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଅଳ୍ପ ପାଠ
 ପଢ଼ି ପକାଇଥିଲେ ବୋଲି ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ
 ଆଗରେ ଶେତବାଡ଼ରେ କାମ କରିବାକୁ
 ଅସମ୍ମାନଜନକ ମନେ କଲେ !

“ଗୁଲ୍, ସହରକୁ ଯିବା ।” ଦିନେ
 ଗୋପାଳ କହିଲା ।

“ମୁଁ ବି ସେଇଆ ଭାବୁଥିଲି । ସହରରେ
 ଆମ ଭଳି ଯୁବକଙ୍କୁ ସହଜରେ କାମପତ୍ରା
 ମିଳିଯିବ ।” ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ କହିଲା ।

ଦୁହେଁ ଯାଇ ସହରରେ ପହଞ୍ଚି ପ୍ରଥମେ
 ବଡ଼ ବଡ଼ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନରେ ଯାଇ
 ଗୁରୁତ୍ୱ ଖୋଜିଲେ । କ୍ରମେ ହତାଶ ହୋଇ
 ପାନ ଦୋକାନରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଖୋଜିବା ଯାଏ
 ଆସିଲେ । କିନ୍ତୁ କିଛି ଲଭ ହେଲା ନାହିଁ ।

ଏଣେ ଆଜି ଏ ମନ୍ଦିରରେ ତ କାଲି ସେ
 ମନ୍ଦିରରେ ମାଗଣା ପ୍ରସାଦ ଖାଇ ଖାଇ
 କେତେଦିନ ଚଳି ହେବ ?

“ଆମକୁ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେବାଭଳି ବୁଦ୍ଧି ଏ
 ସହରର ଲୋକଙ୍କର ନାହିଁ !” କହିଲା ଗୋପାଳ ।

“ଠିକ୍ କଥା ।” ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଏକମତ ହେଲା ।

“ଗୁଲ୍, ଚୋରି କରିବା !” ଗୋପାଳ
 କହିଲା ।

“ମୁଁ ବି ସେଇଆ ଭାବୁଥିଲି । ଆମ ଭଳି
 ବୁଦ୍ଧିମାନ ଥିଲାଏଁ ସହଜରେ ସେ କାମରେ
 ପାରଙ୍ଗମ ହୋଇଯିବା କଥା ।” କହିଲା
 ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ।

ସେମାନେ ସହରର ଗୋଟାଏ ଗଳି ଗସ୍ତ
 ବାଛି ସେଇଠି ଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଆଖି
 ରଖିଲେ । ଗଳିର ଗୋଟାଏ କୋଣରେ ଜଣେ
 ଅଳଙ୍କାର-ବ୍ୟବସାୟୀ ରହୁଥାନ୍ତୁ । ସେମାନେ

ହେବା ଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଚାଲିଲେ, ସେ
ପରେ ଆସି ତାଙ୍କର ଗୋପାଳ ଶୁଦ୍ଧା ପିନ୍ଧିବା
ଖୋଲି ବସି ଅଳଙ୍କାର ବାହାର କରି
ସିନ୍ଦୂରରେ ତାଲ ପକାଇ ପୁଣି ବସେ ବୁଦ୍ଧ
ଦେଇ ବଡ଼ ସତ୍ରାରେ ଥିବା ତାଙ୍କ ଗୋପାଳକୁ
ଗଲେ ।

“ବୁଝିଲ ? ସେ ସିନ୍ଦୂରରେ ବହୁତ
ଅଳଙ୍କାର ଅଛି । ସେତେକ ଧରି ଆମେ ଏ
ସତ୍ରର ଛତା ଅନ୍ୟ ସତ୍ରରକୁ ଚାଲିଯିବା ।
ବେଶିକ ଆଉ ଚନ୍ଦ୍ରା କ’ଣ ?” ଗୋପାଳ
କହିଲା ।

ଗୋପାଳ ନଜର ଗୁରୁକାଠି ଦ୍ଵାରା ତାଲ
ଖୋଲିବା ବଦ୍ୟାଟି ଶିଖିଥାଏ । ସତରେ,
ଅଳଙ୍କାର ବେପାରୀ ଆସିବା ପୁରୁଷ, ଗୋପାଳ
ତାଲ ଖୋଲିଦେଲା । ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କୁ ଭିତରେ
ପଶିଯିବା ପରେ ସେ ପୁଣି ତାଲ ବନ୍ଦ
କରିଦେଲା । ଉଭୟଙ୍କ ଭିତରେ ପୁର
ହୋଇଥିଲା, ଗୋପାଳ ବାହାରେ ଜଗି
ରହିଥିବା । ବେପାରୀ ଆସି ଶିଦ୍ଧରେ ଶୋଇ-
ଗଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଶେଷ ତଳୁ ଗୁରୁକାଠି
ବାହାର କରିନେଇ ସିନ୍ଦୂର ଖୋଲି ଅଳଙ୍କାର-
ତଳ ବାହାର କରିନେବ ଓ ପଛପଟ ଦ୍ଵାର
ଦେଇ ସତ୍ରାକୁ ବାହାର ଆସିବ । ଗୋପାଳ
ସେଠି ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ।

ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କୁ ବେପାରୀର ଶୋଇବା ବର
ଭିତରେ ଥିବା ଗୋଟାଏ ଘଡ଼ ଦେ ବସିଲା ।

ଅନେକ ସତରେ ବେପାରୀ ଆସିଲେ ଓ
ଲଣ୍ଠନ ଆଲୁଅରେ ଅନେକ ସମୟ ଧରି
ଶାତାପସ୍ୟ ଦେଖିଲେ । ମଝିରାଜ ବେଳକୁ
ସେ ଶୋଇଲେ ।

ଗୋପାଳ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ । ହଠାତ୍
କବାଟରେ କିଏ ମୃଦୁ ମୃଦୁ ଆଘାତ କଲା ।
ବେପାରୀ ଉଠି ପଡ଼ି ପଚାରିଲେ, “କିଏ ?”
“ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଶୁଣୁରଙ୍କ ଗାଁରୁ ଆସିଛି ।
ଆପଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କିଛି ଜରୁରୀ ଖବର ପଠାଇଛନ୍ତି ।
କବାଟ ଖୋଲନ୍ତୁ ।” କେନ୍ଦ୍ର ଜଣେ କହିଲା ।

ବେପାରୀ ଉଠି ପଡ଼ି କବାଟ ଖୋଲିଦେବା
ମାତ୍ରେ ଜଣେ ଲୋକ ଭିତରୁ ପଶି ଆସି ହୁସ
ଦେଖାଇ କହିଲା, “ତମ ସିନ୍ଦୂର ଖୋଲି

ଜାହା ଯାହା ମୁଲ୍‌ବାନ ଜନସ୍ଥ ଅଛି ସବୁ
ଶକ୍ତି ଏ ଲଗାରେ ବାନ୍ଧି ମୋତେ ଦେଇଦିଅ ।
ନହେଲେ ମରବ ।”

“ମୁଁ ଦେବି ନାହିଁ ।” ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ
ବେପାରୀ କହିଲେ ।

“ତା’ହେଲେ ଇଷ୍ଟଦେବଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କର !”
ଏହା କହି ତାକୁ ହୁସି ଉଠାଇଲ । ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର
ସ୍ବର୍ଗ ଉପରୁ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ତଳକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି
ତାକୁ ହାତରେ ଏପରି ଆଘାତ ଦେଲା ଯେ
ସେ ଚକ୍ରାବତ କରି ହୁସି ତଳେ ପକାଇଦେଲା ।
ବେପାରୀ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଦୁହେଁ ମିଶି ତାକୁକୁ
ବାନ୍ଧି ପକାଇଲେ । ବାଟଦେଇ ନଗର-ରକ୍ଷକ
ପ୍ରହରୀମାନେ ଯାଇଥିଲେ । ସେମାନେ ଆସି
ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଓ ତାକୁକୁ ଧରି ନେଇଗଲେ ।

ସେମାନେ ଗୁଲିଯିବା ପରେ ବେପାରୀ
ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଆଡ଼େ କଟମଟ କରି ଅନାଇ
ପଚାରିଲେ, “ତମେ କିଏ ? ସ୍ବର୍ଗ ଉପରେ
କଣି କ’ଣ କରୁଥିଲ ?”

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ତଳେ ପଡ଼ି
ସବୁ କଥା କହିଗଲା ।

ବେପାରୀ କହିଲେ, “ମୁଁ ବୁଝୁଛି, ତୋ
ସ୍ବର୍ଗରେ ତାକୁ ନୁହେଁ । ତାକୁ ହୋଇଥିଲେ,
ତମେ ସେ ଅସଲ ତାକୁ ମୋତେ ମା
ପକାଇବାଯାଏ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥାନ୍ତୁ ।
ତା’ପରେ ଦୁଇଟି ତାକୁ ମାରିଥାନ୍ତୁ ନହେଲେ
ତାକୁ ଡରାଇ ତାଠୁଁ ଅଧା ଜନସ୍ଥ ହାତ
କରିଥାନ୍ତୁ ।”

“ହଁ, ଆଜ୍ଞା, ଯେତେବେଳେ ସେ ଆପଣଙ୍କୁ
ନିରସ୍ତ ଦେଖି ମାରି ପକାଇବାକୁ ବସିଲା,
ସେତେବେଳେ ଆଉ ମୁଁ ଥିବୁ ଧରି ପାରିଲି
ନାହିଁ !” ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ କହିଲା ।

ବେପାରୀଜଣକ ବିବେକୀ ଓ ଦୟାଳୁ ଲୋକ
ଥିଲେ । ସେ ଉଭୟ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଓ ଶୋପାଳକୁ
ତାଙ୍କ ଦୋକାନରେ ଗୁଲିବା ଦେଲେ । ଦୁଇ
ବନ୍ଧୁ ବିଶୁଦ୍ଧ ହାତରେ କାମ କରି କ୍ଷମେ ତାଙ୍କ
ବ୍ୟବସାୟରେ ଅଂଶୀଦାର ହେଲେ ।

କମଳ ଉପେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର କାହାଣୀ

[୪]

[ରତ୍ନସ୍ୟାମସୁ ଜଳପ୍ରପାତ ଅନ୍ତରାଳ କରି ଶୁଭ୍ର ପାଞ୍ଚ ଦିଗ୍‌ଗନ୍ଧର୍ବ ଗଳ୍ପରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ସେ ଗଳ୍ପର କଳ୍ପ-ଦାଢ଼ୀକନ୍ତ ସୁସ୍ୱେଦିତ ତା' ଉପରେ ବସି ହୋଇ ତାହା ଧରିବା ପାଇଁ ସିଂହାସନକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲା । ଶୁଭ୍ର ଦୌଡ଼ ପଲର ପାଇଁ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଲେମ୍ବୁପର୍ଣ୍ଣକ ଦୁର୍ଗାଟିଏ ଦେଖି ରହିଗଲା । ତା'ପରେ...]

ରାଜା ଦେଖିଲା, ପାହାଡ଼ ଉପରେ ସୁକୁମାର ବାଳକଟିଏ ସତେ ଅବା ମଳମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଅଚଳ ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଛି । ଗୋଟାଏ ଭାଷଣାକୃତ ସର୍ପ-ଦାନବ ସେ ବାଳକ ଆଖିରେ ଦୃଷ୍ଟି ନିବଦ୍ଧ କରି ଧିରେ ଧିରେ ତା' ଆଡ଼େ ଅଗ୍ରସର ହେଉଛି । “ସବୁନାଶ ! ଆଜି କ’ଣ ସର୍ପ-ଦାନବ ଖୋଦ୍ ଶକ୍ତିପୁତ୍ରକୁ ଭକ୍ଷଣ କରିବ ?” ଦୁଇ ପ୍ରହରୀଙ୍କ କଣ୍ଠରେ ଫୁଟିଲା ଆତଙ୍କ ଓ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । “ତମେ ଦୁହେଁ ତ ବଡ଼ ଅଜବ ପ୍ରହରୀ ! ଯଦି ସର୍ପ-ଦାନବ ତମ ଶକ୍ତିପୁତ୍ରକୁ ଗିଳିଦେବ ବୋଲି ଜାଣୁଛ, ତେବେ ତାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଆଗଭର ହେଉନ କାର୍ଯ୍ୟକ ?” ଶୁଭ୍ର ନିଜ ଚରବାସ ଉପରେ ହାତ ପକାଇ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ।

ପ୍ରହରାମାନେ ଏମିତି ଭାବରେ ଶୁଭୁ ଆଡ଼େ
ଅନାଇଲେ, ସତେ ଅବା ସେ ଗୋଟାଏ
ନିହାତ ଅବାନ୍ତର କଥା କହୁଛି !

ସେତିକିବେଳେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା
ଗୋଟିଏ ରଥ । ତାକୁ ଟାଣୁଥିଲେ ଯୋଡ଼ିଏ
ବଳଷ୍ଟ ମଣିଷ । ଯେପରି କ୍ଷୀପ୍ର ଗତିରେ
ସେମାନେ ଦୌଡ଼ୁଥିଲେ, ତାହା ଦେଖିଲେ
ଘୋଡ଼ାମାନେ ବି ଲଜ୍ଜିତ ହୁଅନ୍ତେ ।

“ମହାରାଜ !” ଏତକ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି
ପ୍ରହରାମାନେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇଲେ । ରାଜା ପାହାଡ଼
ଉପରେ ସର୍ପ-ଦାନବ ଦ୍ଵାରା କବଳିତ ରାଜପୁତ୍ର
ଆଡ଼େ ଅନାଇ ଖାଲି ଏତକ କହିଲେ,
“ହାୟ ମୋ ପୁଅ !”

“ମହାରାଜ ! ସର୍ପ-ଦାନବକୁ ଦମନ
କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏ ପ୍ରହରା ଦୁହେଁ ଆଦେଶ
ଦେଉନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ?” ରାଜୁ ଅଧିକ
ଭାବରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

ରାଜା ଥରେ ରାଜୁଆଡ଼େ ବସ୍ଥିତ ଭାବରେ
ଅନାଇ ତା’ପରେ ପୁଅ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ନିକର
ରଖି କାହିଁକି ମନଦେଲେ । ସର୍ପ-ଦାନବ
ଓ ରାଜପୁତ୍ର ଉଭୟେ ସେତେବେଳେ ମାତ୍ର
ଗଳେ ଦୁଇଗଳ ବ୍ୟବଧାନ ।

ରାଜୁ ଲମ୍ବଦେଇ ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ
ଉଠିଗଲା । ସେତେବେଳକୁ ସର୍ପ-ଦାନବର
ଲହଲହ କରି ଥରେ ବିଜୁଳି ଭଳି ଚହଟି
ଯାଇ ରାଜପୁତ୍ରକୁ ଆୟତ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା
କରି ସାରିଥାଏ । ଶିଏ ବ୍ୟବଧାନରେ
ରାଜପୁତ୍ର ବଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ । ସର୍ପ-ଦାନବର
କିଛି ଦୃଢ଼ାୟୁଧର ନିଷ୍ଠାସିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ
ରାଜୁର ଚରବାଣୀ ତା’ର ମୁଣ୍ଡକାଟ କଲେ ।

ବନ୍ଧ-ଦାଡ଼ୀବନ୍ତ ସେତିକିବେଳେ ରାଜାଙ୍କ
ପାଖରେ ଆବୃତ ହେଲେ ।

“ଆରେ ଟୋକା, ତୁ କଲ କ’ଣ !” ସେ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାଦ କଲେ ।

“କଲ କ’ଣ ? ରାଜପୁତ୍ରକୁ ଗିଳିବାକୁ
ଯାଉଥିବା ସର୍ପ-ଦାନବକୁ ମାରିଦେଲି ! ତା’
ରକ୍ତରୁ ତ କାହିଁ ଆଉ ଶତ୍ରାଏ ଛଅଟା ସର୍ପ-
ଦାନବ ଜାତ ହେଉ ନାହାନ୍ତି ! ଅତଏବ
ଆମେ ନିରାପଦ । ରାଜାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମୋତେ

ପ୍ରହରମାନେ ଚନ୍ଦ୍ରଶାଢ଼ ତାକୁ ସଜପୁରକୁ
ଟାଣି ନେଇଗଲେ ।

ସବୁ ପକ୍ଷରେ ସଜା ଓ ବନ୍ଧ-ଦାଡ଼ୀ
ଚାଲିଥାନ୍ତି । ସର୍ବ ଦାନବର ଦେହ ବେଉଁତି
ପୋତା ହେବ ଓ ତା'ପରେ କେଡ଼େ ବିରାଟ
ସୁ, ତସୁମୁ ନିର୍ମାଣ ହେବ, ସେମାନେ ସେଇକଥା
ଆଲୋଚନା କରୁଥାନ୍ତି ।

* * *

ନିଶାନ୍ଧ । ସବୁ ଯେତେ ଚିନ୍ତା କରୁଥାଏ,
ତା'କୁ ସେତକ ବିସ୍ମୟ ଲାଗୁଥାଏ । ସର୍ବ-
ଦାନବର ନିଧନରେ ସଜା ଓ ବନ୍ଧଦାଡ଼ୀ
ବିଚଳିତ ହେଲେ କାହିଁକି ? ସଜପୁରକୁ ରକ୍ଷା
କରିବା ଅପରାଧ ହେଲା କିପରି ?

ଅଧା ସଜ୍ୟ ଓ ସଜକନ୍ୟା ଉପହାର ଦେବା ।
ତେବେ ମୋର ଅବଶ୍ୟ ସେସବୁ ଲେଉଟା
ନାହିଁ !” କହିଲା ସଜୁ ।

“ଟୋକାକୁ ବାନ୍ଧ !” ବନ୍ଧ-ଦାଡ଼ୀ ଦୁକୁମ୍ଭ
ଦେଲା ।

“ହଁ, ହଁ, ବାନ୍ଧ ।” ସଜା ବି ସେ ଦୁକୁମ୍ଭକୁ
ସମର୍ଥନ କଲେ ଓ କହିଲେ, “ତେବେ
ସାଧାରଣ କାଗଜରେ ନରଖି ତାକୁ ଆମ
ନଅର ଅଭ୍ୟନ୍ତରବର୍ତ୍ତି କାଗଜରେ ରଖ ।”

ସଜପୁର ସଜୁ ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସିଲେ ।
ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଜଳେଇ ଥାଏ କୃତଜ୍ଞତାର
ଅଶ୍ରୁ । “ଭୁନି ସଜକୁମାର !” ସ୍ନେହପୂର୍ବକ
କଣ୍ଠରେ ସଜୁ ସମ୍ବୋଧନ କଲା । କିନ୍ତୁ

କାଗଜ ଆଗର ସୁଡ଼ଙ୍ଗପଥ ମୃଦୁ ଆଲୋ-
କରେ ଉଦ୍‌ଘାସିତ ହେଲା । କିଛି ଖୋଲିଦେଲା
ଜଣେ ପ୍ରହରୀ । ଆଗରେ ଛୁଡ଼ା ହେଲେ ସଜା ।
“ଚରୁଣ ! ତମେ ମୋ ପୁଅର ଜୀବନ ରକ୍ଷା
କରିଛ । ମୁଁ କୃତଜ୍ଞ । ମୁଁ ତମର ମୃତ୍ୟୁ
କାମନା କରୁନାହିଁ ।” ସେ କହିଲେ ।

“ମହାରାଜ, ଆଉ କିଏ ବି କାହିଁକି ମୋ
ମୃତ୍ୟୁ କାମନା କରିବ ସେକଥା ମୁଁ ବୁଝି
ପାରୁନାହିଁ ।” ସଜୁ କହିଲା ।

“ଚରୁଣ, ଇଏ ହେଲା ଜ୍ଞାନ-ବିଜ୍ଞାନ ସଜ୍ୟ ।
ଜ୍ଞାନପାଇଁ ଲେଉଟା ଶୁଖିଲା । ସେ ସର୍ବ-ଦାନବ
ଥିଲା ଶୁଖିଲା ଅଧିଷ୍ଠାତା । ସେ ଶୁଖିଲା ମାନି
ଦୈନିକ ଗୋଟାଏ ମଣିଷ ଖାଉଥାଏ, ତା'ଠୁ

ମଧୁର ହୁଏ । ସେ କେଉଁଠି କାହାକୁ
 ଶାସ କରନ୍ତି, ଶାନ୍ତି ତା'ର ମଳି । ଆଜି
 ସେ ମୋ ପୁଅକୁ ଶାନ୍ତିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲା
 ବୋଲି ମୁଁ କପରି ସେଥିରେ କାଧା ଦେବ ?
 ବୁଝା ହୁଏକରେ ଶୁଙ୍ଗଲର ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତ ରଖିବା
 କର । ମୋର ପୁଅଟି କରୁନା ।” ବୁଝା
 ଦେଲେ ।

“ମହାରାଜ, ସର୍ପ-ଦାନବ ଶୁଙ୍ଗଲର
 ଅଧିଷ୍ଠାତା ହେଲ କପରି ?”

“ସେଇଟା ଅବଶ୍ୟ ଗୋପନ କଥା ।
 କିନ୍ତୁ ତମକୁ କହି ଦେଉଛି । ସର୍ପ-ଦାନବ
 ବୁଝା ସର୍ପ-ଦାନବ: ତା'ର ବେଶି କିଛି
 ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଶୁଙ୍ଗଲର ନିୟାମକ ଶ୍ରବଣେ
 କାହାକୁ ହେଲେ ଲୋକେ ମାନିବା ଚାହୁଁ ।
 ନହେଲେ ସେମାନେ ବିଶୁଙ୍ଗଲ ହୋଇଯିବେ ।
 ସେ ନିୟାମକ ଯେତେ ଉତ୍କଳର ହେବ,
 ଲୋକେ ତାକୁ ସେତେକ ବେଶି ମାନିବେ ।”

“ମହାରାଜ ! ରଥ ମଣିଷ ନଟାଣି ଘୋଡ଼ା
 ଟାଣିବା ଉଚିତ, ଏତକ ଜ୍ଞାନ ବି ତ ଆପଣ-
 ମାନଙ୍କର ନାହିଁ । ଆଉ ଏଇଟା କେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ
 ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନ ସଜ୍ୟ ?” ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ବୁଝା ।

ବୁଝା ବୁଝୁର ପିଠି ଆସୁଥିଲେ ଦେଇ
 କହଲେ, “ତରୁଣ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ତମେ ମଣିଷ
 ରୂପରେ ଦେଖିଲ, ସେମାନେ ବାସ୍ତବରେ
 ଘୋଡ଼ା । ଆମେ ସେମିତି ଗୁଡ଼ାଏ ଘୋଡ଼ାକୁ
 ମଣିଷ ଓ ଗୁଡ଼ାଏ ମଣିଷକୁ ଘୋଡ଼ାରେ

ପରିଣତ କରି ପାରିବୁଁ । ଏଥିରୁ ଆମ ଜ୍ଞାନ
 ବିଜ୍ଞାନର କରମତ ବୁଝୁଛ ?”

“ବୁଝୁଛ !” ବୁଝା ଦୀର୍ଘନିଃଶ୍ୱାସ ଛଡ଼ିଲା ।

“ବୁଝୁଛ ?” ବୁଝା ଅଛାଳିଆ ଶ୍ରବଣେ
 ଜେବ କଲେ, “କ’ଣ ବୁଝୁଛ ?”

“ବୁଝୁଛ ଯେ ଏ ଧରଣର ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନର
 ଅଧିଷ୍ଠାତା ସର୍ପ-ଦାନବହିଁ ହେବା ଉଚିତ !”
 ବୁଝା କଣ୍ଠସ୍ୱର ଟାଣି କରି କହିଲା ।

ବୁଝା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କଲେ । ବୁଝାକୁ
 ସେମାନଙ୍କର ଆଦୂର ଅଧିକ କିଛି କରମତ
 ଦେଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ନିଜର ଛତା ଉପରକୁ
 ନେଇଗଲେ । ଛତାର ଗୋଟିଏ କେଶରେ
 ଥିଲା ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଗୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ା । ତହିଁ ଉପରେ

ଥିଲା କିଛି ଲଲ ଅଂଶ । ରଜା ସେହି ଅଂଶ ଉପରେ
ତଳିଥିବା ହାତ ବାଡ଼େଇଦେଲେ । ଲଲ
ଅଂଶ ଅପସରିଯାଇ ଦେଖାଦେଲା ଏକ ଦ୍ଵାର ।

ରଜାକୁ ଅନୁସରଣ କଲା ରାଜୁ ।

“ଏହି ଗମୁଜା ଭିତରୁ ରାଜ୍ୟର ଯେଉଁଠି
ଯାହା ହେଉଛି ସବୁ ସ୍ଵସ୍ଥ ଦେଖି ହେବ ।”

ରଜା କହିଲେ ଓ ଗମୁଜାର ଏକ ସ୍ତମ୍ଭ ଅଂଶ
ଦେଇ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳ ପ୍ରତି ରାଜୁର ଦୃଷ୍ଟି
ଆକର୍ଷଣ କଲେ । ରାଜୁ ଦେଖିଲା ଶତ ଶତ
ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ଆଲୋକ ତଳେ ଅସଂଖ୍ୟ ନରନାରୀ
କର୍ମରତ ।

“ସେମାନେ କ’ଣ କରୁଛନ୍ତି ?” ରାଜୁ
ପଚାରିଲା ।

“କରୁଛନ୍ତି ଅନେକ ଧରଣର କାମ ।
କାମକୁ ଅନାଥ । ସେଠାରେ ବିଶିଷ୍ଟ
ଗଣିତଜ୍ଞମାନେ ଏମିତି ଏକ ପଦ୍ଧତି ପ୍ରସ୍ତୁତ
କରୁଛନ୍ତି, ଯାହା ଦ୍ଵାରା ଆମ ଦେଶରେ କେତେ
ସଂଖ୍ୟାତ ବାଲିକଣା ରହୁଛି, ତା’ର ସଠିକ୍
ହସାବ ସମ୍ଭବ ହେବ । ତା’ପରେ...”

“ମହାରାଜ, ଏ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରୟୋଜନ ?”

“ଜ୍ଞାନ ହେଲା ବଳ । ଆମର ଜ୍ଞାନ-ଗନ୍ତା-
ଘରେ ସୁରକ୍ଷିତ ଅସଂଖ୍ୟ ଜ୍ଞାନରୁ କିଏ
କେତେବେଳେ ହେଲେ କାମରେ ଲାଗିଯିବ ।
ତମକୁ ଗୋଟାଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଉଛି । ହେଲା
ସେପାଖରେ ସେ କୋଠା ଆଡ଼େ ଅନାଥ ।
ସେଠି ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଗୋଟାଏ ଅପୂର୍ବ
ମହତ୍ତ୍ଵ କାମ କରୁଛନ୍ତି ।” ରଜା କହିଲେ ।

“ସତେ ? ଯେଉଁ ଧରଣର ଶୃଙ୍ଖଳା ଓ
ଶକ୍ତି ଆପଣମାନେ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି,
ସେଥିରେ ମହତ୍ତ୍ଵ କିଛି ହେବା ଉଚିତ୍ ।
କାମଟି କ’ଣ ଜାଣିପାରେ ?” ରାଜୁ
କୌତୁହଳ ପ୍ରକାଶ କଲା ।

“ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆମେ ଆକାଶର ଯେ
କୌଣସି ନକ୍ଷତ୍ରକୁ ଡରୁମାର୍ କରିଦେଇ
ପାରିବୁ !”

“ଓଃ, ଏଇଟା ମହତ୍ତ୍ଵ କାମ ? କେଡ଼େ
ଭୟଙ୍କର ମୁର୍ଖତା !” ରାଜୁ ଉଦ୍ଘେଷିତ
ଭାବରେ କହିଲା ।

“ତୁନି ପଡ଼ !” ରଜା ବିରକ୍ତ ହେଲେ ।

“କାହିଁକି ତୁନି ପଡ଼ିବ ? ସୁକୁର ଆକାଶରେ ମିଶି ମିଶି କରୁଥିବା ସେ କୁନି କୁନି ନକ୍ଷତ୍ରମାନେ ଆପଣଙ୍କର କ’ଣ ହାନି କରିଛନ୍ତି ଯେ ଆପଣ ସେଥିରୁ କେତୋଟିକୁ ଧ୍ୟାନ କରି ଦେବାକୁ ଏଡ଼େ ବ୍ୟଗ୍ର ?”

“ସେମାନେ ମିଶି ମିଶି କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଯେ ନିଶ୍ଚୟ, ତାହା ନୁହେଁ, ଆଉ ସେମାନଙ୍କୁ ଯେତେ କୁନି ଗ୍ରହଣ, ସେମାନେ ତାହା ବି ନୁହନ୍ତି । ସେମାନେ ବସନ୍ତ ଗ୍ରହମାନ । ସେଥିରେ ଆମଠୁଁ ବହୁତ ଅଧିକ ବଳବାନ ଲୋକ ଥିବା ସମ୍ଭବ । ହଠାତ୍ ଯଦି ସେମାନେ ଦିନେ ଆମ ଆଡ଼କୁ ଖେପି ଆସିବେ ?” ଗଜା ଓଲଟା ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

“ମହାଶୟ, ସେମାନେ ଯଦି ଆସିବେ, ତେବେ ସେମାନେ ପ୍ରଚୁର ସହାନୁଭୂତି ଓ ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁସନ୍ଧିତା ଦ୍ଵାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ନ ଆସିବେ ବୋଲି କାହିଁକି ଭାବିଲେ ? ଆପଣମାନେ ସବୁ କାମ କାହିଁକି ଭୟ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ କରୁଛନ୍ତି ?” ଗଜୁ ପଚାରିଲା ।

“ସେଥିରେ ଉପକାର ମିଳେ । ଲୋକେ ଏକତାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହନ୍ତି, ତଥା ଚୁପ୍ ରହନ୍ତି ।” ଗଜା ଟିକିଏ ଦୋଦୋପାଞ୍ଚ କରି ଉଠୁର ଦେଲେ ।

“ସେଭଳି ଏକତା ଓ ନୀରବତାର ମୂଲ୍ୟ କ’ଣ ? ଲୋକେ ଶ୍ଵେର ଡାକୁ ଭୟରେ ବି ପରସ୍ପର ଜାକୁଡ଼ି ଧରି ରହନ୍ତି ! ସେଭଳି ଏକତା ? ଆଜ୍ଞା, ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତି । ଆପଣଙ୍କ ଲୋକେ ଶୋଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ?”

“ଚନ୍ଦ୍ରା କରନାହିଁ । ଆମର ବିଜ୍ଞାନ ଲୋକଙ୍କୁ ନିଦ ଭୁଲାଇ ଦେବାର ଉପାୟ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିଛି । ଯିଏ କି ନିଦରେ ଦଶବର୍ଷ ବିତାଇପାରେ, ତାକୁ ‘ସର୍ପ-ଦାନବ ପଦକ’ ଦେଇ ଅଭିନନ୍ଦିତ କରାଯାଏ ।”

“ନିଦ ଭୁଲାଇ ଦେବାର ଉପାୟ ? ସେଥିରେ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟହାନି ହୁଏ ନାହିଁ ?” ଗଜୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା । ସେ ଉତ୍ତେଜିତ ନହେଲେ ବି ତା’ କଣ୍ଠସ୍ଵରରେ ଥିଲା ବେଦନା ।

“ନିଦ୍ରାହୀନତାର କୁପ୍ରଭାବକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର

କଥାକୁ ବାହାର କରିଛି । ହେଲେ, ସେଆଳ
ଅନାଥ ।” ଶୁଭା ଶୁଭା କାହାର ଅନ୍ୟ ଏକ
ପ୍ରକାର ଅଂଶ ଭାବରେ ଦେଇ ନିଶ୍ଚୟ ଆଉ ଏକ
ଅଂଶ ଆଡ଼େ ଶୁଭାକୁ ବୁଲି ଆକର୍ଷଣ କଲେ
ଓ କହିଲେ, “ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ଜାନ୍ତ ବୋବାଲ
ଅଧିବେଶନ ଆରମ୍ଭ ହେବାକୁ ଯାଉଛି ।
ତେବେ ଆଜି ବୋଧହୁଏ ଅମଳ ଅଧିବେଶନ
ପୁରୁଷ ଆମ ପୁରୋହିତ କହୁ କହିବେ ।”

“କାହା ବୋବାଲ ଅଧିବେଶନ ?”

ଶୁଭା ସରବ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ କହିଲେ, “ନିଦ୍ରା
ରୁତ୍ତଦେବୀ ଦ୍ଵାରା ଶରୀରରେ ଓ ମନରେ
ଯେଉଁ ଶରୀର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ହୁଏ, ଏକଦା ହୋଇ
ବହେ କନ୍ଦାକଟା କରୁଥିଲେ ସେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତାର
ଅବସାନ ହୋଇଯାଏ ।”

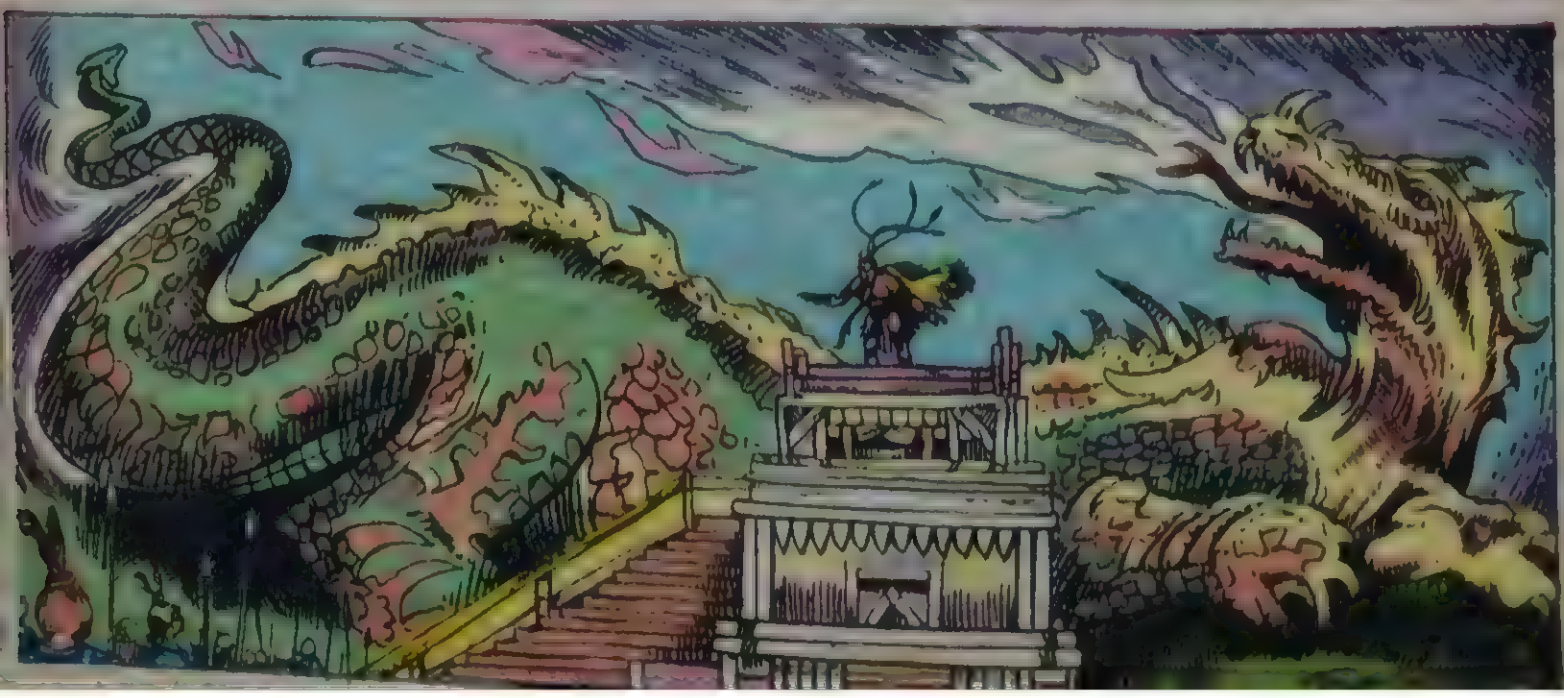
ଶୁଭା ଦେଖୁଥାଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶସ୍ତ
ପ୍ରେଷାଳୟ । ମଞ୍ଚର ପଛଭୂମିରେ ସର୍ପ-ଦାନବର
ପ୍ରତିକୃତି—ସତସତଆ ସର୍ପ-ଦାନବ ଅପେକ୍ଷା
ବହୁ ଅଧିକ ଶୁଣି ଭୟକର । ପ୍ରେଷାଳୟ ଭିତ୍ତି

ଲୋକ, କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ନାବେରେ ମନ୍ତ୍ର ଗୋଟ
ବସିଥାନ୍ତି ।

ମଞ୍ଚ ଭିତରକୁ କଟିଯାଇ ବେନକାଟୀ ବାମର
ଆରମ୍ଭ କଲେ : “ନାଗବେଶନ ! ଆମ ସ୍ତ୍ରୀ
ସର୍ପ-ଦାନବର ଆକର୍ଷଣ ନିଧନ ବସନ୍ତ
ଆଶ୍ରମମାନେ ଅବକାଶ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଘାତେ
ଯେ ମାନବକୁଣ୍ଠୀ ସୈଦାନ, ଏହା ହେବା
ବାହୁଲ୍ୟ ମାତ୍ର । ଆମର କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣ ଶର-
ତାକୁ ପ୍ରେରଣ କରିଛି । ଯେତେବେଳେ ସର୍ପ-
ଦାନବ ଶୁଭାପୁରକୁ ଆହାର କରିବ, ତିନି
ସେକେବେଳେ ସେ ମହାଧୂର୍ଜି ଘାତକ ତାକୁ
ହତ୍ୟା କଲେ । ଏପରି କରି ସେ ଶୁଭାଙ୍କ
ସହାନୁଭୂତି ପାଇବାର କଳ୍ପନା କରିଥିଲା ।
ତେବେ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବନ୍ଦୀ ।”

ଶୁଭା ହୋଧରେ ଥିବା ଭିତ୍ତି ଶୁଭାଙ୍କ ଆଡ଼େ
ଅନାଇ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, “ମହାଶକ୍ତି, ଏ ପ୍ରଶ୍ନ
ମିଥ୍ୟାବାଦୀକୁ ଆପଣ ସହ୍ୟ କରନ୍ତି ?”

ଶୁଭା ନିଷ୍ପ୍ରଭ ଦେଖାଗଲେ । (ନିମନ୍ତ)

ମାନବ ଓ ଦାନବ

ନିଶା ଶରଜୁଥାଏ । ଭୂହାକୁ ଭୂହା ଶୀତଳ
ପବନ ସାଙ୍ଗକୁ ବର୍ଷା ହେଉଥାଏ ।
ଗଛଲତା ଭିତରୁ ଆସୁଥାଏ ସାଇଁ ସାଇଁ ଡେ ।
ବଜ୍ରଧ୍ବଜ ଓ ଶୂନଶୂନପଦଙ୍କ ରଡ଼ି ମଝିରେ
ଶୁଭୁଥାଏ ଅଗଣାଗଣମାନଙ୍କ ଅଛନ୍ଦାସ୍ୟ । ଘନ
ଘନ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଦିଶିଯାଉଥାଏ
ଭୟାବହ ମହଞ୍ଚିମାନ ।

କିନ୍ତୁ ରାଜା ବନ୍ଧମାର୍କ ତଳେ ମଧ୍ୟ ବଚଳିତ
ବୋଧ ନକରି ପୁନର୍ବାର ବୃକ୍ଷଟି ପାଖକୁ
ଲେଉଟିଗଲେ ଓ ବୃକ୍ଷାଭେଦଣ କରି ଶବ୍ଦକୁ
ଉତ୍ତାରି ଆଣିଲେ । କିନ୍ତୁ ତା'ପରେ ତାକୁ
କାନ୍ଦରେ ପକାଇ ସେ ଶୂନ୍-ଶାନ୍ ଶୂଶାନ୍ ପଥ
ଅବହମ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ
ଶବ୍ଦସ୍ଥିତ ବେତାଳ କହିଲା, “ରାଜା, ତୁମେ
ଏ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗପୁରୁଷ ରାଜରେ ଯେ ଏଭଳି କଷ୍ଟ
ପାଉଛ, ଏହା ପଛରେ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି

ବେତାଳ କଥା

ରହୁଥିବା ଅନ୍ୟ ଗାଁକୁ ଯିବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ
ନିର୍ଜନ ପଡ଼ିଆ ଅବସ୍ଥା କଲବେଳେ ତାଙ୍କ
ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ଏକ ଅଲୁଚ ଦୃଶ୍ୟ । ସେ
ଦେଖିଲେ ଗୋଟାଏ ବୁକୁର କବଳରୁ ଖସି ଆସି
ବିଲେଇଟିଏ ସ୍ବାଭାବିକ ଭାବରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ
ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଗଛମୂଳରେ ବିକଟ ରଡ଼ି
ଛଡ଼ି ପ୍ରାଣମୁକ୍ତ । ପଲାଇଲା । ରାଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ହେଲେ । ସେ ଗଛମୂଳରେ ଏଭଳି ଭୟଙ୍କର
ଚିତ୍ତ କ'ଣ ଅଛି ବୋଲି ଅନାଇ ସେ ଯାହା
ଦେଖିଲେ, ସେଥିରେ ତାଙ୍କ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦୁଇଗୁଣ
ବଢ଼ିଗଲା । ଗଛମୂଳରେ ଶୋଇଥିଲା ଗୋଟାଏ
ବଡ଼ ମୁଷା ।

ବିଶେଷ କାରଣ ରହିଛି । ଦୃଢ଼ କେନ୍ଦ୍ର
ତୁମକୁ କୌଣସି ବଡ଼ ଧରଣର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି
ଦେଇଛି । କିନ୍ତୁ ଥରେ ଥରେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ
ତାହା ଲୋକେ ରକ୍ଷା ନକରିବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ
କମ୍ ନୁହେଁ । ମୋ ବକ୍ରବ୍ୟକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଦେବା
ନିମନ୍ତେ ଗୋଟାଏ କାହାଣୀ କହୁଛି, ମନଦେଇ
ଶୁଣ । ଶୁଣିଲେ ଶ୍ରମଭାର ଲଘବ ମନେ ହେବ ।”

ବେତାଳ ଶୁଣିଲା : ମଗଧଦେଶର ରାଜା
ମାଧବସେନ ଥରେ ଛଦ୍ମବେଶ ପକାଇ ପ୍ରଜାଙ୍କ
ଅବସ୍ଥା ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ବୁଲୁଥିଲେ ।
ରାଜଧାନୀଠାରୁ ଅନେକ ଦୂର ଯିବା ପରେ ସେ
ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ଗାଁର
ହାଲ୍‌ଗୁଲ୍ ଦେଖିସାରି ସେ ଟିକିଏ ଦୂରରେ

ମୁଷାକୁ ଦେଖି ବିଲେଇ ଗୁନିଆ ହେବ,
ଏକଥା କିଏ ବା କଲ୍ଲନା କରିନ୍ତା ? ରାଜା
ଅବାକ୍ ହୋଇ ମୁଷାଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ।
“ଯେଉଁ ମୁଷାକୁ ଦେଖି ବିଲେଇ ପଲାଇଯାଏ,
ସେ ମୁଷାକୁ ଜୀବନରେ ରଖିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ।”
ରାଜା ଏହା ଭାବି ନିଜ ଚରବାଗୁ ବାହାର
କଲେ । ପୁଣି ଭାବିଲେ, ଯେଉଁ ଚରବାଗୁରେ
ସେ ଭାଷଣ ଶିଳ୍ପମାନଙ୍କ ପ୍ରାଣ ନେବା କଥା,
ଗୋଟାଏ ସାମାନ୍ୟ ମୁଷା ଉପରେ ସେ ତାହା
ପ୍ରୟୋଗ କରିବେ ? ଏହା ଭାବି ସେ ଶେଣିଏ
ପଥର ଉଠାଇ ତାହା ଦ୍ବାବ ମୁଖକୁ ଆଘାତ
କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ । ସେତକବେଳେ
ରାଜ୍ୟର ଗୋଟାଏ ନିୟମ ତାଙ୍କର ମନେ
ପଡ଼ିଲା: କୌଣସି ନିନ୍ଦିତ ପ୍ରାଣୀକୁ ଆଘାତ

କରିବା ଅନୁଚିତ । ସେ ତେଣୁ ମୁଖା ପାଖକୁ
ଯାଇ ତାକୁ ଗୋଡ଼ରେ ଠେକିଦେଲେ ।

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୁଖାଟି ଗୋଟାଏ ମଣିଷ ରୂପ
ଧରି ଠିଆହେଲ ଓ ହସିଲା ।

ରାଜା ତମକି ପଡ଼ି ପଡ଼ିକୁ ଦୁଃଖିଗଲେ ଓ
ନିଜ ଚରବାସ ଉପରେ ହାତ ପକାଇଲେ ।
ଲୋକଟି ପୁନର୍ବାର ହସିଲା ଓ କହିଲା, “ଭୟ
ନାହିଁ । ତମର କୌଣସି କ୍ଷତି କରିବାର
ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୋର ନାହିଁ ।”

“ତମେ ମଣିଷ, କିନ୍ତୁ ମୁଖା ରୂପ ଧରି
ଶୋଇଥିଲ ପରା ! ଏହା ତ ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର !”
ରାଜା କହିଲେ ।

“କୌଣସି ମଣିଷ ପକ୍ଷରେ କ’ଣ ମୁଖା
ରୂପ ନେବା ସମ୍ଭବ ? ମୁଁ ରାକ୍ଷସରାଜ ପ୍ରତ୍ୟେକ ।
ତମେ ତ ଜାଣ, ରାକ୍ଷସମାନେ ଅନେକ ପ୍ରକାର
ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରନ୍ତି । ମୁଁ ପ୍ରଥମେ
ମଣିଷ ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରି ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନରେ
ଶୋଇଥିଲି । ଶ୍ଵେତମାନେ ମୋତେ ଜଣେ
ବିଦେଶୀ ମନେ କରି ଲକ୍ଷ୍ମୀନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା
କଲେ । ଆଉ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ମୋତେ
ବିଦେଶୀ ବେପାରୀ ଭାବେ ଏ ରାଜ୍ୟର କେତେକ
ଠକ ହରକତ କଲେ । ମୁଁ ଦେଖିଲି ମୁଖା
ଭଳି ପ୍ରାଣୀଟିଏ ହୋଇପଡ଼ି ରହିଲେ ମୁଁ
ନିରାପଦ ରହିବି ।” ରାକ୍ଷସ କହିଲା ।

“ନା, ରାକ୍ଷସରାଜ । ମୁଁ ସିନା ତମକୁ ମାରିଲି
ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଜଣେ ସାଧାରଣ ଲୋକ ହାକୁଡ଼ରେ

ପଡ଼ିଥିଲେ ତମେ ଅବଶ୍ୟ ମରିଥାନ୍ତି । ସେକଥା
ଛାଡ଼ । ତମେ ରାକ୍ଷସ । ଶ୍ଵେତ ଓ ଠକମାନେ
ତମକୁ ହରକତ କଲେ, ଅଥଚ ତମେ କିଛି
କରିପାରିଲ ନାହିଁ କିପରି ?” ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

“ଆମେ ରାକ୍ଷସମାନେ ମଣିଷ ରୂପ ଧରିବା
ମାତ୍ରେ ଆମର ବଳ ମଣିଷ ଭଳି ଦୁର୍ବଳ,
ରାକ୍ଷସର ବଳ ପରାଜୟ ସେତେବେଳେ ରହେ-
ନାହିଁ ।” ରାକ୍ଷସ ବୁଝାଇଦେଲା ଓ ରାଜାଙ୍କ
ପରିଚୟ ମାଗିଲା । ରାଜା ନିଜର ପରିଚୟ
ଦେଲେ । ରାକ୍ଷସ ଖୁସି ହୋଇ ତାଙ୍କୁ
ଅଭିବାଦନ କଲା ।

“ତମେ କାହିଁକି ମୋ ରାଜ୍ୟକୁ ଆସିଛ ?”
ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

“ଗୋଟାଏ ବିଶେଷ କାରଣରୁ । ଆମେ
ରାକ୍ଷସମାନେ ମଣିଷ ଖାଇପାରୁଁ । କିନ୍ତୁ ବହୁ
ବର୍ଷ ହେଲା ଆମ ରାକ୍ଷସ ରାଜ୍ୟରେ ଗୋଟାଏ
ନିୟମ ପ୍ରଚଳନ ହୋଇଛି । ସେ ନିୟମ
ଅନୁସାରେ କୌଣସି ନିରସ୍ତ୍ର ମଣିଷକୁ ଆମେ
ରାକ୍ଷସମାନେ ମାରି ପାରିବା ନାହିଁ । ଆମ୍ଭରକ୍ଷା
ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ମଣିଷ ମାରିବା ଆମ ପକ୍ଷରେ
ନିଷିଦ୍ଧ । ପୁଣି, ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜାନୁଆରୀ
ଯଦି ମଣିଷଟିଏ ମାରିଥିବ, ସେ ମଣିଷକୁ ଆମେ
ଖାଇବା କଥା ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଦେଖୁଛି,
କେଉଁଦିନ ହେଲା ଆମର କେତେକ ରାକ୍ଷସ
ଗଣ୍ଡା ଗଣ୍ଡା ମଣିଷ ଆଖି ଖାଉଛନ୍ତି ।
ସେମାନଙ୍କ ବଜା ହସାବରେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ

ସେମାନଙ୍କୁ ସେ ବସ୍ତୁରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ,
ସେମାନେ କହନ୍ତି କି ସେମାନେ ସଦ୍ୟ ମୃତ
ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଫସତ କରି ନେଇଯାଉଛନ୍ତି ।
ମୁଁ ଦେଖିଲି, ସେ ମଣିଷମାନେ ବୃତ୍ତା ନୁହନ୍ତି ।
ତେଣୁ ମଲେ କାହିଁକି ? ରାକ୍ଷସମାନେ କହୁଛନ୍ତି
କି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବିଜୟ ଦଙ୍ଗା, ବସ୍ତି ବସ୍ତି ଭିତରେ
ମାତୃପିତ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଏତେ ଲୋକ ମରୁଛନ୍ତି
ଯେ ଦଙ୍ଗା ହାଜାମା ଭିତରେ ଗୁଡ଼ାଏ
ମୃତଦେହ ଉଠାଇ ନେଇଗଲେ ବି କେହି
ଜାଣିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏହା କେତେଦୂର ସତ୍ୟ,
ସେହିକଥା ବୁଝିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଆସିଛି ।”
ରାକ୍ଷସ-ରାଜ ପ୍ରତୀତି କହିଲା ।

“ତମ ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ କ’ଣ ବୁଝିଲ ?”
ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

“ଅନେକ କଥା ବୁଝିଲି । ଆମ
ରାକ୍ଷସମାନେ ଯାହା କହୁଥିଲେ, ତାହା ସତ୍ୟ ।
ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହା ବି ସତ୍ୟ ଯେ ଲୋକଙ୍କ
ଉପରେ ଯେଉଁମାନେ ରାଜୁତ କରୁଛନ୍ତି,
ସେମାନଙ୍କ ଚରିତ୍ରରେ ମାନବଗୁଣ ଅପେକ୍ଷା
ଦାନବ ଗୁଣ ଅଧିକ । ସେମାନେ ସ୍ୱାର୍ଥପର,
ଉଦ୍ଧତ ଓ ଦୁର୍ବଳ ।” ରାକ୍ଷସ କହିଲା ।

ରାଜା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜ ଚରବାସ ଉପରେ
ହାତ ପକାଇ କହିଲେ, “ରାକ୍ଷସ-ରାଜ! ମୁଁ
ଯେ ସ୍ୱାର୍ଥପର ବା ଉଦ୍ଧତ ନୁହେଁ, ଏକଥା
ଅବଶ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରମାଣ କରିଦେଇ
ପାରିବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯେ ଦୁର୍ବଳ ନୁହେଁ,

ଏକଥା ତୁମ ସହ ଯୁଦ୍ଧ କରି ପ୍ରମାଣ
କରିଦେବ । ଆସ, ତୁମେ ତୁମ ରାକ୍ଷସ ରୂପ
ଧାରଣ କର ।” ରାଜା କହିଲେ ।

ରାକ୍ଷସ କହିଲା, “ରାଜା, ମୁଁ ରାକ୍ଷସ ରୂପ
ଧାରଣ କଲେ କୌଣସି ମଣିଷ ମୋତେ
ପରାସ୍ତ କରିପାରିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ । ମୁଁ
ଏହିପରି ମଣିଷ ଭାବରେ ତୁମ ସହ ଲଢ଼େଇ
କରିପାରେ । ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ଲଢ଼େଇ
ହେଲେ ସିନା ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କର ଲାଭ ! ତମେ
ଯଦି ମୋତେ ହରାଇଦେବ, ତେବେ ତୁମେ
ମୋତେ ଯାହା କରିବାକୁ କହିବ, ତାହା
କରିବ ।”

ରାଜା ଓ ରାକ୍ଷସ ଭିତରେ ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା ।
ରାଜା ଅକ୍ଳେଶରେ ମଣିଷ-ରୂପୀ ରାକ୍ଷସକୁ

ହରାଇଦେଲେ । ରାକ୍ଷସ ସତେ ସତେ ମଣିଷ
ରୂପ ଡ୍ୟାଗ କରି ରାକ୍ଷସ ରୂପ ନେଲା । ସେ
ରାକ୍ଷସ ତେହେରା ଦେଖି ରାଜା ଡରିଗଲେ ।

“ନା, ନା, ଭୟ କରିବାର କୌଣସି
କାରଣ ନାହିଁ ।” ରାକ୍ଷସ ଏତକ କହି ରାଜାଙ୍କ
ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲା ।

ରାଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ।

ରାକ୍ଷସ କହିଲା, “ରାଜା ! ତମେ କୁଳିଆ
ଯୋଦ୍ଧା, ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତୁମେ ମୋଠୁ
କି ପ୍ରକାର ସହାୟତା ଚାହୁଁଛ, ବୁଝ । ମୁଁ
ଦେବ ।”

ରାଜା ଖୁସି ହୋଇଗଲେ ଓ କହିଲେ,

“ମୁଁ ସାରା ପୃଥିବୀର ସବୁ ରାଜ୍ୟ ଜୟ କରି
ରାଜରାଜେଶ୍ୱର ହେବି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା,

ଚାଡ଼ା ଦ୍ଵାରା ମୁଁ ପୃଥିବୀରେ ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରିବି । କୌଣସି ରାଜା ସହ କୌଣସି ରାଜାର ସୁଦ୍ଧା ହେବ, ସେକଥା ମୁଁ କରାଇ ଦେବି ନାହିଁ ।”

ହଠାତ୍ ରାକ୍ଷସ ଅଛଡ଼ାସ୍ୟ କଲ ଓ କହିଲା, “ରାଜା ! ମୁଁ ଦୁଃଖିତ । ମୋ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ମୁଁ ପାଳନ କରିବି ନାହିଁ ।”

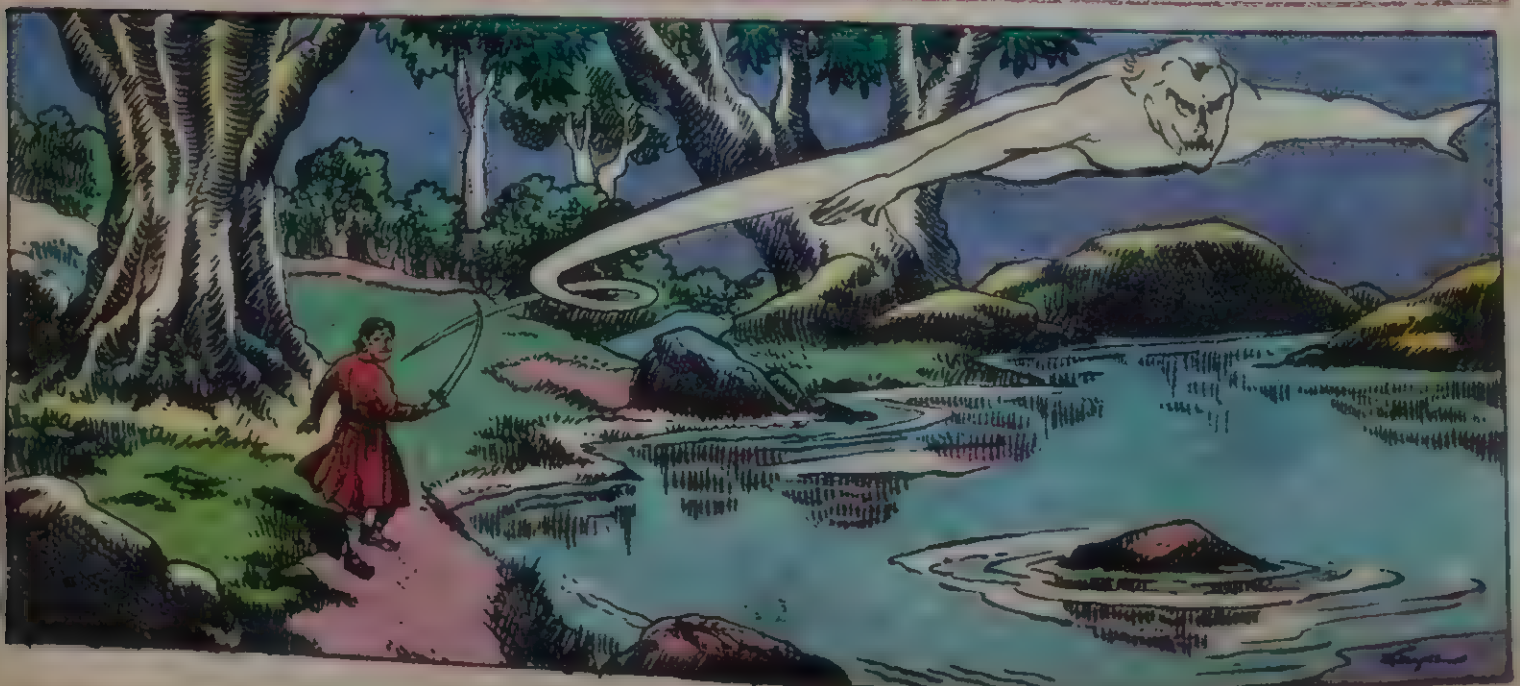
“କାହିଁକି ?” ରାଜା ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

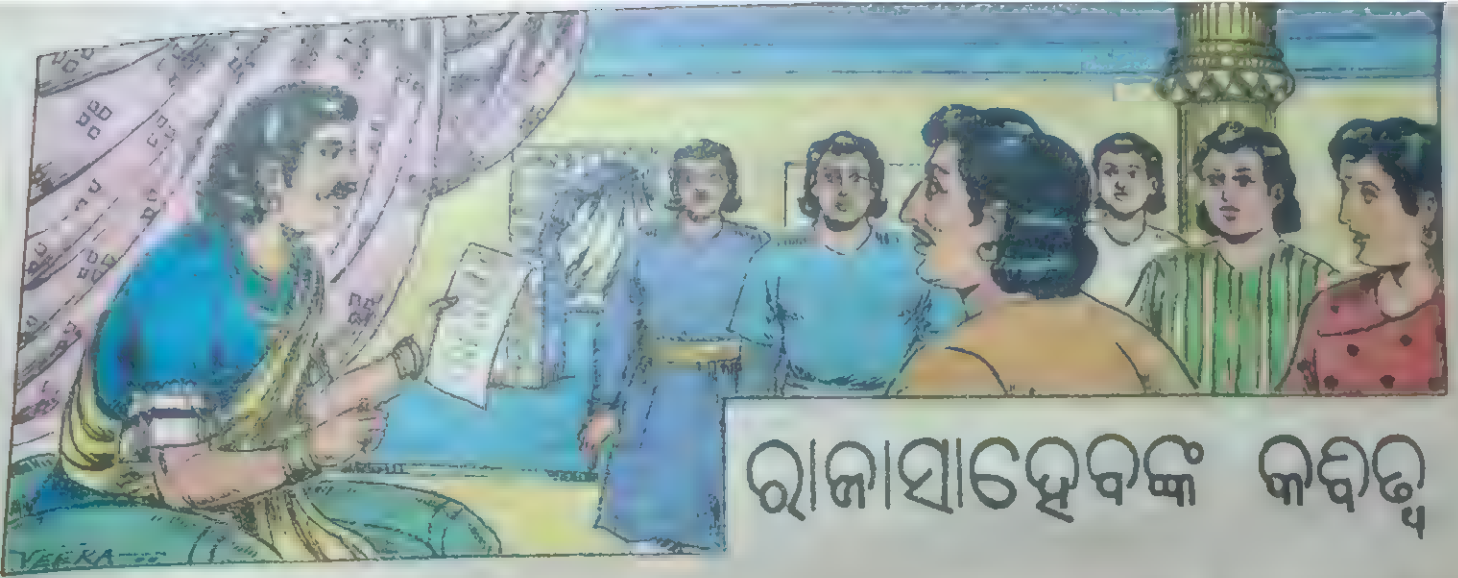
ରାକ୍ଷସ ପୁଣି ଅଛଡ଼ାସ୍ୟ କରି ତା’ପରେ ନିଜକୁ ଗୋଟାଏ ପକ୍ଷୀରେ ପରିଣତ କରି ଉଡ଼ି ଚାଲିଗଲା ।

ବେତାଳ ଟିକିଏ ଚାହିଁ ରହି ତା’ପରେ କଠୋର କଣ୍ଠରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ରାଜା ! ରାକ୍ଷସ କାହିଁକି ତା’ର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଭଙ୍ଗ କଲା ? ସେ ଅଛଡ଼ାସ୍ୟ ବା କଲ କାହିଁକି ? ପାରିଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ଉତ୍ତର ଦେବାର ଶକ୍ତି ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯଦି ନାହିଁକି ରହିବ, ତେବେ ତମ ଶୀର ହେବ ସ୍ଵରୂପ ।”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ନକରି ରାଜା ବିଷମାର୍ଦ୍ଦ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ରାକ୍ଷସ ନିଜ ଅନୁଭୂତି କଥା କିପରି ଭୁଲନ୍ତା ? ସେ ମଣିଷ ରୂପେ ମରାଧରୁ ଆସି ଥରେ ଚୈରଙ୍କ ହାବୁଡ଼ରେ ଓ ଆଉ ଥରେ ଠେକଙ୍କ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଯେଉଁ ରାଜା ନିଜ ରାଜ୍ୟରେ ଏସବୁ ଅଶାନ୍ତିର ହେତୁ ହୁଏ କି ପାରିନାହିଁ, ଯେଉଁ ରାଜ୍ୟରେ ଦକା ହାଜାମା ଲାଗି ରହିଛି ବୋଲି ରାକ୍ଷସମାନେ ମଣିଷ ଆହାର ପାଉଛନ୍ତି, ସେ ରାଜ୍ୟର ରାଜା ପୃଥିବୀରେ ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରିବ ବୋଲି ନିଜେ କହିବା ଆସ୍ଥାଳନ ଛଡ଼ା ଆଉ କ’ଣ ? ରାକ୍ଷସ ବୁଝିଲା ରାଜା ଆଦର୍ଶ ନାମରେ ନିଜ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ସେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ରକ୍ଷା କଲନାହିଁ ଏବଂ ଅଛଡ଼ାସ୍ୟ କଲା ।”

ରାଜାଙ୍କ ଉତ୍ତରଦାନ ଶେଷ ହେବା ମାତ୍ରେ ଶବ୍ଦ ସହ ଶବ୍ଦପୂର୍ବକ ବେତାଳ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରୁ ଖସିଯାଇ ପୁନର୍ବାର ସେ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରେ ଝୁଲି ପଡ଼ିଲା । (କଲିତ)

ରାଜାସାହେବଙ୍କ କବିତ୍ବ

ରାଜାସାହେବଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ପଦ ଖାଲି ପଡ଼ିଲା । ଛଅଜଣ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକ ସେ ପଦ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ହେଲେ । ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନ ସେମାନଙ୍କୁ ରାଜାସାହେବଙ୍କ ପାଖକୁ ଡକା ହେଲା ।

ରାଜାସାହେବ କହିଲେ, “ମୁଁ ଅନେକ କାବ୍ୟ କବିତା ପଢ଼ିବା ଫଳରେ ହଠାତ୍ କବିତା ଲେଖିବାର ପ୍ରେରଣା ଅନୁଭବ କଲି । କାଲି ରାତିରେ ଏ ଛଅଧାଡ଼ି କବିତା ଲେଖିଛି । ଏହା କହି ସେ କବିତାଟି ପଢ଼ି ଶୁଣାଇ ଦେଲେ ।”

ଛଅ ଜଣଙ୍କରୁ ପାଞ୍ଚଜଣ ଏପରି ଭାବ ଦେଖାଇଲେ । ସତେ ଅବା ସେମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଜଣେ ତ ଆଖି ଛଲ ଛଲ କରି ଅନାଇ ରହିଲେ । ଆଉ ଜଣେ ଝରକା ଦେଇ ଶୂନ୍ୟକୁ ଅନାଇ

ରହିଲେ । ଆଉ ଜଣେ ତଳକୁ ମୁହଁ କରି ଚୁଃ ଚୁଃ କରୁଥାନ୍ତି । ଚତୁର୍ଥ ଜଣକ କବିତାଟିର କେତୋଟି ଦେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଥାନ୍ତି ।

ରାଜା ସେମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖିଲେ ଓ ପଚାରିଲେ, “କହୋ, କିପରି ଲାଗିଲା ? ଭଲ ଲାଗିଥିଲେ ଭଲ କୁହ । ନହେଲେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କୁହ କି କବିତାଟି ଭଲ ହୋଇନାହିଁ । ମୁଁ କିଛି ମନେ କରିବି ନାହିଁ । ପ୍ରେରଣା ଆସିଲା, ଲେଖିଦେଲି । ମୁଁ ଜାଣେନା ମୁଁ ସତରେ କବିତା ଲେଖୁଛି ନା ଆଉ କିଛି ଲେଖୁଛି ।”

କେବଳ ଜଣଙ୍କୁ ଛଡ଼ି ବାକି ପାଞ୍ଚଜଣ କହିଲେ, “ବାଃ ବାଃ !”

ରାଜାସାହେବ ଖୁସି ହୋଇ କହିଲେ “ତମମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହ ପାଇ ହଠାତ୍ ମୋ

ଅନ୍ତରରେ ପୁଣି କବିତା ଜାଣି ଶୁଣିଲଣି ।
ବର୍ତ୍ତମାନ ବସି ନ ଲେଖିଲେ ନଚଲେ ।
ତମେମାନେ ଯାଅ । ଆଗାମୀ ଗୁରୁବାର ଦିନ
ଏକକେବେଲେ ଆସିବ ।”

ଯୁବକମାନେ ଚାଲିଗଲେ । ଗୁରୁବାର ଦିନ
ସେମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ଗଜା-
ସାହେବ ବିମର୍ଷ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ସେ
କହିଲେ, “ସେଦିନ ମୁଁ ଯେଉଁ କବିତାଟି
ଲେଖିଥିଲି, ତାହା ହଜାଇ ଦେଇଛି । ତମ
ଉତ୍ତର କାହାର ମନେ ଅଛି ଭଲ ?”

ପାଞ୍ଚଜଣ ଯୁବକ ପରସ୍ପର ଅନାଇ ଚୁପ୍
ରହିଲେ । ପ୍ରଥମ ଦିନ ବାହାବା ଦେଇ
ନଥିବା ଯୁବକଟି କହିଲା, “ମଣିମା, ମୋର
ମନେ ଅଛି ।” ଏହା କହି ସେ କବିତାଟି
ବୋଲିଦେଲା ।

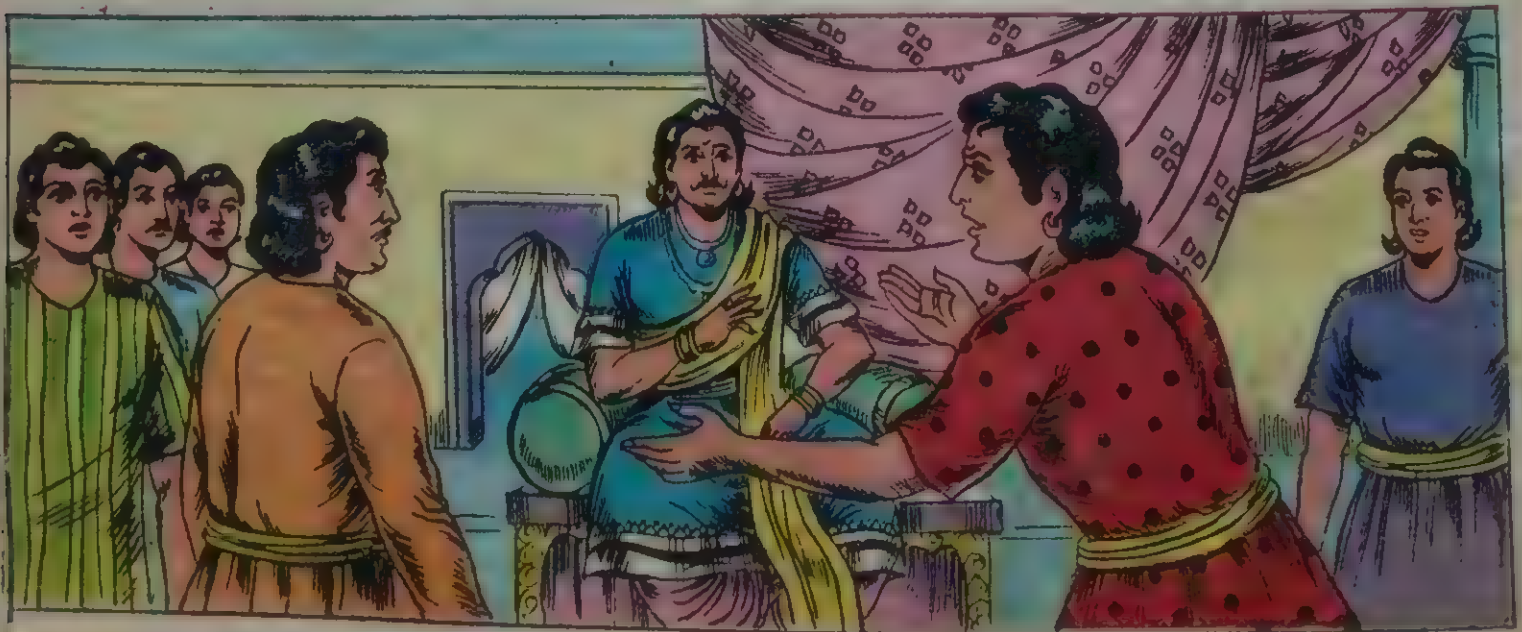
ଗଜା ହାତତାଳ ଦେଇ କହିଲେ,
“ବାପ୍ରେ! ତମର କି ଅପୁର୍ବ ସ୍ମୃତିଶକ୍ତି!
ଥରେ ଶୁଣିଦେଇ ମନେ ରଖି ପାରିଲ ।”

ଯୁବକ କହିଲା, “ମଣିମା! ମୋର ଏଭଳି
ପୁଣ୍ୟମା ପ୍ରାଣ୍ୟ ନୁହେଁ ।”

“କାହିଁକି ?” ଗଜା ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ।

“ଯଦି ମୋତେ ଯମା କରବେ, ତେବେ
ଯାଇ କହିବି । କବିତାଟି ଆପଣଙ୍କର ଲେଖା
ନୁହେଁ ପରା! କାରଣ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ
ଶିଶୁ, ସେତେବେଳେ ଏହା ମୋ ଜେଜେମା
ମୋତେ ଶୁଣାଇଥିଲେ ଓ ସେ ତାଙ୍କ
ବୋଉଙ୍କଠୁ ଶିଖିଥିଲେ ବୋଲି କହିଥିଲେ ।”
ଯୁବକ କହିଲା ।

ଗଜାସାହେବ ହସିଲେ ଓ କହିଲେ,
“ତମେ ଯେ ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥାରେ ଏହା ଶୁଣି
ଆଜିଯାଏ ମନେରଖି ପାରିଛ, ଏହା କ’ଣ
ତମ ସ୍ମୃତିଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ଦେଉନାହିଁ ? ମୁଁ
କାହାରିଠାରେ ତନୋଟି ଗୁଣ ଦେଖିବାକୁ
ଗୃହ୍ଣ ଥିଲି: ସୌଜନ୍ୟ, ସ୍ମୃତିଶକ୍ତି ଓ ସତ୍ୟ-
ବାଦିତା । ତମଠି ସେସବୁ ରହିଛି । ତମେହିଁ
ମୋ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ।”

ଦିନେ ମହର୍ଷି କଣ୍ଠ ଅରଣ୍ୟ ଭିତରେ
ଦେଖିଲେ ଏକ ଅସୁବ ଦୃଶ୍ୟ ।
ଗୋଟିଏ ଶିଶୁକନ୍ୟାକୁ ବେଢ଼ି ରହୁଛନ୍ତି
ଦଳେ ଶହୁଡ଼ ପକ୍ଷୀ । ରଖି କନ୍ୟାଟିକୁ
ଉଠାଇ ନେଲେ । ଧ୍ୟାନ ବଳରେ ସେ
ଜାଣିଲେ କି ସେ କନ୍ୟା ରଖି ଦୟାମୟ
ଓ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ମେନକାଙ୍କ କନ୍ୟା ।
ଶହୁଡ଼ ପକ୍ଷୀମାନେ ତାକୁ ରକ୍ଷା
କରୁଥିବା ଦେଖୁ ସେ ତା'ର ନାମ
ରଖିଲେ ଶହୁଡ଼ଳ ।

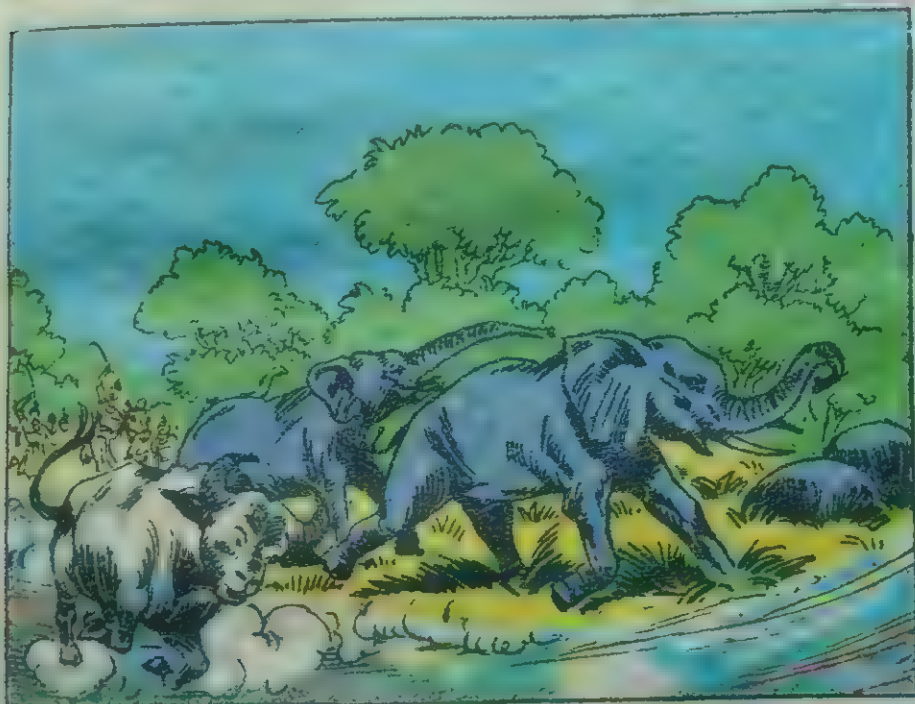
କନ୍ଦେ ହୁସିନାସୁରର ସଜା ଦୁଷ୍ଟ
ଶିକାର କମନ୍ତେ ଅରଣ୍ୟକୁ ଯାଇଥାନ୍ତି ।
କଣ୍ଠ ମୁନିଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ନିକଟରେ ଜାଣି
ସେ ନିଜର ଦେହରକ୍ଷାମାନଙ୍କୁ ବଦା
କରିଦେଇ ରହିଲେ ସବୁ ସାକ୍ଷୀ
କମନ୍ତେ ଏକାକୀ ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲେ ।

ସେତେବେଳେ ତରୁଣୀ ଗହୁନ୍ତଳ ଅନ୍ୟ
ରହିକନ୍ୟାମାନଙ୍କ ସହ ଆଶ୍ରମର
ଉଦ୍ୟାନରେ ବଚରଣ କରୁଥିଲେ ।
ଗୋଟାଏ ଭ୍ରମର ତାଙ୍କୁ ବ୍ୟସ୍ତ କରିବାର
ଦେଖି ତାଙ୍କ ସଖୀମାନେ ଅଞ୍ଚାରେ
କହିଲେ, “ଆରେ, ଏ ଭ୍ରମର
ଜାଣେନା ସେ ସଜା ଦୁଷ୍ଟଙ୍କ
ସକଳରେ ଏମିତି ଦୁଷ୍ଟାମି ଚଳିବ
ନାହିଁ !”

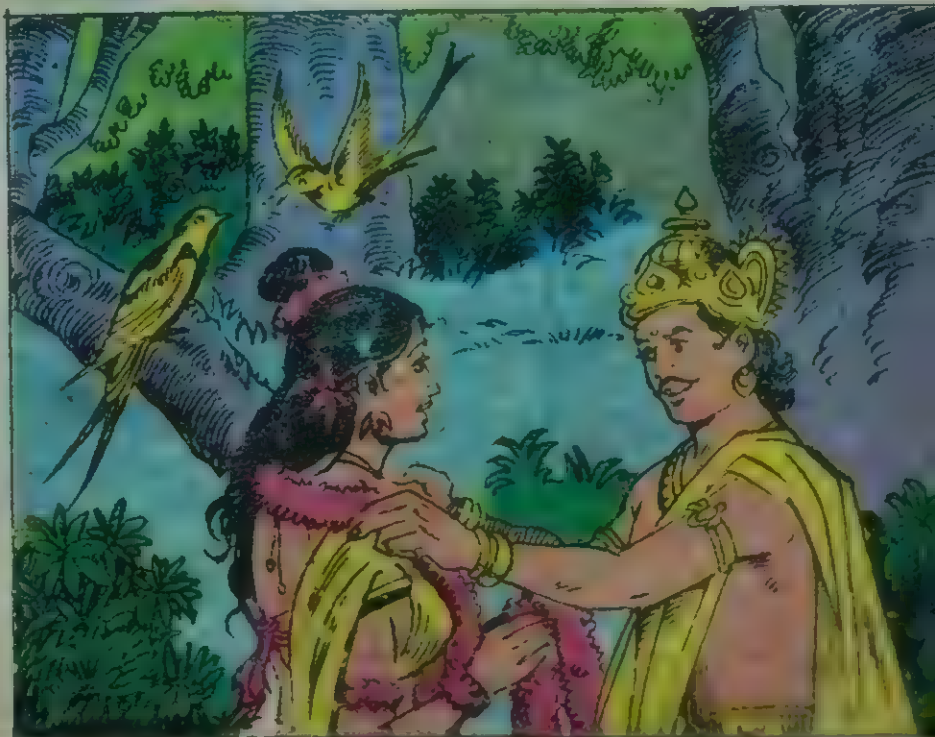
ସେମାନଙ୍କର ସେ ସଲସ ଶୁଣିଦେଲେ
ସଜା ଦୁଷ୍ଟ । ହଠାତ୍ ସଜାଙ୍କୁ
ଆଗରେ ଦେଖି ସେ ରହିକନ୍ୟାମାନେ
ଚକତ ହୋଇଗଲେ । ସେତେବେଳେ
କଣ୍ଠ ମୁନି ଆଶ୍ରମରେ ନଥିଲେ ।
ତେଣୁ ସଜାଙ୍କୁ ସ୍ବାଗତ କରିବାର
ଦାୟିତ୍ବ କଣ୍ଠ ମୁନି ପାଳିତା କନ୍ୟା
ଗହୁନ୍ତଳଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ।

ନାନା ଫଳ ସୁସ୍ଥ ଦେଇ ରଖିବେନା-
ମାନେ ସଜାଜର ସମ୍ବରଣ କଲେ ଓ
ଆଶ୍ରମରେ ବସ୍ତ୍ରାମ ନେବା ନିମନ୍ତେ
ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କ
ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ବନସ୍ତ୍ରୀଳତାରେ ସଜା
ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ ।

ସଜା ଶୁଣିଲେ କେତେ ଦଳ କଣ୍ଠୀଜନ
ଥରେ ଥରେ ଆଶ୍ରମ ଭିତରକୁ ପଶି-
ଆସି ବସ୍ତ୍ରାଟ କରୁଛନ୍ତି । ସେ ନିଜେ
ସେସବୁ ହାତ ଓ କଣ୍ଠୀ ମଧୁଷ ପଲକୁ
ଆଶ୍ରମ ଅଞ୍ଚଳରୁ ତଡ଼ି ତଡ଼ି ବହୁତ
ଦୂରକୁ ନେଇଗଲେ । କ୍ଳାନ୍ତ ସଜାଙ୍କୁ
ପରବର୍ତ୍ତୀ କଲେ ଶକୁନ୍ତଳା ଓ
ସଖୀଗଣ ।

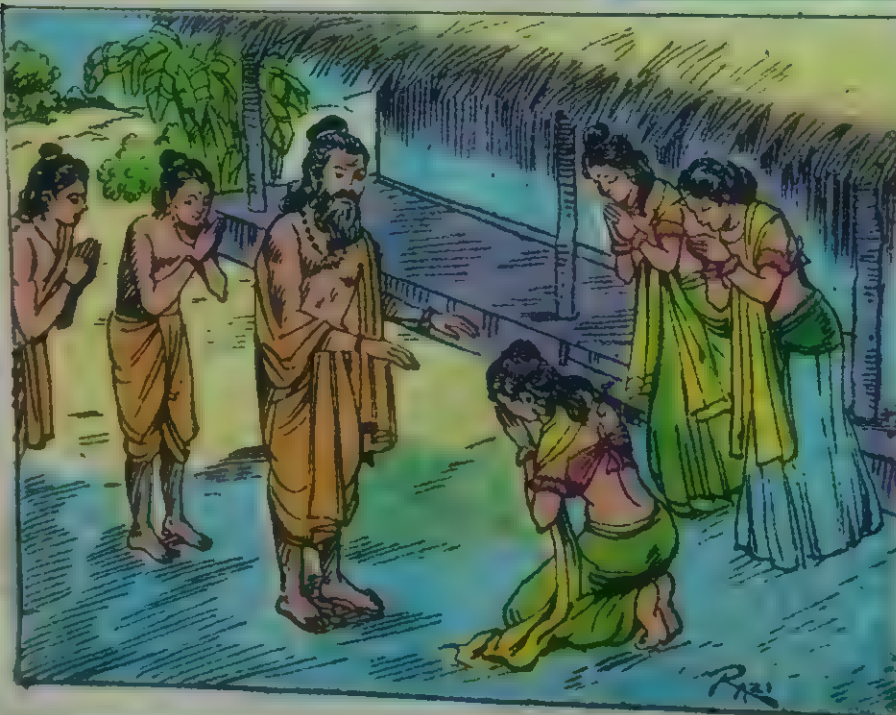
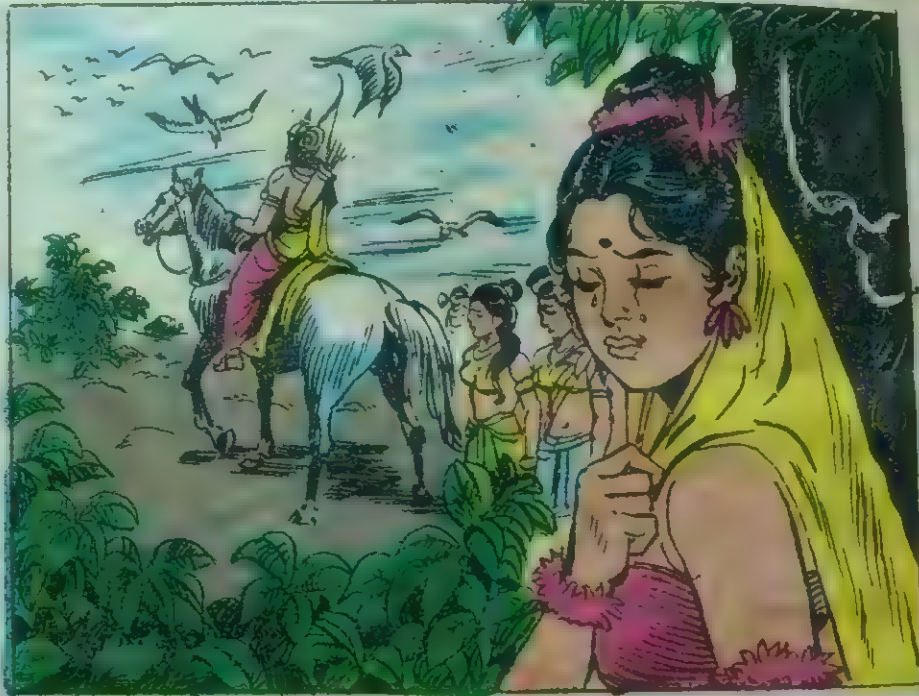
ସଜା କେରକନ ବସ୍ତ୍ରାମ କରିବା
ଭିତରେ ଶକୁନ୍ତଳାଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କ
ମନରେ ଅନୁରାଗ ଜାତ ହେଲା ।
ଶକୁନ୍ତଳା ମଧ୍ୟ ସଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ
ହେଲେ । ଦୁହେଁ ଗାନ୍ଧବ ରାଜାଙ୍କ
ବିବାହ କଲେ । ରକ୍ଷିକନୀମାନେ
ବହୁତ ଆନନ୍ଦରେ ବରକନୀଙ୍କୁ
ବଧେଇ ଜଣାଇଲେ ।

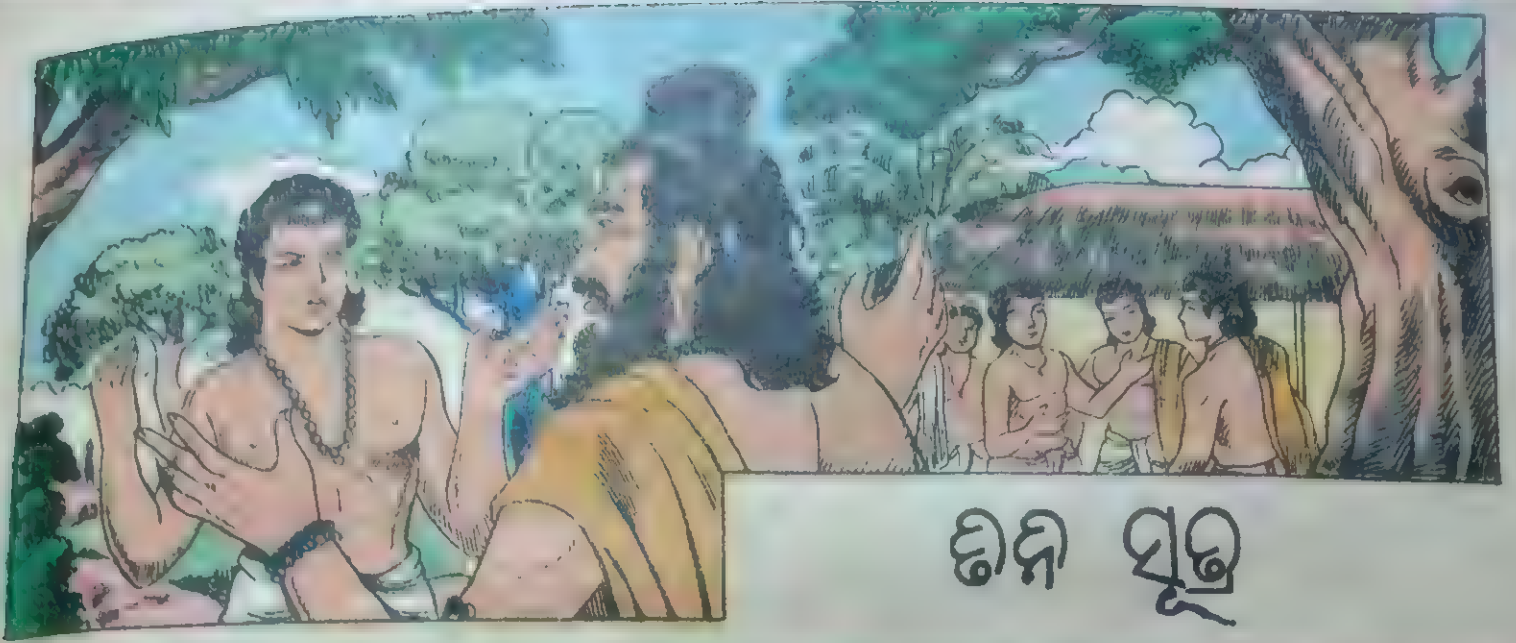

କହୁ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ତବ୍ଧ ରାଜା ବା
କେତେଦିନ କନସ୍ତରେ ରହନ୍ତେ ?
ସେ ଶତ୍ରୁକୁଳକୁ କହୁଲେ କି ଯଥା-
ସମୟରେ ସେ ଆସି କଣ୍ଠ ମୁନିଙ୍କ
ଅନୁମତି ସହ ତାଙ୍କୁ ରାଣୀ ରୂପେ
ବରଣ କରି ନେଇଯିବେ । କଦାସୁ
ବେଳେ ସେ ତାଙ୍କୁ ଉପହାର ଦେଲେ
ଏକ ମୁଦ୍ରିକା ।

ଶତ୍ରୁକୁଳ ଅଶ୍ଵପୁରୁଷ ନୟନରେ ରାଜାଙ୍କୁ
କଦାସୁ ଦେଲେ । ଅନ୍ୟ ରାଜକନ୍ୟା-
ମାନେ ରାଜାଙ୍କୁ ତାର୍ତ୍ତ୍ଵା କରିଦେଲେ,
ସେ ଯେପରି ଯଥାସମୟରେ ଆସି
ଶତ୍ରୁକୁଳକୁ ପ୍ରାସାଦକୁ ନେଇଯିବେ !
ରାଜା ଦୁଷ୍ଟର ସେଥିରେ କଦାପି ଦୃଷ୍ଟି
ଦେବନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ
କଦାସୁ ନେଲେ ।

କହୁଦିନ ପରେ କଣ୍ଠ ମୁନି ଆଶ୍ରମକୁ
ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କଲେ । ଶତ୍ରୁକୁଳଙ୍କ
ମନରେ ଭୟ ଆସି—ପିତା ତାଙ୍କ
ଗାନ୍ଧବ ବନ୍ଦାକୁ କଥା ଜାଣି କ'ଣ
କହୁବେ ? ସେ ଶତ୍ରୁର ସଙ୍ଗେ ଯାଏ
ପାଇଁ ପିତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କଲେ । ରାତି
ବୁଝିଲେ, କନ୍ୟାର ଦଶେଷ କହୁ
କହୁବାର ଅଛି । (ଦ୍ରମଶ)

ଚିନି ସୂତ୍ର

ଗଣ ଭିତରେ, ନଦୀକୂଳରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୁରୁକୂଳରେ ରହି ଦଲେ ପିଲା ଜଣେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ ଶିକ୍ଷା ଲଭ କରୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଥିଲା ରଘୁନାଥ । ସେ ମୋଟେ ପାଠ ପଢ଼ୁ ନଥାଏ । ଗୁରୁ ଯାହା କହୁଥାନ୍ତି, ସେସବୁ କିଛି ମନେ ରଖୁ ନଥାଏ । ତେବେ ତା' ସ୍ୱଭାବ ଥିଲା ବହୁତ ଭଲ । ଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରତି ତା'ର ପ୍ରଶାନ୍ତ ଭକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଥାଏ । ତେଣୁ ଗୁରୁ ତାକୁ କଡ଼ାକରି କିଛି କହିପାରୁ ନଥାନ୍ତି ।

ଯେଉଁ ଛନ୍ଦମାନେ ରଘୁନାଥ ସହ ଏକ ସମୟରେ ଗୁରୁକୂଳରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କର ପାଠ ପଢ଼ା ଶେଷ ହେଲା । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଗୁରୁଙ୍କୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲିଗଲେ । ରଘୁନାଥ ଆସି ଗୁରୁଙ୍କୁ କହିଲା, “ଗୁରୁଦେବ, ମୁଁ ବି ଏଥର ଯିବି ତ ? ମୋ

ପାଠପଢ଼ା ବି ଶେଷ ହେଲାଟି ? ଯଦି କିଛି ବାକି ରହିଯାଇଛି, ତେବେ କହିଦିଅନ୍ତୁ ।”

ଗୁରୁ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ରଘୁନାଥ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ଆଖିକୁ ଏକ ଧାନରେ ଗୁଣ୍ଠି ରହିଥାଏ । କିଛି ସମୟ ପରେ ସେ ପୁଣି ପଚାରିଲା, “ଗୁରୁଦେବ ! ବୋଧହୁଏ ଆପଣ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଥାଇ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନଟି ଶୁଣି-ପାରିଲେ ନାହିଁ । ମୁଁ ପଚାରୁଥିଲି କି ମୋର ବିଦ୍ୟାଧ୍ୟୟନ ବି ଶେଷ ହେଲା ତ ? ଏଥର ମୁଁ ଯାଇ ପାରେ ? ଅବଶ୍ୟ ଆପଣଙ୍କ ଅନୁମତି ହେଲେ ଯିବି ।”

ରଘୁନାଥର ସରଳତା ଗୁରୁଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଅନୁକମ୍ପା ଭାବର ସୃଷ୍ଟି କଲା । କିନ୍ତୁ ରଘୁନାଥ ତ କିଛି ବିଦ୍ୟା ଶିଖିନାହିଁ । ସେ କହିବେ କ'ଣ ? ସେ ଆଖି ବୁଜି କିଛି ସମୟ ବସି ରହିଲେ । ରଘୁନାଥ ପୁଣି କହିଲା, “ଗୁରୁଜୀ !”

ଠିକ୍ ପାଳନ କରି ଉପଯୁକ୍ତ ଫଳ ପାଇବୁ ।
ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଠାରେ ରହି ବୁଝି ସମସ୍ତ କ୍ଷମ
ଉପାଦାନ କରିବା କଥା । ସେ ଜଣେ ବ୍ୟବ-
ସାୟୀଙ୍କ ଗୋଦାମ ଘରେ ରାତିରେ ପ୍ରହର
ରୂପେ ରହିବା କାମ ପାଇଲା । ଦିନବେଳେ
ଚା'ର ଛୁଟି । ସେ ଅଧାଦିନ ଶୋଇ କଟାଏ,
ବାକି ଅଧାଦିନ ସହରରେ ବୁଲୁବୁଲି କରି
ନାନା ବିଷୟରେ ଲୋକଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା
କରେ । କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ କିଛି ଆଲୋଚନା
ହେଉଥିଲେ ମନଦେଇ ଶୁଣେ ।

ସେ ଡମ୍ପେ ଗୋଟାଏ ଅଭିଭାବକ କଥା
ଜାଣିଲା: ସେ ଦେଶର ରାଜା ମରିଯାଇଥାନ୍ତୁ ।
ରାଜାଙ୍କର ପୁଅ ନଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଝିଅକୁ ଯିଏ
ବନ୍ଧ ହେବ, ସିଏ ହେବ ରାଜା । କିନ୍ତୁ ଝିଅକୁ
କେହି ଯୁବକ ଆଉ ବନ୍ଧ ହେବାକୁ ଆଗଭର
ହେଉ ନଥିଲେ । କାରଣ ହେଲା, ସେଠିକାର
ବିଧି ଅନୁସାରେ ବରପାତ୍ର ଆସି ନଅରରେ
ବିବାହର ଚିନିଦିନ ଆଗରୁ ରହିବା କଥା ।
ତାକୁ କେତେ ପ୍ରକାର ଆଶୁର ଅନୁଷ୍ଠାନ
ପାଳିବାକୁ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଚିନିଥର ଧରି ଚିନିଜଣ
ବରଝି ସେଠି ପ୍ରଥମ ରାତି ରହିବା ପରେ
ସକାଳେ ନିଜ ଯେମ୍ବାରେ ମରି ଶୋଇଥିବାର
ଦେଖା ଯାଇଥାଏ । ଏହାପରେ ଆଉ କୌଣସି
ପାତ୍ର ଆଗଭର ହୋଇ ଆସୁ ନଥାନ୍ତୁ ।

ରଘୁନାଥ ଭବନ, ବୁଝି ସମସ୍ତ ସେ କ୍ଷମ
ପାଇଗଲା !

ରୁରୁ ଦୀର୍ଘନିଃଶ୍ଵାସ ଛାଡ଼ି କହିଲେ, “ବାପା!
କେତେ ଶିଖିଲା, କେତେ ବାକି ରହିଲା, ତା'ର
ହସାବ କରି ଆଉ ଲଭ ନାହିଁ । ତୋତେ
ଚିନ୍ତାଟି ସରଳ କଥା କହୁଛି । ସେତିକି
ମନେ ରଖି କାମ କରୁଥିବୁ । ଭଗବାନ ତୋର
ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ ।” ରୁରୁ ଏହି ଚିନ୍ତା ସୁଦ୍ଧା
ଶିଖାଇଲେ: (୧) ବାଟ ଚାଲୁଥିଲେ ପାଇବୁ
ସ୍ଥାନ (୨) ବୁଝି ସମସ୍ତେ ପାଇବୁ ଜ୍ଞାନ
(୩) ଜାଗିଥିଲେ ହେବ ନାହିଁ ମରଣ !

ରୁରୁଙ୍କୁ ବିଦାୟ ନେଇ ରଘୁନାଥ ବାଟ
ଚାଲିଲା । ଚାଲି ଚାଲି ପହଞ୍ଚିଗଲା ରାଜ୍ୟର
ରାଜଧାନୀରେ । ଭବନ, ଏହି ହେଲା ‘ସ୍ଥାନ’ ।
ରୁରୁଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଉପଦେଶ ସେ ତେବେ ଠିକ୍

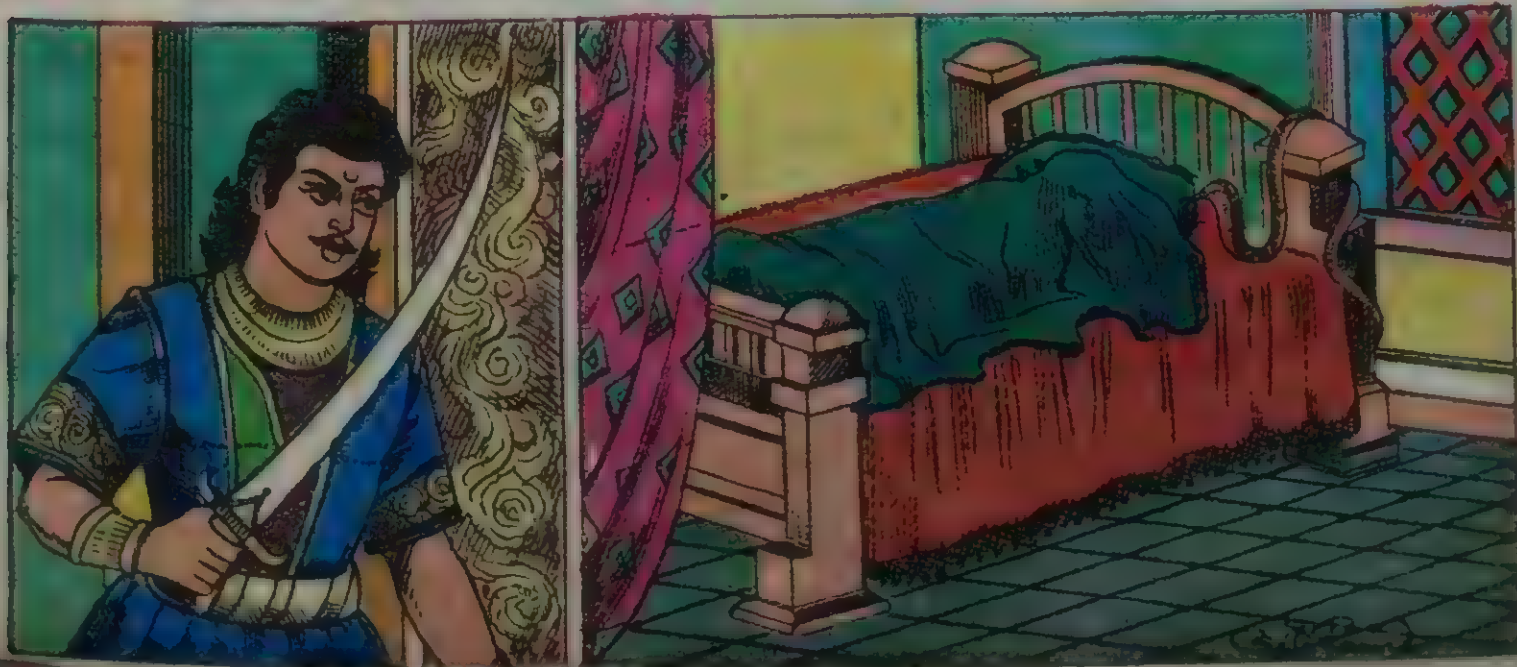
ଯେଉଁଦିନ ରଘୁନାଥ ପ୍ରଥମ ମାସର ଦରମା ପାଇଲା, ସେହିଦିନ ସେ ଭଲ ପୋଷାକ କରି ଓ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ଗୁରୁକୁଳରେ ଶିକ୍ଷିତ୍ୱ ଶୁଭ ଗ୍ରହରେ କଥା କହି ନିଜେ ଶକ୍ତିମାଳ ପାତ୍ର ହେବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲା । ମନ୍ତ୍ରୀ ରଘୁନାଥର ବ୍ୟବହାରରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ ଓ ତାକୁ ସ୍ୱାଗତ କରି ନଅରକୁ ନେଲେ ।

ପ୍ରଥମ ଦିନ ଯେପରି ବଧୂ ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହେବା କଥା, ସବୁ ହୋଇଗଲା । ରାତିରେ ସେ ନଅରକୁ ଲଗିଥିବା ଅତିଥିଭବନର କୋଠାରେ ଶୋଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା । ସେ ଶୁବଳ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୁରୁ ଶିଖାଇଥିବା ଭୃତ୍ୟ ନୀତି ପାଳନ କରିବା କଥା । ସେ ଯଦି ଜାଣି ରହିବ, ତେବେ ତା'ର ମରଣ ହେବ ନାହିଁ । ସେ ଦେଖିଲା, ସେ କୋଠାକୁ ଲଗିଛି ଗୋଟାଏ ଉଦ୍ୟାନ । ପଛ କବାଟ ଖୋଲି ସେ ଗୋଟାଏ କଦଳି ଗଛ କାଟି ଆଣି

ତାକୁ ଶେଯରେ ଥୋଇ ତା' ଉପରେ ଚନ୍ଦର ଢାଳିଦେଲା—ସତେ ଅବା ମଣିଷଟିଏ ଶୋଇଛି । ତା'ପରେ ସେ ପର୍ଦା ଆଡୁଆଳରେ ଜଗି ରହିଲା ।

ମଝି ରାତି ବେଳକୁ ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରୁ କଲା ନାଗଟିଏ ଆସି ଖଟ ଉପରକୁ ଉଠି ସେ କଦଳି ଗଛ ଦେହରେ ଗୁଡ଼େ ବସାଇଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରଘୁନାଥ ବି ଦୌଡ଼ିଯାଇ ସାପ ଦେହରେ ଦେଲ ଚରବାଘର ଗୁଡ଼େ । ସାପ ସେଠାରେ ମଲା । ସେ ସାପ ଓ କଦଳି ଗଛ ଉଦ୍ୟାନକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ନିଦରେ ଶୋଇଗଲା ।

ସକାଳେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁରୋହିତ ଆସି ଦେଖିଲେ, ପାତ୍ର ସଜାବ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ବଡ଼ ଖୁସି ହେଲେ । ଜେମାଙ୍କ ସହ ରଘୁନାଥର ବାହାଘର ହୋଇଗଲା । ରଘୁନାଥ ରଜା ହେଲା ଓ ରଜା ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ବାଘସିଂହ ନାଗବୀର ନାମ ଗ୍ରହଣ କଲା ।

ତୋପଠାରୁ ଦଳ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣକୁ ସବୁଦିନ ସଜାଳେ ଘାଟୁ ଠାରୁ ଘରା ଚରଣ ମାତ୍ରରେ ଘୁଳା ଚରଣ ଘରା
 ଗୋଟାଏ ମଜୁରୀ ପ୍ରାଚୀର ଶାନ୍ତି ଘର । ପ୍ରାଚୀରର ଘରା ହୁଏ ଘରାଘର, ଘରା
 ଘରା ଘରାଘର ଘରା । ଘରା ଘରାଘର ଘରା ଘରାଘର । ଘରାଘର ପ୍ରାଚୀର ଓ ଘରାଘର
 ଘରାଘର ଘରା ଘରା ଘରାଘର । ଘରା ଘରାଘର ଘରାଘର, "ଆମର ଏ ଘରାଘର ଘରାଘର ।"

ମନ୍ତ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ ଘରାଘର ଘରାଘର, "ମନ୍ତ୍ରୀଘର, ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର, ଘରାଘର
 ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ।" "ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ।" ଘରାଘର
 ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର । ମନ୍ତ୍ରୀ ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର । ଘରାଘର ଘରାଘର
 ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ।
 ଆମର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର । "ଘରାଘର
 ଘରାଘର ଘରାଘର ।" ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ।

ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ।
 ଘରାଘର ଘରାଘର ।

"ଆମର ଘରାଘର, ଆମର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ।" ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର
 ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର । ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ।
 ମନ୍ତ୍ରୀ ଘରାଘର ଘରାଘର, "ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ।
 ଆମ ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ଘରାଘର ।
 ଘରାଘର ।"

କୃଷ୍ଣାବତାର

ମଥୁରାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଯଶୋଦାଙ୍କ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଗୋଶାଳରେ ସ୍ୱପ୍ନ କାଳନେମୀର ସାତ ସନ୍ତାନ ସଖି ରୂପେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରି ରାଜ୍ୟରେ ଭ୍ରାଷଣ ଉପଦ୍ରବ କରୁଥାନ୍ତି । କୃଷ୍ଣ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳିପାରୁ ନଥାନ୍ତି । ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ପକ୍ଷପତ୍ତିବା ନଷ୍ଟ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ସଖିମାନେ ଯାହାକୁ ଆଶରେ ଦେଖୁଥାନ୍ତି, ତାକୁ ଆକ୍ରମଣ କରି ଚଢ଼ିନେଇ ଯାଉଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ି ସବୁଦିନେ କିଛି କିଛି ଲୋକ ଖଣ୍ଡିଆ ଖାବର ଦେଉଥାନ୍ତି । ଲୋକମାନେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ସେମାନେ ତାକୁ କିଛି କହୁ ନଥାନ୍ତି କିମ୍ବା ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ବି ଏ

ବିଷୟରେ କିଛି ଅଭିଯୋଗ କରୁ ନଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କେତେଦିନ ବା ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ହେଉଥିବା ଏଭଳି ଉତ୍ପାତ ରାଜାଙ୍କୁ ଲଜିତ ରହିବ ? ରାଜାଙ୍କ ଚରମାନେ ଏହା ଦେଖିଲେ ଓ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରିସ୍ଥ କର୍ମଗୁରୁମାନଙ୍କୁ ଏକଥା କହିଲେ ।

ଏସବୁ କଥା ଯାଇ ମିଥୁଲର ରାଜାଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରଥମେ ସେ ଏହା ଉପରେ କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲେ ନାହିଁ । ବରଂ ସେ ଏଭଳି ଆଚଙ୍କକୁ ହସି ଉଠାଇଦେଲେ । ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ଶୁଣାଇଥିଲା, ତାକୁ ସେ କହିଲେ, “ଆମ ରାଜ୍ୟରେ କ’ଣ ଏଭଳି ବାରମାନେ ବସବାସ କରୁଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ସଖିମାନେ ଗୁଳିଆ କରି ରଖିବେ ? ଏ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଲ୍ୟକାଳ ସମ୍ପର୍କରେ ଆହୁର କେତେକ ପ୍ରସାସ କାହାଣୀ ।

ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ବାସ କରୁଥିଲ, ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ଇତସ୍ତତଃ ବୁଲିବା ପରେ ସେ ଦେଖିଲେ, ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଲୋକେ ଚିତ୍କାର କରୁଛନ୍ତି । ଧୁଲି ଭରି ଆକାଶ ମଳିନ ଦିଶୁଛି । ରାଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ସେ ଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ସେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳକୁ ଷଣ୍ଢମାନେ ଅବଶ୍ୟ ପଲାଇଗଲେଣି, କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଜଣେ ଗରିବ ଲୋକର କୁଡ଼ିଆ ଭାଙ୍ଗି ପକାଇଛନ୍ତି । ସେ ଲୋକଟି କାନ୍ଦୁଛି । ଅନ୍ୟମାନେ ତାକୁ ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ଷଣ୍ଢମାନଙ୍କ ଉତ୍ପାତ ବିଷୟରେ ଅନେକ ଘଟଣା ଆଲୋଚନା କରୁଛନ୍ତି ।

ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ପ୍ରଶ୍ନର ନ ହେବା ଭଲ । ପ୍ରଶ୍ନର ହେଲେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟର ଲୋକେ ହସିବେ । ଆମକୁ ଭାର୍ତ୍ତ ବୋଲି କହିବେ ।”

ମିଥୁଲ ରାଜା ଜାଣି ନଥିଲେ ଯେ ସେ ଷଣ୍ଢମାନେ ସାଧାରଣ ଷଣ୍ଢ ନୁହନ୍ତି, ଷଣ୍ଢ ରୂପୀ ରାକ୍ଷସ !

ସେ ଯାହାହେଉ, ସେ ଷଣ୍ଢ ଆକଙ୍କକୁ ଯେ ଭୁଲ ମଣିବା କଥା ନୁହେଁ, ଏକଥା ଅଲ୍ପଦିନ ଭିତରେ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା । ଦଳ ଦଳ ଲୋକ ଆସି ସେ ବିଷୟରେ ଅଭିଯୋଗ କଲେ । ତେଣିକି ରାଜା ଦେଖିଲେ ସେ ବିଷୟରେ କିଛି ନକଲେ ନ ହୁଏ । ରାଜା ଦିନେ ଯାଇ ଛଦ୍ମବେଶରେ କୁମ୍ଭକ

ରାଜା ମନ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଲେ । ସେ ଗରିବ ଲୋକକୁ କିଛି ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇ ନୀରବରେ ବାହୁଡ଼ିଗଲେ ।

ସେ କୁମ୍ଭକଙ୍କୁ ଡକାଇ କହିଲେ, “ଆରେ ଭାଇ, ତମେ ଜଣେ ସମ୍ରାଟ୍ ଧନୀକ । ତମ ପାଖରେ କ’ଣ କେତୁଟା ଷଣ୍ଢକୁ ଜବଦ କଲାଭଳି ଜନବଳ ନାହିଁ ? ହଁ, ତମେ ଏ ବିଷୟରେ ଯାହା କରିବାର ଚାହା ନ କରୁଛ କିପରି ? ମୋ ଯାଏ କଥା ଆସିବ କାହିଁକି ?”

କୁମ୍ଭକ ଲଜ୍ଜିତ ହେଲେ । ସେ ରାଜାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ଯେ ବାସ୍ତବିକ ସେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଷଣ୍ଢମାନଙ୍କ ଆଗରେ ସେ ଅସହାୟ । ତେବେ ସେ ଦିଗରେ ଯାହା କରିବା ସମ୍ଭବ

ସେ ଚାହା କରିବେ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଇ
ରାଜାଙ୍କଠାରୁ କିତାୟ ନେଲେ ।

ରାଜାଙ୍କଠାରୁ କିତାୟ ନେଇ କୁମୁକ ଘରେ
ପହଞ୍ଚି ଚିନ୍ତାମଣି ହେଲେ । ସେ କରିବେ
କ'ଣ ? ଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରିବା ନିମନ୍ତେ
କ'ଣ ରାଜାଙ୍କୁ ସୈନ୍ୟବାହନା ପୋଗାଇଦେବା
ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୋଧ କରିବେ ? ରାଜା ସେ
ଅନୁରୋଧକୁ କିପରି ଘବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ?
ଅନ୍ତତଃ କରିବେ ନାହିଁ ତ ? ଚିନ୍ତାରେ
କୁମୁକ ରାଜରେ ଶୋଇପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ସକାଳେ ଉଠି ସେ ଘୋଷକମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ
କହିଲେ କି, “ଯାଅ, ରାଜ୍ୟପାଳ ଘୋଷଣା
କରିଦିଅ, ଯିଏ ଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରିପାରିବ,
ସିଏ ମୋ ପାଳତା କନ୍ୟା ନାଲକୁ ବିବାହ
ହେବ ।” ଘୋଷକମାନେ ଚାଲିଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ ।

ପରଦିନହିଁ ନନ୍ଦ ଯଶୋଦାଙ୍କ ସହ କୃଷ୍ଣ
ବଳରାମ ଏବଂ କେତେକ ଗୋପବାଳକ ଆସି
କୁମୁକଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । କୁମୁକଙ୍କ
ପୁତ୍ର ଶ୍ରୀଧାମର ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନସରେ ।
ସେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କୁଣ୍ଡାଇ ପକାଇଲା । ସମସ୍ତେ
ଆନନ୍ଦରେ କୁମୁକଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲେ ।

ନନ୍ଦ କୁମୁକଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “ଭାଇ, ଆମେ
ବାଟରେ ଆସିବା ବେଳେ ଗୋଟାଏ ଘୋଷଣା
ଶୁଣିଲୁ । ସେ ଘୋଷଣାରେ ଯାହା କୁହାଗଲା,
ଚାହା କ'ଣ ସତ୍ୟ ?”

କୁମୁକ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ କହିଲେ, “ହଁ,
ଭାଇ, ସତ । ସାତ ଷ୍ଟମାନଙ୍କ ଅନ୍ତରାଳରେ
ଲେକେ ଯେପରି ଅତ୍ୟଧିକ, ମୁଁ ସେହିପରି
ମୁଦ୍ରମାଣ । ଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଯିଏ କାରୁ କରିବ
ସେ ମୋ ସନ୍ତାନ ବଢ଼ାଇବ ବୋଲି ଜାଣ ।
ମୋ ପୋଷ୍ୟ କନ୍ୟା ନାଲକୁ ଜାଣିଛ । ସେ
ଯେପରି ସୁନ୍ଦର, ସେହିପରି ସତ୍ତ୍ୱ ସୁଭବ-ସମ୍ପନ୍ନ ।
ତେଣୁ ମୁଁ ଘୋଷଣା କରିଛି ଯିଏ ଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ
ଦମନ କରିପାରିବ, ସେ ନାଲକୁ ବିବାହ
ହେବ ।”

କୁମୁକଙ୍କଠାରୁ ଏକଥା ଅବଧାନୀ ଶୁଣିଲେ ।
ନାଲ ଅନ୍ତରାଳରେ ଥାଇ ଏହା ଶୁଣୁଥାନ୍ତି ।
ସେ ଥରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲେ ।

ଲେକନ୍ ଚିକାକି କରୁ ପ୍ରସବକ ଭବରେ
ଅଗାଧ ଦେବା ଦେଲକୁ ଷଣ୍ଢମାନେ ଉଦ୍ୟାନ
ଘଟୁ ଗୁଲଗଲେଣି ।

ସକାଳେ ଉଦ୍ୟାନର ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି
କୁମୁଦ ଓ ନନ୍ଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତ ହେଲେ ।
ଗୋଟିଏଦିନେ ଉଦ୍ୟାନ ବାଡ଼ାରେ ସେ ସାତ
ଖଣ୍ଡ ଠିଆ ହୋଇ ଫୁର ଆଖିରେ ସେମାନଙ୍କ
ଆତ୍ମେ ଆଲୋକପାନ୍ତ । ସତେ ଅବା ସେମାନେ
କହୁଥାନ୍ତି, ଯଦି ସାହସ ଅଛି, ତେବେ ଆସି
ଆମକୁ ଆୟୁତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କର !

ନନ୍ଦଙ୍କ ସହ ଯେଉଁମାନେ ଆସିଥିଲେ,
ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଥିଲେ ଘୋଷବନ୍ତ ନାମକ
ଜଣେ ଯୁବକ । ସେ ଖୁବ୍ ବଳବାନ୍ ଓ
ସାହସୀ । ସେ ଉଦ୍ୟାନ ହୋଇ କହିଲେ,
“ଆଜି କିଛି ନ ହେଲେ ବି ଏ ଷଣ୍ଢମାନଙ୍କୁ
ମୁଁ ଘଉଡ଼ାଇ ଦେବି । ଏହା କହି ସେ ଶକ୍ତି ଏ
ଶକ୍ତି ଲାଠି ସଂଗ୍ରହ କରି ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚ ଜଣ୍ଡରେ
ପାଟକରି ସେ ଷଣ୍ଢମାନଙ୍କ ଆଡ଼େ ଖେପିଗଲେ ।
କିନ୍ତୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଷଣ୍ଢ ତାଙ୍କୁ
ଭୁଷି ଦେଇ ତଳେ ପକାଇଦେଲା । ସେ
ତେଜା ହସାଇଲେ ।

ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସେ ଷଣ୍ଢମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତି ।
ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ମୁଦୁ ହସ ଖେଳିଗଲା । ସେ
ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝିପାରିଲେ, ସେ ଷଣ୍ଢମାନେ
ବାସ୍ତବରେ କେତେକ ଦୁଷ୍ଟ ଶକ୍ତି । ଷଣ୍ଢ ହୁଏ

ସେହିଦିନ ରାତରେ ସାତ ଷଣ୍ଢ ଆସି
କୁମୁଦଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନରେ ପଶି ଉପାତ କଲେ ।
ସେମାନେ କେତେ ଟାଳି ଧୁଲି ଗଛ ଉପାତ
ପକାଇଲେ, କେତେ ଦାଲିଡ଼ାକଟି ଦେଲେ,
ସେମାନଙ୍କୁ ହସାବ ନାହିଁ ।

କୁମୁଦଙ୍କ ପରିବାରକାମାନେ ଉଦ୍ୟାନ
ଭିତରେ ଉପାତର ଯାଦ ଶୁଣି ଦୌଡ଼ିଗଲେ ।
କିନ୍ତୁ ଅନିବାର ଭିତରେ ଷଣ୍ଢମାନଙ୍କୁ ସାମ୍ନା
କଲି ବଳି ବଳି ସେମାନଙ୍କର ନଥିଲା । ଷଣ୍ଢ-
ମାନେ ଉଦ୍ୟାନ ବ୍ୟାପି ଦୌଡ଼ା ଦୌଡ଼ି
କରୁଥାନ୍ତି । ଉଦ୍ୟାନ-ରକ୍ଷା ଜଣେ ଦୁଇଜଣ
ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ପଡ଼ି ଆହତ ହେଲେ ।
ପରିବାରକାମାନେ ମହାଲ୍, ଜାଲି, ଆଖପାଖର

ଧର ଯେତେ ପ୍ରକାର ଅଶାନ୍ତି ବୁଝି କରିବା
ମୁଁ ତାହା କରି ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ଘୋଷବନ୍ତ ତଳେ ପଡ଼ିଯିବାର ଦେଖି
ତାଙ୍କ ବହୁମାନେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ
ଉଦ୍ବିଗ୍ନ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ଯିବେ କିପରି ।
ସେମାନେ ଯେମିତି ସେ ଆଡ଼େ ଅଗ୍ରସର
ହେବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେବେ, ସେମିତି ସେ
ସଶୂମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଆଗକୁ ଖେପି ଆସିବେ ।
ସଶୂମାନଙ୍କର ସେ ପ୍ରବଳ ସା ପରାୟଣତା ଦେଖି
ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥାନ୍ତି ।

ସମସ୍ତେ ହାୟ ହାୟ କରୁଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ
କେହି ସଶୂମାନଙ୍କ ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ସାହସ
କରୁ ନଥାନ୍ତି । ହଠାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦୌଡ଼ିଗଲେ ।

ନନ୍ଦ ଓ ଯଶୋଦା ପାଖ ତଳେ ବସିଲେ,
“ଆରେ, ତୁ ଭାଗ କ’ଣ କରୁଛୁ ?” କିନ୍ତୁ
ସେତେବେଳକୁ ସେ ଯାଇ ମଣ୍ଡଳ ମଣ୍ଡଳେ ।

କେଇ ସହସ୍ର ଭିତରେ ମନ୍ତ୍ର ଖିଲି ଖିଲି
ହୋଇଗଲା । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କାହାକୁ ଚେଳି ଦେଲେ
ତ କାହାକୁ ବଧାଏ ମାରିଲେ । ଯୁଧି ଅନ୍ଧ
କେହି ଶେ ବାଗେଇ ତାଙ୍କ ଆଡ଼େ ହସି
ଆସିବା ମାତ୍ରେ ସେ ତା’ ଶିରକୁ ଅଭେ ଦଳେ
ଦେଲେ । ବାସ୍ ! ସାତଟି ଯାକ ଷଣ୍ଢ ଚୋର
ହସଇ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ । ତା’ପରେ ଉଠିପଡ଼ି
ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗୋପପୁରୁଷ ଆସିଥିବା
ବାଳକମାନେ ଆନନ୍ଦରେ ଷଣ୍ଢ ପଛରେ
ଦୌଡ଼ିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କଲେ
ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକେ । ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ମକ୍ଷିଷ୍ଠ-
ମାନେ ଷଣ୍ଢ ଆଗରେ ଛଦେଇ ନଦେଇ
ଷଣ୍ଢମାନେ ମକ୍ଷିଷ୍ଠଙ୍କ ଆଗରେ ଛଦେଇ
ଦେବାର ଦେଖାଗଲା । ଯେଉଁମାନେ ସେ
ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଆନନ୍ଦର ସୀମା
ରହିଲା ନାହିଁ । ସେମାନେ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ
କେହି ଜାଣିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆଉ ସେମାନଙ୍କୁ
ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ କେଉଁଠି ହେଲେ ଦେଖିବାକୁ
ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

“ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋତେ ମୋ ଘୋଷଣା
ଅନୁସାରେ କାମ କରିବାକୁ ହେବ । ନାଲି
ସହଚ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ବୋହୂ ହେବା ଚାହୁଁ ।” କୁମ୍ଭକ
ନନ୍ଦଙ୍କୁ କହିଲେ । ତାହାହିଁ ହେଲା । ଆନନ୍ଦ

କାନ୍ଦିବି ଭିତରେ ବନ୍ଦୀର ସମସ୍ତ ଡୋକଗଲା ।
 ମିଥୁନ ବନ୍ଦୀରେ କିଛିଦିନ ଅତିବାହିତ
 କରି ନନ୍ଦ ଯଶୋଦା କୃଷ୍ଣ, ଲୀଳା ଓ ଅନ୍ୟ-
 ମାନଙ୍କୁ ଧରି ଗୋପପୁର ଲେଉଟି ଆସିଲେ ।
 ପୁଣି ପୁରୁଷଲି ଶାନ୍ତିମୟ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ
 ହେଲା । କୃଷ୍ଣ ବଳରାମ ଗୋପନ ଧରି ନନ୍ଦା-
 କୁଳକୁ ଯାଉଥାନ୍ତି । ଗୋପବାଳକମାନେ
 କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନିଜର ସଖା ଭାବରେ ଦେଖୁଥାନ୍ତି ।
 କୃଷ୍ଣ କୌଣସି ଅସମ୍ଭବ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ସେମାନେ
 ମୁଗ୍ଧ ହେଉଥାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ
 ସଖ୍ୟାଭାବ ଏଡ଼େ ପ୍ରବଳ ଥାଏ ଯେ, ସେମାନେ
 କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସଖା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭାବରେ
 କଳ୍ପନା କରିବାକୁ ସୁଖ ପାଉ ନଥାନ୍ତି ।

ତେବେ ମୁନିରାଷ୍ଟ୍ରର ଭିତରେ ଜଣେ ଜଣେ
 କୃଷ୍ଣ କିଏ ସେକଥା ବୁଝିପାରୁଥାନ୍ତି । ଥରେ
 ବାମଦେବ ଓ ଭରଦ୍ବାଜ ନାମକ ଦୁଇ ରାଷ୍ଟ୍ର
 ଗୋପପୁର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରାନ୍ତର ଦେଇ ଯାଉଁ
 ଯାଉଁ ଗୋଟିଏ ବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ କୃଷ୍ଣ ବଳରାମ
 ବସିଥିବାର ଦେଖିଲେ । ଦୁଇ ଭାଇ ଦୁଇ
 ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ସ୍ବାଗତ କରିବା ମାତ୍ରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଦୁହେଁ
 ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଓ
 ପଚାରିଲେ, “ତୁମ୍ଭେମାନେ କିଏ ?”

“ଆମ୍ଭେମାନେ ନନ୍ଦ ଯଶୋଦାଙ୍କ ପୁତ୍ର ।”
 କୃଷ୍ଣ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

“ସେତକ ପରିଚୟ କ’ଣ ପଥେଷୁ ?”
 ପଚାରିଲେ ଦୁଇ ରାଷ୍ଟ୍ର ।

ଏ ପ୍ରଶ୍ନର କୌଣସି ଉତ୍ତର ନଦେଇ କୃଷ୍ଣ
 ଦିଅିଦେଲେ । ସେ ଦ୍ଵୟ ଦେଖିଦେବା ମାତ୍ରେ
 ଦୁଇ ରାଷ୍ଟ୍ର ଧାନସ୍ଥ ହେଲେ । ଧାନରେ
 ସେମାନେ ଠିକ୍ ବୁଝିଲେ କୃଷ୍ଣ ବଳରାମ
 କିଏ । ସେମାନଙ୍କ ଆନନ୍ଦ କଥା କହିଲେ
 ନସରେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ବୁଝିଲେ, ଲୀଳା
 ପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଏହୁପରି ଗୋପନ ରୂପରେ
 ରହିବାକୁ ପଡ଼େ । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ
 ଉପଲବ୍ଧ ପ୍ରକାଶ ନ କରି ଶାନ୍ତ କୃଷ୍ଣ
 ବଳରାମଙ୍କୁ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଅନାଦ ରହି ନିଜ
 ସମ୍ପ୍ରାରେ ରୁଲିଗଲେ ।

ଅନେକ ସମୟରେ କୃଷ୍ଣ ବଳରାମ ଓ ଭାବ
 ସାତମାନେ ନନ୍ଦା କୁଳରେ ରହିଥିବା ହେତୁ

ପ୍ରାନ୍ତର ଓ ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରି
 ନୂଆ ନୂଆ ସ୍ଥାନ ଆବିଷ୍କାର କରୁଥାନ୍ତି । ସ୍ଥାନେ
 ସ୍ଥାନେ ଛୋଟ ଛୋଟ ସରୋବର ରହିଥାଏ ।
 ସେସବୁର ଜଳ ସୁଖୀତଳ । ସରୋବର କୂଳେ
 କୂଳେ କେତେ ଧରଣର ଫଳପୁଲ ଭସ
 ବୁସିଲିବା । ପ୍ରକୃତ ତା'ର ସମ୍ଭାର ଅଜାଡ଼ି
 ଦେଉଥାଏ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦଳ ସେସବୁ ସ୍ଥାନ
 ଦେଖି ମୁଗ୍ଧ ହେଉଥାନ୍ତି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା,
 ବଣର ପଶୁପକ୍ଷୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି
 ଭୟଭୀତ ନ ହୋଇ ବରଂ ଆନନ୍ଦିତ ହେବା
 ଭଳି ମନେ ହେଉଥାଏ ।

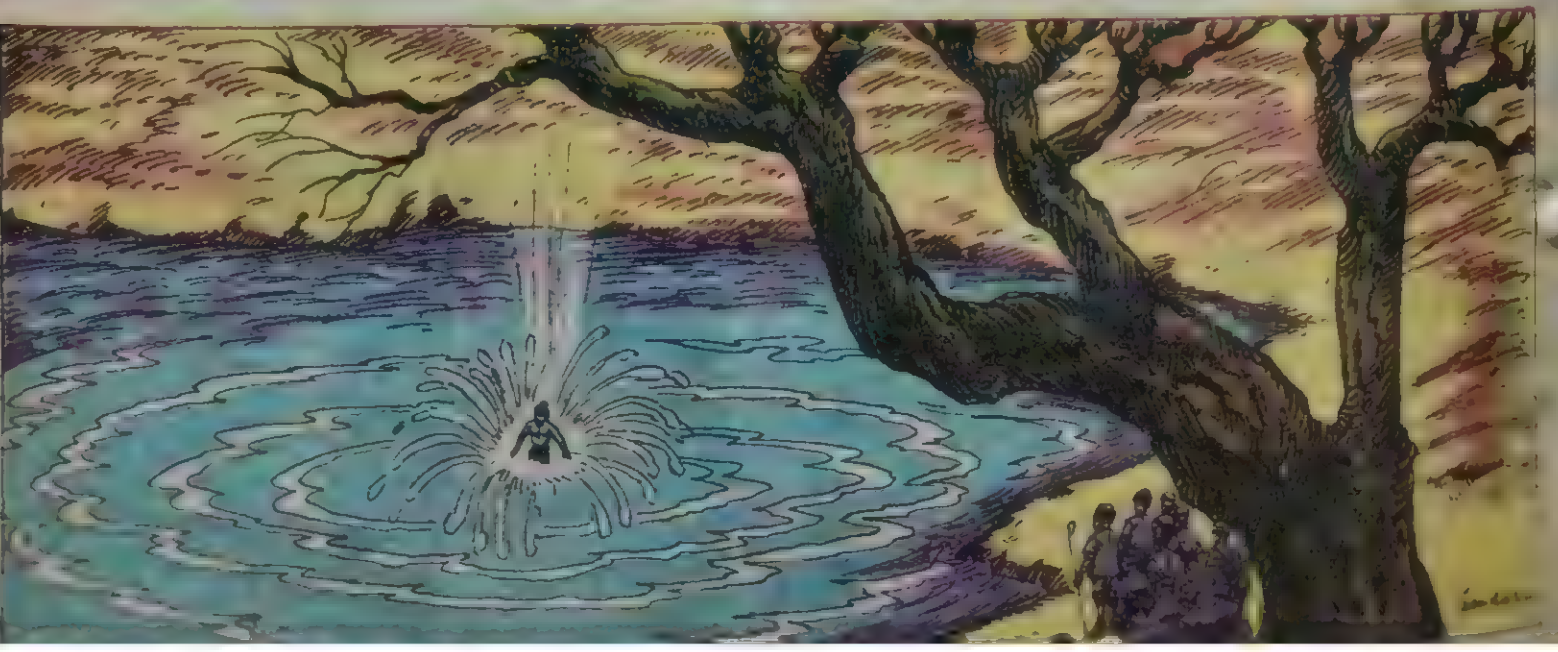
ଥରେ ଥରେ ବଣ ଭିତରେ ବର୍ଷା ହେଲେ
 ସେ ଚରୁଣମାନଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ଆଦୁର ବଡ଼
 ଯାଉଥାଏ । ସେମାନେ ବର୍ଷାରେ ଦୌଡ଼ୁଥାନ୍ତି ।
 ବର୍ଷାବେଳେ ଯମୁନା ନଦୀରେ ସ୍ନାନ ଓ ସନ୍ତରଣ
 କରିବାରେ ପୁଣି ନୂଆ ପ୍ରକାର ଶିଖରଣ ଥାଏ ।
 ବର୍ଷାବେଳେ ପଶୁପକ୍ଷୀମାନେ ଯେପରି ଭାବରେ
 ଆଶ୍ରୟ ଲେଉଟୁଥାନ୍ତି, ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ସେ ଚରୁଣ-

ମାନେ ବି ସେମିତି ଆଶ୍ରୟ ଲେଉଟୁଥାନ୍ତି ।
 ପଶୁମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏପରି ବ୍ୟବହାର
 କରୁଥାନ୍ତି, ସତେ ଅବା ସେମାନେ ସେହି
 ବଣର ବାସିନ୍ଦା !

ଦିନେ ପ୍ରାନ୍ତର ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ
 ବଣ ଭିତରେ ପଶି କୃଷ୍ଣ ଏକ ସରୋବର
 ଦେଖିଲେ । ସେ ସରୋବରର ଜଳର ରଙ୍ଗ
 ବିଚିତ୍ର ଦିଶୁଥାଏ । ପୁଣି ସରୋବରରେ ଏପରି
 ତରଙ୍ଗ ଖେଳୁଥାଏ, ସତେ ଅବା ତାହା
 ସରୋବର ନୁହେଁ, ସମୁଦ୍ର ।

ପାଖରେ ଗୋଟିଏ କଦମ୍ବ ବୃକ୍ଷ ଥିଲା ।
 କିନ୍ତୁ ସେ ବୃକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟ ପତ୍ର ନଥିଲା ।
 ସେଠାକାର ବାତାବରଣ କିପରି ଦିଶୁଛି
 ଲଗୁଥିଲା ।

“ଏ ସରୋବରରେ କ’ଣ ରହିଛି ଦେଖିବା
 ଦରକାର ।” ଏହା କହି କୃଷ୍ଣ ଗଛ ଉପରକୁ
 ଉଠିଗଲେ ଓ ହଠାତ୍ ସରୋବର ଭିତରକୁ
 ଲଂଘ ଦେଲେ । (ହିମଶ)

ଅଭିନବ ରାଜମୁକୁଟ

ଗୀନ ଦେଶର ଏକ ରାଜ୍ୟର ରାଜାମାନେ ବହୁ ପୁରୁଷ ଧରି ଗୋଟାଏ ଅଭୁତ ଖୋପି ପିଛୁଥିଲେ । ସେ ଖୋପି ଗୋଟାଏ ଶିଆଳ ଗଛରେ ଢିଆରି । କାହିଁକି ? ତା'ର କାରଣ ଜାଣିବାକୁ ହେଲେ ପୁରା କାହାଣୀଟିଏ ଶୁଣିବାକୁ ହେବ :

ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ କାଳର କଥା । ଗୀନ ଦେଶର ଗୋଟାଏ ଗାଁରେ ବାସ କରୁଥାଏ ଅଟାଙ୍ଗ ନାମକ ଗରିବ ଯୁବକ । ବୁଢ଼ଆଟି ହଡ଼ା ତା'ର ନାମକୁ ମାନ୍ଦ ଶାସ୍ତି ଏ ଜମିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସେ ଜମିରେ ଏମିତି ଗୋଟାଏ ସମ୍ପତ୍ତି ଥାଏ, ଯାହା ଯୋଗୁଁ ସେ ସୁଜନ୍ମରେ ଚଳୁଥାଏ ।

ସେ ସମ୍ପତ୍ତି ହେଲା ଗୋଟାଏ ଡାଳମ୍ବ ଗଛ । ସେ ଗଛର ଡାଳମ୍ବ ଯିଏ ଥରେ ଖାଇଛି, ସେ କେବେ ବି ତାହାର ସ୍ବାଦ ଭୁଲିପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅଟାଙ୍ଗର ଡାଳମ୍ବ ବହୁତ ମୁଲ୍ୟରେ

ବିକ୍ରି ହୁଏ । ଅଟାଙ୍ଗ ଦେଶ ଖୁସିରେ ଚଳୁଥାଏ । ସ୍ବାସାରରେ ତା'ର ଆଉ କେନ୍ଦ୍ର ନଥାନ୍ତି ।

ସେ ଡାଳମ୍ବ ଗଛକୁ ଗୈର ଖସିବ କବଳକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅଟାଙ୍ଗ ତା' ଗୃହକର୍ତ୍ତା ପଥର ପାତେରା ତୋଳିଥାଏ । ସେତିକି ନୁହେଁ, ଯେତେବେଳେ ଡାଳମ୍ବ ପାତେରା ସମୟ, ସେତେବେଳେ ସେ ସେହି ଡାଳମ୍ବ ଗଛ ତଳେ ତାକୁ ଜଗି ଶୋଉଥାଏ ।

ଦିନେ ସକାଳେ ଉଠି ସେ ଦେଖିଲା, କେତୋଟି ଡାଳମ୍ବ କିଏ ଗୈର କରିନେଇ ଯାଇଛି । ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । କାରଣ କେଉଁଠାରେ ହେଲେ ମଣିଷଙ୍କ ପାଦଚିହ୍ନ ପଡ଼ି ନଥାଏ ।

ପରଦିନ ରାତିରେ ପୁଣି କେତୋଟି ଡାଳମ୍ବ ଗୈର ଗଲା । ଅଟାଙ୍ଗ ଯେତିକି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା,

ଶିଆଳ ଆସିଲା ପାଟେର ଦେଇ । କିନ୍ତୁ
ଅଟାଙ୍ଗ କାନ୍ତୁ ଧରବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାରୁ ସେ
ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ଦେଇ ଚକଟରରେ ପଲାଇ ଯାଉଁ ଯାଉଁ
ଅଠାରେ ଅଟକିଗଲା । ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ
ବି ଶାସିଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଅଟାଙ୍ଗ ତା' ପାଖକୁ ଯାଇ କହିଲା,
“ଏଥର ?”

ଶିଆଳ କହିଲା, “ଅଟାଙ୍ଗ ! ମୁଁ ତମର
ବହୁତ ଉପକାର କରିବି । ମୋତେ ମୁକ୍ତ
କର ।”

ଶିଆଳ ମଣିଷ ଭଳି କଥା କହିବାର ଦେଖି
ଅଟାଙ୍ଗର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ ।
ଶିଆଳ ପୁଣି କହିଲା, “ଏଥର ବୁଝି ପାରୁଛ
କ ? ମୁଁ ସାଧାରଣ ଶିଆଳ ନୁହେଁ । ମୁଁ
ଜଣେ ଯାଦୁକର । ଅଭିଶାପ ପାଇ ଗୋଟାଏ
ଜନ୍ମ ଶିଆଳ ରୂପେ ଜୀବନ କଟାଉଛି ।”

“ଯେତେହେଲେ ତୁମେ ଶିଆଳ ହୋଇ
ରହିଛ । ମୋର କେଉଁ ଉପକାର କରି
ପାରିବ ?” ଅଟାଙ୍ଗ ପଚାରିଲା ।

“କ'ଣ କରି ନପାରିବ ? ଇଚ୍ଛା କଲେ
ଏ ରାଜ୍ୟର ରାଜକନ୍ୟା ସହ ତମ ବିବାହ
କରିଦେଇ ପାରିବ !” ଶିଆଳ କହିଲା ।

“ସତେ ? ଦେଖିବା, ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା
କଲ !” ଏହା କହି ଅଟାଙ୍ଗ ଶିଆଳକୁ ସେ
ଅଠାରୁ ଉଠାଇ ଆଣି ତେଲ ଦ୍ଵାରା ତା'
ଦେହରୁ ଅଠା ଛଡ଼ାଇ ଦେଲା ।

ସେତକ ଦୁଃଖିତ ହେଲା । ତୃତୀୟ ସ୍ଵତରେ
ସେ ଚେଇଁ କରି ରହିଲା । ଦେଖିଲା ଗୋଟାଏ
ଶିଆଳ ପାଟେର ଦେଇ ଆସି ତାଳିମ୍ବ ଶଙ୍ଖ
ଚଳେ । ଅଟାଙ୍ଗ ଉଠିପଡ଼ି ଚଟାପଟ ଶିଆଳର
ଲଣ୍ଠି ଧରି ପକାଇଲା । କିନ୍ତୁ ଶିଆଳ ଚଢ଼ିବ
ଗଡରେ ଶାସି ପଲାଇଲା ।

ଅଟାଙ୍ଗ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖିଲା, ଯିବା
ବେଳକୁ ଶିଆଳ କାନ୍ତୁ ଦେହରେ ଥିବା
ଗୋଟାଏ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ଭିତର ଦେଇ ପଲାଇଗଲା ।
ପରଦିନ ଅଟାଙ୍ଗ ସେ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ଭିତରେ ପୁଲଏ
ଅଠା ରଖିଦେଲା । ସେ ଅଠାରେ ଥରେ
ପଡ଼ିଲେ ସେଥିରୁ ଶାସିଯିବା ଅସମ୍ଭବ ।
ଅଟାଙ୍ଗର ଯୋଜନା କାମ ଦେଲା । ସ୍ଵତରେ

ଶିଆଳ ଘେର ବେଳକୁ ନର ପାରି ହୋଇ ପାଇ ବଜାକ ଜଥାସରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ବଜାକୁ କହିଲେ, “ଗୁଣ୍ଡିଛି, ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଗୁଲ୍‌ଶି ଅଛି, ଯାହା ଦ୍ଵାର ଭଲ ଘୁରା ବା ମୋତି ମାଣିକ ନିକୃଷ୍ଟ ରତ୍ନମାନଙ୍କ-ଠାରୁ ଅଲଗା କରିଦିଏ । ଆପଣ ମୋତେ ଦୁଇଦିନ ପାଇଁ ସେ ଗୁଲ୍‌ଶି ଦିଅନ୍ତେ ନାହିଁ ?”

ବଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ, “ତମେ ଶିଆଳ ହୋଇ ଯେ କଥା କହିପାରୁଛ, ଏହା ବିସ୍ଫୁକର ବ୍ୟାପାର । ତମେ ଗୁଲ୍‌ଶି କାହିଁକି ମାଗୁଛ, ତାହା ଆଦୁର ବିସ୍ଫୁକର ।”

“କଥା କ’ଣ କି, ମହାରାଜା ଅଟାଙ୍ଗ ଗଦାଏ ଘୁରା ନାଲ ପାଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ହସାବରେ ଆସିଛି । ସେ ଭଲ ରତ୍ନ ସବୁ ବାହାର କରିନେଇ ବାକିତଳ ଫିଙ୍ଗିଦେବେ ।”

ବଜା ପଚାରିଲେ, “ମହାରାଜା ଅଟାଙ୍ଗ ? ସେ କିଏ ? ମୁଁ ବାସ୍ତବିକ ତାଙ୍କ ନାମ ଧାମ ଜାଣି ନଥିଲି !”

“କିପରି ଜାଣନ୍ତେ ? ସେ ଟୁଁ ବଣ ଭିତରେ ବିରାଟ ପ୍ରାସାଦ ଅଧିକାର କରି ରହିଛନ୍ତି ! ବାହାର ଜଗତ ସହ ତାଙ୍କର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ ।” ଶିଆଳ କହିଲା ।

“କିନ୍ତୁ ଟୁଁ ବଣ ତ ରାକ୍ଷସର ରାଜ୍ୟ !” ବଜା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ ।

“ରାକ୍ଷସର ରାଜ୍ୟ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମହାରାଜା ଅଟାଙ୍ଗ ମହାନ ଯାଦୁକର । ସେ ଯାଦୁ ଦ୍ଵାରା

ରାକ୍ଷସକୁ ମଣ କରି ତା’ ଦୁର୍ଗ ଅଧିକାର କରିଛନ୍ତି ।” ଶିଆଳ କହିଲା ।

“ସେ ଅବଶ୍ୟ ଯାଦୁକର ହୋଇଥିବେ । ନହେଲେ ତମ ଭଳି ଶିଆଳକୁ କଥା କୁହାଇ ପାରନ୍ତେ ?” ଏହା କହି ବଜା ଗୁଲ୍‌ଶି ଦେଇଦେଲେ । ଦୁଇଦିନ ପରେ ଶିଆଳ ସେତେବେଳେ ଗୁଲ୍‌ଶି ଆଣି ଫେରିଲା, ସେତେବେଳେ ସେଥିରେ ଲଗିଥିଲା କିଛି ରଙ୍ଗ ବେରିଙ୍ଗର ପଥର କଣା । ରାଜକୁମାର ତାହା ଦେଖି କହିଲେ, “ଆରେ ! ସତରେ ତ ଏଥିରେ ଘୁରା ନାଲ ପଶା ହୋଇଥିଲା !”

“ରାଜକୁମାର ! ଆମ ମହାରାଜାଙ୍କ ପ୍ରାସାଦରେ ଯେତେ ରତ୍ନବିଶି, ତାହା କଲ୍‌କିନା

କରିଦେବ ନାହିଁ । ତୁମ ଭଳି ଜଣେ ସୁନ୍ଦରୀ
ରାଜକନ୍ୟା ଆମର ମହାରାଣୀ ହେଲେ କେଡ଼େ
ଭଲ ହୁଅନ୍ତା !”

ରାଜକୁମାରୀ ଲଜେଇଯାଇ ରାଜାଙ୍କ ଆଡ଼େ
ଅନାଇଲେ । ରାଜା କହିଲେ, “ଶିଆଳ
ମହାରାଣୀ ! ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଅ !”

“ମହାରାଜ, ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଇବା ଓ ପକ୍ତା
କରିବା ଦାୟିତ୍ବ ମୋର । ଆପଣଙ୍କ କନ୍ୟା
ଆମର ରାଣୀ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ! ମୁଁ ଏ
ବିଷୟରେ ନିଃସନ୍ଦେହ । ମୁଁ ଯେଉଁ କନ୍ୟା
ବାଛିବି, ଆମ ରାଜା ସେହି କନ୍ୟାକୁ ବିବାହ
ହେବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାରିଖ ପ୍ରିୟ କରାଯାଉ ।
ଡେରି କାହିଁକି ?”

ଶିଆଳ ସେଇଠାରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ପକ୍ତା
କଲ । ଦିନ ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା ।

ଶିଆଳ ଯାଇ ଅଟାଙ୍ଗକୁ ଧରି ଆସିଲା ।
ମଝି ନଈରେ ତାକୁ ଠିଆ କରାଇ ପ୍ରାସାଦରେ
ପହଞ୍ଚି କହିଲା, “ରାଜା ! ବର ପାଞ୍ଚସହ
ସୈନିକ ସହ ନଈ ପାରି ହେବା ବେଳେ
ବନ୍ୟା ଆସିଲା । ସବୁ ସୈନ୍ୟ ଭାସିଗଲେ ।
କିନ୍ତୁ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ରାଣ୍ୟ ଦେଖନ୍ତୁ । ତାଙ୍କ
ବର ବଞ୍ଚିଗଲେ । ଖାଲି ତାଙ୍କ ରାଜକନ୍ୟା
ପୋଷାକ କାଦୁଆ ମାଦୁଆ ହୋଇଯିବା
ଫଳରେ ସେ ତାକୁ କାନ୍ଦି ଭସାଇ ଦେଇ
ଜଳରେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ।”

ରାଜା ଚକ୍ଷୁଶାନ୍ତ ନୁଆ ପୋଷାକ ଧରି
ନଈ କୂଳକୁ ଗଲେ । ଅଟାଙ୍ଗ କୂଳକୁ ଯାଇ
ସେସବୁ ପିନ୍ଧି ନଅରକୁ ଗଲା ।

ବାହାଘର ହୋଇଗଲା । ତା’ପରେ
ସେଠାରେ କିଛିଦିନ ରହିବା ପରେ ବୋହୂ
ଧରି ନିଜ ଘରକୁ ଯିବା କଥା ।

“ଆମ ଜୁଆଁ ଇଙ୍କୁ ପାଗ୍ଲେଟି ନେବାକୁ କେହି
ଆସିବେ ନାହିଁ ?” ରାଜା ଶିଆଳକୁ ପଚାରିଲେ ।

“ଆସିବେ ନାହିଁ ମାନେ ? ସେମାନେ
ଆସି ନଈ ସେ ପାରିରେ ଅଛନ୍ତି । କାଲି
ବନ୍ୟା ଆସିବ ବୋଲି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ
ଆସିବାକୁ ମନା କରିଛି ।” ଶିଆଳ କହିଲା ।

ନଈ ସେ ପାଣ ଦେଇ ଦିଲେ ବଣିକ
ଯାଉଥିଲେ । ଶିଆଳ ଆଗରୁ ଯାଇ

ସେମାନଙ୍କୁ କହିଲା, “ତାକୁଦଳ ଆସୁଛନ୍ତି ।
ସାବଧାନ !”

“ଆମେ କରିବା କ’ଣ ? ଶିଆଳ ହୋଇ
ତମେ ଯଦି କଥା କହି ପାରୁଛ, ତେବେ ଆମକୁ
ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିବା ଭଲ ଶକ୍ତି ବି
ତମର ଅଛି ।” ବର୍ଣ୍ଣିତ ଦଳପତି କହିଲେ ।

“ତମେମାନେ କହିବ କି ତମେମାନେ
ମହାବଳା ଅଟାଙ୍ଗକର ଲୋକ ।” ଶିଆଳ
ବତାଇ ଦେଲା ।

ରାଜାଙ୍କ କର୍ମଗୁରୁମାନଙ୍କୁ ସେ ଲୋକେ
ସେଇଆ କହିଲେ । ବରଜନ୍ୟାଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ
ହାତରେ ସମର୍ପି ଦେଇ ରାଜାଙ୍କ ଲୋକ
ବାହୁଡ଼ି ଶଲେ ।

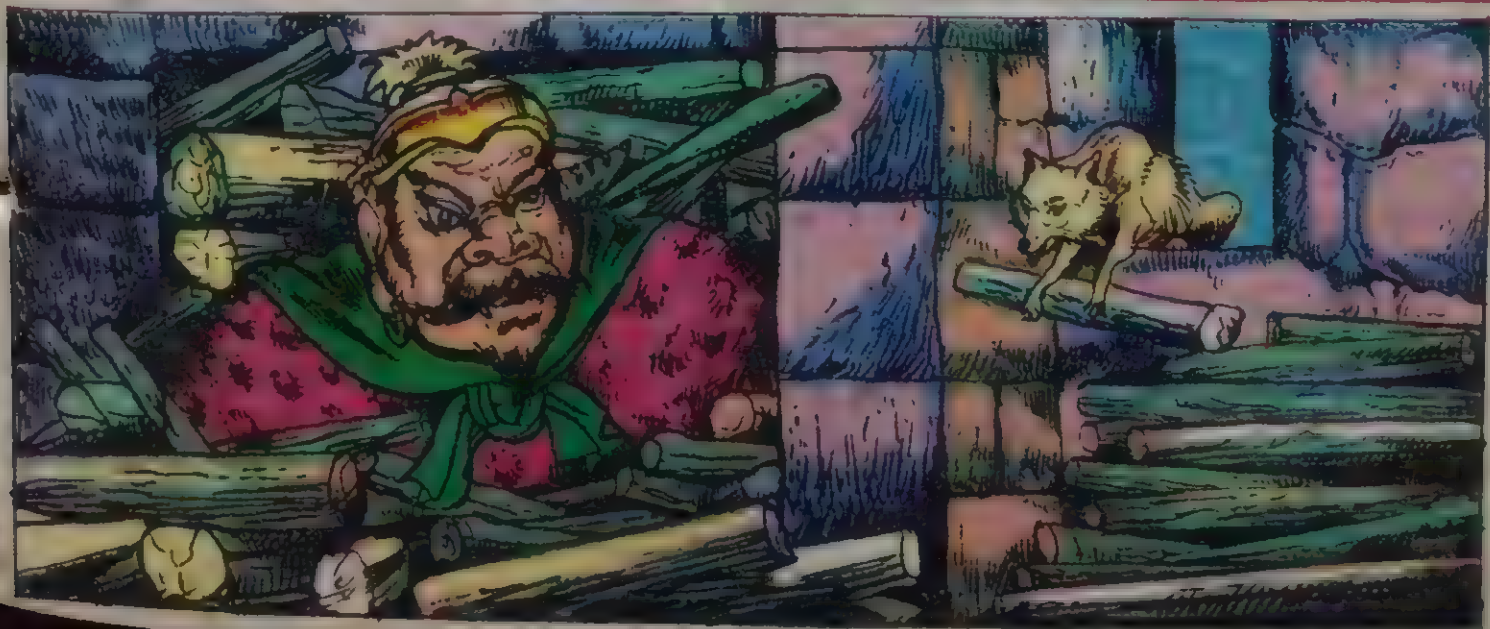
ଶିଆଳ ଯାଇ ବଣ ଭିତରେ ପହଞ୍ଚି ରାକ୍ଷସକୁ
ଭେଟିଲା । ସେତେବେଳକୁ ରାକ୍ଷସ ବୁଢ଼ା
ହେଲାଣି । ଶିଆଳ କହିଲା, “ରାଜାଙ୍କ ବିଶାଳ
ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ତମକୁ ମାରିଦେବାକୁ
ଆସୁଛନ୍ତି ।”

“ମୋର ତ ଆଉ ସେମାନଙ୍କ ସହ ଲଢ଼ିବା
ପାଇଁ ବଳ ନାହିଁ !” ରାକ୍ଷସ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ
କହିଲା ।

“ତେବେ ଏଇଠି କାଠଗଦା ଭିତରେ
ଲୁଚି ରୁହ । କେହି ତୁମର କିଛି କରିବେ
ନାହିଁ ।” ଶିଆଳ କହିଲା ।

ରାକ୍ଷସ ସେଇଆ କଲା । ତା’ ପ୍ରାସାଦରେ
ଆସି ଅଟାଙ୍ଗ ସମ୍ବ୍ରୀକ ରହିଲା । ଅଟାଙ୍ଗ
ପ୍ରାସାଦର ଅଧିକାରୀ ହେବାରୁ ରାକ୍ଷସକୁ ରାଜା
ବୋଲି ମାନୁଥିବା ଆଶପାଶର ସମସ୍ତ
ଲୋକେ ତାକୁ ବି ରାଜା ରୂପେ ମାନିଲେ ।
ରାକ୍ଷସ ତା’ ମୃତ୍ୟୁ ଯାଏ ଲୁଚି ରହିଥାଏ ।
ଶିଆଳ ତାକୁ ସବୁ ଖାଦ୍ୟ ଆଣି ଖାଇବାକୁ
ଦେଉଥାଏ ।

କାଳକ୍ରମେ ଶିଆଳର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା ।
ଅଟାଙ୍ଗ ତା’ ତମଡ଼ାରେ ନିଜ ଟୋପି ତିଆରି-
କଲା । ସେହି ଟୋପି ହେଲା ତା’ର ଓ ତା’
ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନଙ୍କର ରାଜମୁକୁଟ ।

ମାଟି ଓ ଆଖୁ

ଦିନପୁରୁଷଣ ଥିଲେ କବି । ଦିନେ ସେ
ରଘୁ ପ୍ରଧାନର ଡେଜରାତ ଦୋକାନ
ଆଗଦେଇ ଯାଉଛନ୍ତି, ସେତକ ବେଳେ ପ୍ରଧାନେ
ଗାଁ । ଅବଧାନକୁ କହୁଥିବାର ଶୁଣିଲେ,
“ଅବଧାନେ, ମୁଁ ସାରା ଜୀବନ କିଶାବକାର୍ଯ୍ୟ
କରି ଚାଲିଛି !”

ବାସ୍ ! ଘରକୁ ଯାଇ କବି ଦିନପୁରୁଷଣ
ଲେଖିଲେ ଗୋଟିଏ କବିତା । ତାର ପ୍ରଥମ
ପାଦ :

ଜୀବନ ବିତଲ କେତେ ଯେ ସଉଦା କରି,
ଏତେ ବୋହୂ ନେଇ କିପରି ମୁଁ ଯିବି
ଜୀବନର ଆର ପାରି ?

କବିତାଟି ସେ ଜମିଦାରକୁ ଶୁଣାଇଲେ ।
ଜମିଦାର ବହୁତ ଶୁଣି ହୋଇ ତାକୁ ଏକ ତେ
ସ୍ବର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ପୁରସ୍କାର ଦେଲେ । ସେ ପୁରସ୍କାର
ପାଇବାରୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହ ରଘୁ ପ୍ରଧାନ ବି

ତାଙ୍କୁ ବଧେଇ ଜଣାଇଲେ । କବି କହିଲେ,
“ପଧାନେ ! ସେଦିନ ତମର କଥା ଶୁଣି ମୁଁ
ଏ କବିତା ଲେଖିଲି !”

ପଧାନେ କହିଲେ, “ମତେ ? କଥାର
ମୂଲ୍ୟ ଯିଏ ଯେମିତି ବୁଝେ !”

ସେହିଦିନ କବି ପଧାନଙ୍କର ଏ କଥାଟିକୁ
ଭାରି କରି ଲେଖିଲେ :

କହୁ ଚାଲେ ସଦା କଥା,

କାହା କାନେ ଯିଏ ଶୁଭଇ ମଧୁର

କାହା ହୃଦେ ଦିଏ ବ୍ୟଥା !

ଏହି ମର୍ମରେ ଲିଖିତ ତାଙ୍କର ଏକ ଘାଦ
କବିତା ସେ ନେଇଯାଇ ସେ ଅଞ୍ଚଳର ରାଜ-
ପ୍ରଜନଙ୍କୁ ଶୁଣାଇଲେ ।

ରାଜ-ପ୍ରଜନଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ବନସ୍ତ-
ଭୂଷଣକୁ ଦୁଇଟି ସ୍ବର୍ଣ୍ଣମୁଦ୍ରା ପୁରସ୍କାର
ଦେଲେ ।

ପେଟେବେଳେ ପ୍ରଧାନେ କଥା ଶୁଣିଲେ,
ସେ କହିଲେ ପୁଣି ଅଭିନନ୍ଦନ କରାଇଲେ ।
କହି କହିଲେ, “ପ୍ରଧାନେ ! ଏଥର ବି ମୋ
ପ୍ରେରଣାର ଉତ୍ସ ତମେ ।”

“ସତେ ? ବାଟରେ ଗଲବେଳେ କେତେ
କଥା କହିବ ? ତମେ ସିନା ମୋ ଭବ
ଚିହ୍ନିଲ !” ପ୍ରଧାନେ କହିଲେ ।

କବି ଘରକୁ ଯାଇ ଆଉ ଏକ ଦୀର୍ଘ କବିତା
ଲେଖିଲେ । ତାହାର ପ୍ରଥମ କେଇ ଧାଡ଼ି
ଏମିତି :

ଜୀବନ ବାଟରେ କେତେ ଯେ ପଡ଼ିବୁ

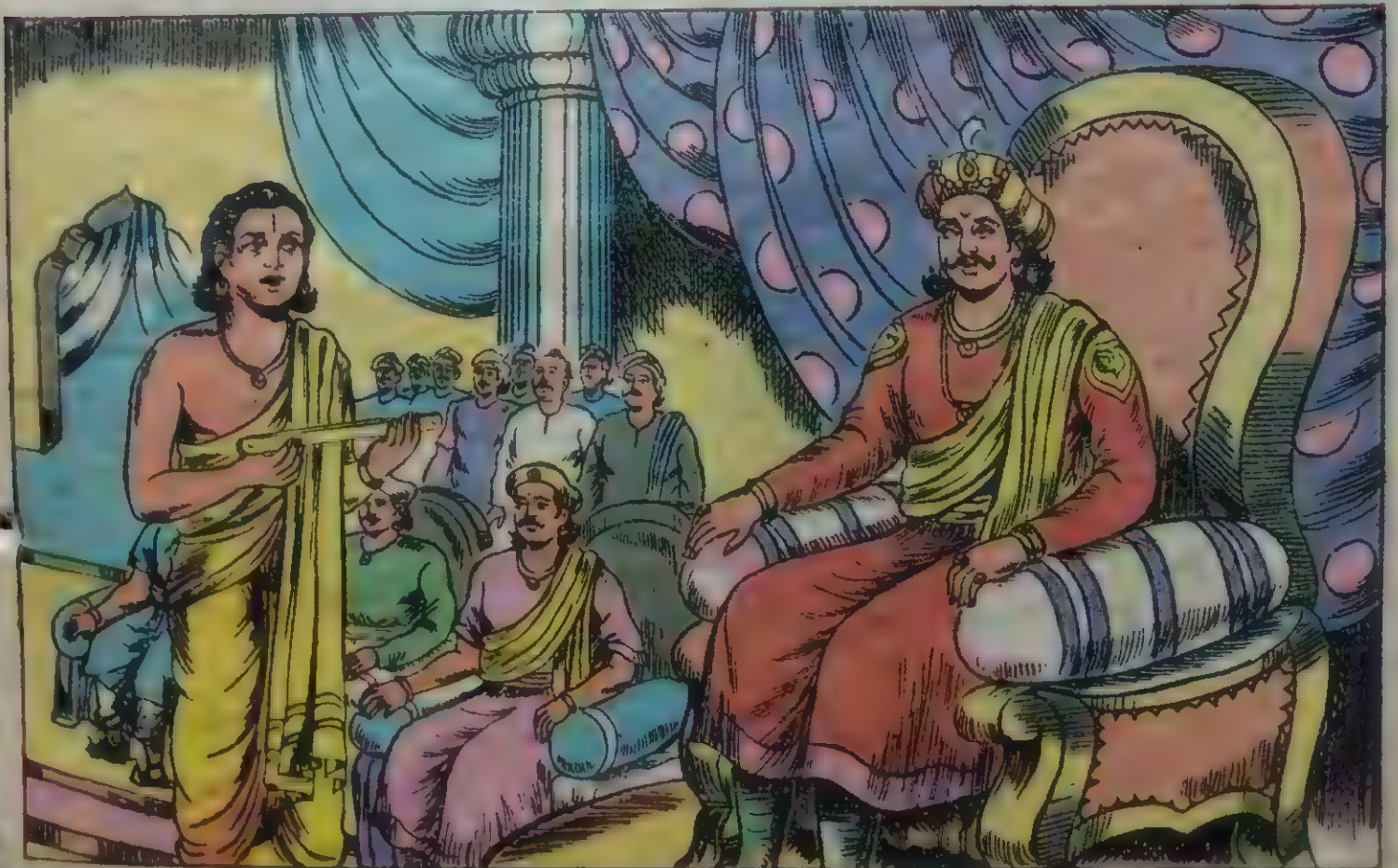
ମାଟି ଗୋଡ଼ି ସହ ମଣି,

ଚିହ୍ନିବ ବାଟୋଇ ତୋଳି ନିଏ ସିନା

ସ୍ତ୍ରୀ କିଏ ବୋଲି ଜାଣି ! ସତ୍ୟ ।” କବି ତା’ପରେ ପ୍ରଧାନଙ୍କର କେଉଁ

ଏ କବିତା ସେ ଏଥର ରାଜଦରବାରରେ
ଯାଇ ପଢ଼ିଲେ । ରାଜା ଏଡ଼େ ଖୁସି ହେଲେ
ଯେ କବିଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଦେବାର
ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । ଏକଥା ପ୍ରଚାର ହୋଇଗଲା ।
ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ସଭା ଦିନ ରଘୁ ପ୍ରଧାନ ବି ଯାଇ
ଦରବାରରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ସଭା ଆରମ୍ଭ
ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଧାନେ ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଖି ଆଉ ସମ୍ଭାଳି
ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ କହିଲେ, “ମହାରାଜ,
ଆପଣ ବିଶ୍ୱାସ କରିବେ କି ନା ଜାଣେ ନା,
କିନ୍ତୁ କବି ବିନୟଭୃଷଣଙ୍କର ସମସ୍ତ କବିତା ମୁହଁ
ଉତ୍ତାରଣ କରିଥିବା ଜ୍ଞାନ ଭିତରୁ ଜାତ ।”

ସେ ଏକଥା କହିବା ବେଳକୁ କବି ଆସି
ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଓ କହିଲେ, “ମହାରାଜ, ଏହା

ବାକ୍ୟ ତାକୁ କେଉଁ କବିତାର ପ୍ରେରଣା
ଦେଇଥିଲା, ସେକଥା ଶପିଟଲେ ।

ପଧାନେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ କହିଲେ,
“ମହାରାଜ, କବିକ ପୁରସ୍କାରରୁ ମୋତେ ବି
କିଛି ଅଂଶ ମିଳିବା ଉଚିତ । ନୁହେଁ କି ?”

ରାଜା ତାଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନରୁ ଶକ୍ତି ଏ ଆଖୁ
ମଗାଇ ଆଣି କହିଲେ, “ପଧାନେ, ଏ ଆଖୁ
କେଉଁଠୁ ଆସିଲା ?”

“ଆଜ୍ଞା, ମାଟିରୁ ।” ପଧାନେ କହିଲେ ।

“ଆଜ୍ଞା, ତମେ ଏ ଆଖୁ ଗୋବାଇ
ପାରିବଟି ?” ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

“ନିଶ୍ଚୟ ! ଆନନ୍ଦରେ ଗୋବାଇବି ।”
ପଧାନେ କହିଲେ ।

“ତେବେ ଏ ଆଖୁ ତ ମାଟିରୁ କନ୍ଦିଛି ?”
ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

“ହଁ, ଆଜ୍ଞା, ମାଟିରୁ ।” ପଧାନେ କହିଲେ ।

“ତମେ ଆଖୁ ନ ଗୋବାଇ ମାଟି
ଗୋବାଇବ ?” ରାଜା ପଚାରିଲେ ।

ପଧାନେ ତୁପ୍ତ ରହିଲେ ।
ହସିଲେ ।

ରାଜା ବୁଝାଇ ଦେଲେ, “କେଉଁ ଏହି
ଆଖୁପରି । ସାଧାରଣ ଛବରେ ଆମର ଯେଉଁ
ଜ୍ଞାନ ଥାଏ, ତାହାହିଁ କବିର ଭାବ
ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ କବିର ଓ ଭାବ ଏକ
ନୁହେଁ । ମାଟି ତା’ ନିଜ ଗୁଣରେ ମହତ୍ତ୍ୱ ।
ତମ ଜ୍ଞାନ ବି ସେମିତି ତା’ ନିଜ ଗୁଣରେ
ମହତ୍ତ୍ୱ । କିନ୍ତୁ କବିର ଯାହାଠି ସ୍ପୁରିତ ହେବ,
ସେ ହେଲେ କବି । ତମର କଥା ଅନେକେ
ଶୁଣୁଥିବେ । କବିତା ଲେଖିଲେ ଜଣେ । ତମ
କଥା ନ ଶୁଣିଥିଲେ ବି ସେ ଆଉ କାହା
କଥାକୁ ଭାବି କରି କବିତା ଲେଖିଥାନ୍ତେ ।
କିନ୍ତୁ କବିର ନଥିଲେ ତମେ ଯେତେ ବକ୍
ବକ୍ କଲେ ବି ତମ ଶ୍ରୋତା କବିତା ଲେଖି
ପାରିବୁ ନାହିଁ ।”

“ମଣିମା ! ବୁଝିଗଲା ।” ପଧାନେ
କହିଲେ ।

ଦବ୍ୟଦୃଷ୍ଟି !

ପ୍ରଜାପତିଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗୋଷାଳୟ କରୁକଟି କହୁଥାଏ ସୁବଳ । ଥରେ ଥରେ ରାତିରେ ସେ ସମା କରବା ପାଇଁ ଆସିଥିବା ରାଜପୁତ୍ର ଗୋଷାଳ ପିନ୍ଧି ରାଜପଥରେ ଏକାକୀ ବୁଲୁଥିବା ଦେଖି ଅନନ୍ଦ ପାଏ । ହଠାତ୍ କେବେ କେନ୍ଦ୍ର ତାକୁ ଦେଖି ପକାଇଲେ ତା' ଗୋଷାଳ ଯୋଗୁଁ ତାହୁଁ ନିନ୍ଦା କରୁ ପକାନ୍ତି । ସେ ଦଡ଼ା ବାଣ ବୋଧ କରେ ।

ଦିନେ ରାତିରେ ସେମିତି ରାଜପୁତ୍ର ଗୋଷାଳ ପିନ୍ଧି ସେ ଟହଲ୍ ମାରୁଛି, ହଠାତ୍ ଜଣେ ବନ୍ଧୁକ ଉପରେ ତା' ଆଖି ପଡ଼ିଲା । ବାବାଜୀ ତା' ଆଡ଼କୁ କଟାମଟ କରି ଅନାଇ ଚାଲିଗଲେ । ନିମନ୍ତର ନ ପାଇବାରୁ ସୁବଳ ଚିଡ଼ି ପାଇ କହିଲା, “ହଇରେ, ତୁ କିଏ ? ବାବାଜୀ ବେଶରେ ଝଣ୍ଟ ହୋଇଥିବୁ ପରା !”

“ତମେ କିଏ ?” ବାବାଜୀ ପଚାରିଲେ ।

“ମୁଁ ରଜା । ଦେଖି ପାରୁ ନାହିଁ ?” ସୁବଳ କଥା ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

ବାବାଜୀ ତାକୁ ଆଉ ଥରେ ଚାହିଁ ଦେଇ ବୁଲି ପଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ । ହଠାତ୍ ସୁବଳ ବୁଲି ଚାଲି, ସେ ବାବାଜୀ ଆଉ କେନ୍ଦ୍ର ନୁହେଁ, ଛଦ୍ମବେଶୀ ରଜା । ଭୟରେ ସେ ଥରହଲ୍ ହେଲା । ହଠାତ୍ ପାଇ ବାବାଜୀଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିପାଇ କହିଲା, “ବାବା ! ଆପଣ ଫିକ ସବୁଟି !”

“କପରି ଜାଣିଲ ?” ଛଦ୍ମବେଶୀ ରଜା ପଚାରିଲେ ।

“ଆପଣ ଚାହିଁଦେଇ ବୁଲିଗଲେ କି ମୁଁ ରଜା ନୁହେଁ । ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ ଶାନ୍ତ କଲେ ନାହିଁ । ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ରଜାଙ୍କ ସେବକ । ଆପଣଙ୍କ ଦବ୍ୟଦୃଷ୍ଟି ଆଗରେ ଧରା ପଡ଼ିଗଲା ।”

ରଜା ହସିଦେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ବଳ ଓ ଦେଜ

ଗୋବିନ୍ଦପୁରରେ ଜମିଦାର ଥରେ ତାଙ୍କ

ଗୁମାସ୍ତାଙ୍କ ସହ କୌଣସି ଦୂର ଗ୍ରାମକୁ ଯେଉଁଥିଲେ । ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ଆମ୍ବ ବଗିଚା ପଡ଼ିଲା । ସେ ବାଟରେ ଜମିଦାର ପୁଅକୁ କେବେ ଆସି ନଥିଲେ । ବଗିଚା ଆଡ଼େ ଅନାଇ ସେ ମୃଗ୍ୟ ହୋଇ ଦଣ୍ଡେ ଠିଆ ହୋଇଗଲେ । ସବୁ ଛେରେ ଆମ୍ବ ଫଳିଥାଏ । ସେସବୁର ପରିମାଣ ପ୍ରଚୁର । “ବାଃ, କେଡ଼େ ମେଜାର ଆମ୍ବ ବଗିଚା!” ଜମିଦାର କହିଲେ ।

ଗୁମାସ୍ତା ହସିଲେ ଓ କହିଲେ, “ଏଭଳି ଆମ୍ବ ବଗିଚା କ’ଣ କୌଣସି ସାଧାରଣ ଲୋକର ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇପାରେ ? ଏହା ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ରଜା ଜମିଦାରଙ୍କର ହୋଇଥିବ ପରା !” ଗୁମାସ୍ତା କହିଲେ ।

“ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ ଅନୁମାନ କରୁଥିଲି । ଏ ବଗିଚା ଆମ୍ବ ବଗିଚା ସତରେ କାହାର ? କହିଲେ ।

ମାଲିକର ଘର ଏହି ଗାଁରେ ହେଇଥିବ । ନହେଲେ ତ ସବୁ ଲଠିବାଜ ହୋଇଯା’ନ୍ତା । ଗଛରେ ଏତେ ଫଳ ରହନ୍ତା କାହୁଁ !” ଜମିଦାର କହିଲେ ।

“ହଜୁର ! ଏ ବଗିଚା ଆପଣଙ୍କର । ଆପଣ ତ କେବେ ଏଆଡ଼େ ଆସି ନାହାନ୍ତି, ଜାଣିବେ କିପରି ?” ଗୁମାସ୍ତା କହିଲେ ।

“ସତେ ? ଓଃ ହୋ, ଏଇ ଗାଁର ନାମ ଦେବଲା ପରା । ମୁଁ ଜାଣେ ଦେବଲାରେ ଆମର ଆମ୍ବ ବଗିଚା ଅଛି । କେବେ ବାପା ସବୁ ବୁଝୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପରେ ମୁଁ ଥରେ ଆସି ଦେଖିଯିବ ବୋଲି ଆଉ ଆସି ନାହିଁ ।” ଜମିଦାର ଖୁସି ହୋଇ କହିଲେ ।

“ଆମ୍ବଗଛ ପାଇଁ ଏଠାକାର ମାଟି ଅତି ଉଚ୍ଚର ବୋଲି ଜଣାଗଲା ।” ଗୁମାସ୍ତା କହିଲେ ।

“ଆଜ୍ଞା, ଏପରି କଥା ! କିନ୍ତୁ ଏପରି ଫଳ
ଭର ଉଦ୍ୟାନକୁ କେହି ଜଗିବାକୁ ନାହିଁ,
ଏହା କିପରି କଥା ?” ଜମିଦାର ପଚାରିଲେ ।

“ହଜୁର, ଏ ଗାଁର ଦାମୋଦର ନାମକ
ଯୁବକକୁ ମୁଁ ଏ ବଗିଚାର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ
ନିଯୁକ୍ତ କରିଛି । ସେ ଯେପରି ସାଧୁ, ସେହିପରି
ସଜାଗ । ତେଣୁ ଆମର ଭୟ ନାହିଁ ।”
ଗୁମାସ୍ତା କହିଲେ ।

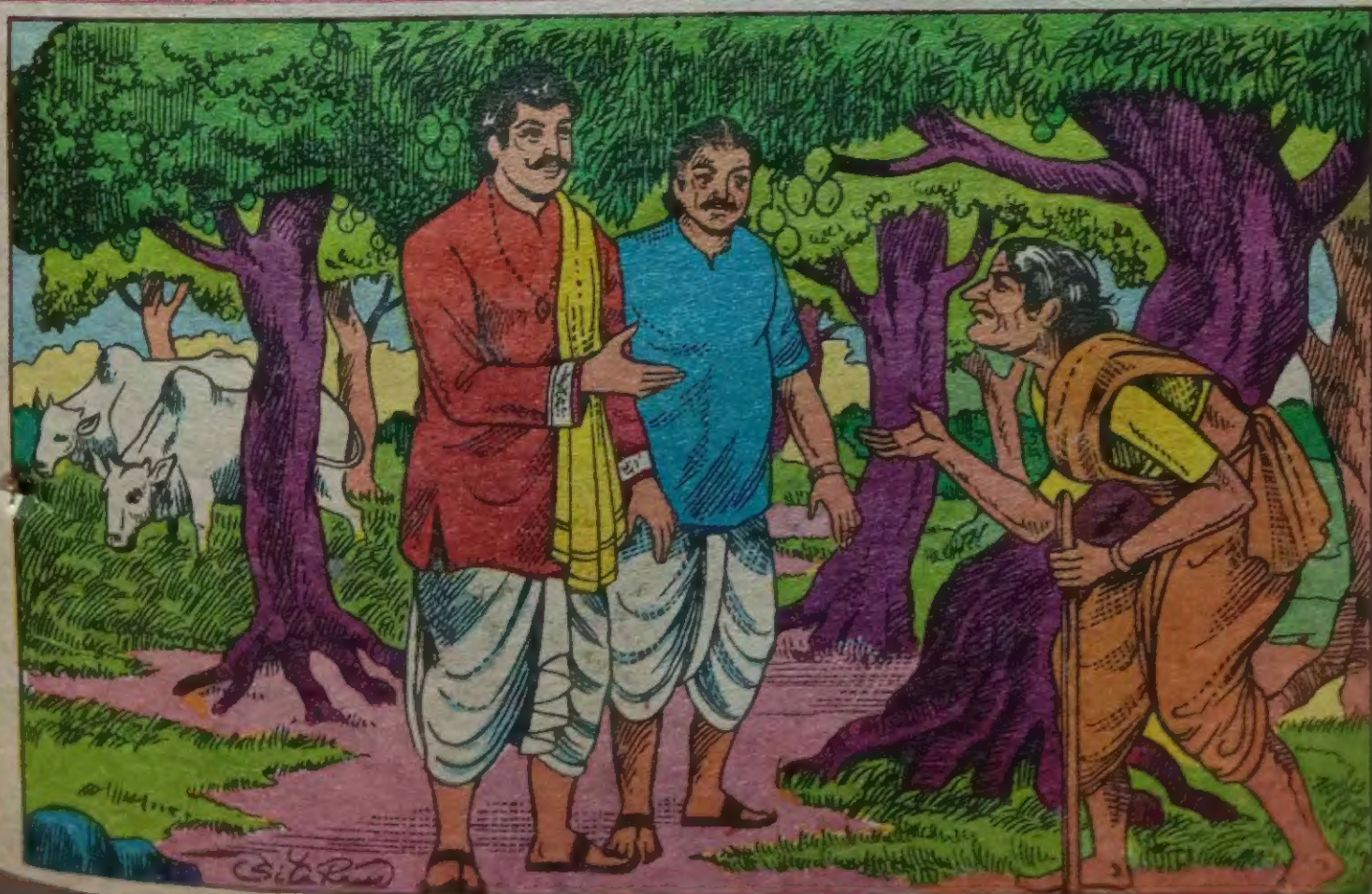
“ଭୟ ନାହିଁ ? କାହିଁ ତମର ଦାମୋଦର ?
ବର୍ତ୍ତମାନ ବି ତ ଯେ କୌଣସି ଲୋକ ଆସୁ
ଗୁରୁ କରିନେଇ ଯାଇପାରେ !” ଜମିଦାର
କହିଲେ ।

ଗୁମାସ୍ତା ଏ କଥାର ସିଧାସଳଖ ଉତ୍ତର
ଦେଇ ନପାରି ଖାଲି କହିଲେ, “ନିଶ୍ଚୟ

କିଛି ଅତି ଜରୁରୀ କାମରେ ଦାମୋଦର
କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିବ । କିନ୍ତୁ ସେ କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା
କରିପିବା ଉଚିତ ଥିଲା ।”

ଏହା କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୁମାସ୍ତା ଏଣେ
ତେଣେ ଅନାଇଲେ । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କ ଆଖି
ପଡ଼ିଲା ଜଣେ ବୃତ୍ତୀ ଉପରେ । ବୃତ୍ତୀ
ଗୋଟାଏ ଗଛ ମୂଳରେ ବସି ସେମାନଙ୍କୁ
ଅନାଇଥାଏ ।

“ଦେଖୁଛନ୍ତି ହଜୁର ? ସେ ବୃତ୍ତୀ
ଦାମୋଦରର ମା । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଅନୁମାନ
କରିଥିଲି । ଦାମୋଦର ବଗିଚା ଛାଡ଼ି ଯୁଆଡ଼େ
ଗଲେ ବି ବଗିଚା ଉପରେ ଆଖି ରଖିବାର
ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଯାଇଥିବ ।” ଗୁମାସ୍ତା ଉତ୍ସାହ
ଦେଇ କହିଲେ ।

“ଗୁମାସ୍ତା ବାବୁ! ଏ ବୁଢ଼ୀ କି ଆଖି
ରଖିବ? ଏହାକୁ ଡରିବ କିଏ? ଇଏ କ’ଣ
କାହାକୁ ବାଧା ଦେଇ ପାରିବ?” ଜମିଦାର
ଏହା କହି ବୁଢ଼ୀ ଆଡ଼େ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ।
ସେତକିବେଳେ ଖୁବ୍ ଜାଣୁ ଶିଫ୍ତ ଥିବା
ଗୋଟାଏ ବଳଦ ତାଙ୍କ ପାଖଦେଇ ଚାଲିଗଲା ।

ଜମିଦାର ବୁଢ଼ୀକୁ ପଚାରିଲେ, “ମାଉସୀ,
ଏ ବଳଦ କ’ଣ ବନ୍ଦେ?”

ବୁଢ଼ୀ ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ପୁଅ ସେ କାହାକୁ
ବନ୍ଦିଦେବ କି ନାହିଁ କହିପାରିବ ନାହିଁ ।
କିନ୍ତୁ ଏ ତା’ ଅଧିକାରରେ ଯେତକି ଜମି
ଅଛି, ସେଇଥିରୁ ଘାସ ଖାଏ । ଅନ୍ୟ କାହା
ଜମିରେ ପଶି ଘାସ ଖାଏ ନାହିଁ । ବୁଝୁଛୁଟି
ପୁଅ?”

ଜମିଦାର କାବା ହୋଇଗଲେ । ସେ
ବୁଢ଼ୀ କଥାର ମର୍ମ ବୁଝିଲେ । ବୁଢ଼ୀ ସେମାନେ
ମନ୍ଦ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବଗିଚା ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ
କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରି ଏକଥା

କହିଛି । ବୁଢ଼ୀ ଚେତାଇ ଦେଲା କି ଅନ୍ୟ-
କାର ପ୍ରବେଶ ଭଲ ନୁହେଁ । ଅନ୍ୟର
ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଲୋଭ କରିବା ଭଲ ନୁହେଁ ।

ଜମିଦାର ବଗିଚା ଭିତରୁ ବାହାର ଆସିବା
ଦେଲେ ଗୁମାସ୍ତାକୁ କହିଲେ, “ବାସୁଦେବ,
ଖାଲି ଦେହର ବଳ ଦେଇ ଯେ କିଛି ଜମିଷ
ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ, ତାହା ନୁହେଁ, ଶରୀର ବଳ କମ୍
ନୁହେଁ । ନିଜର ତେଜ ଦେହର ବଳଠାରୁ ବେଶି
କାମ ଦେଇ ପାରେ । ବୁଢ଼ୀର ତେଜ ଅଛି ।”

“ହଁ, ତା’ଛଡ଼ା ଦାମୋଦରକୁ ଏଠିକା
ଲୋକେ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରନ୍ତି । ତା’ ହେପାଜତରେ
ଥିବା ବଗିଚାର କେହି ସହଜରେ କ୍ଷତି କରିବ
ନାହିଁ ।” ଗୁମାସ୍ତା କହିଲେ ।

ସେ ଦୁହେଁ ବଗିଚା ବାହାରେ ଦାମୋଦରକୁ
ଭେଟିଲେ । ଦାମୋଦର ସେମାନଙ୍କୁ ଓଲଟି
ହେଲା । ଜମିଦାର ତାକୁ କିଛି ଟଙ୍କା ଦେଇ
କହିଲେ, “ଏତକ ତମେ ତମ ଗାଁ ପାଇଁ
ଶକ୍ତ କରିବ ।”

ଉଚ୍ଚତମ ନାଗଫଣୀ

ନାଗଫଣୀ ଜାତିର ଗଛ ଭିତରେ ସବୁଠାରୁ
ଉଚ୍ଚ ହୁଅନ୍ତି ଖାର୍ବୋସେ ନାମକ ଗଛ ।
ଦୁଇଗଡ଼ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଏହା ୪୦ ରୁ ୫୦
ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ିପାରନ୍ତି । ଏହାର ଓଜର
ଦଶ ଟନ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇପାରେ । ଅବଶ୍ୟ
ସେ ଓଜର ବହୁଳାଂଶ ପାଣି ମାତ୍ର ।

ଆମେରିକାର ଆରଗନ୍‌ଟିନ
ହୋଇ ଆଗ୍ନେୟଗିରି କାନ୍ଥ
କେଉଁ ପ୍ରାଣିଜଗତ ସ୍ତରରୁ ରହୁ
ଆସିବ । ଦଶ କ.ମି. ଦୀର୍ଘ
ଏ ଆଗ୍ନେୟଗିରି ଭିତରେ
ଲୁହ ରହୁଛି ଆହୁର ଗୋଟିଏ
ଆଗ୍ନେୟଗିରି ।

ଆଗ୍ନେୟଗିରି ଭିତରେ ଆଗ୍ନେୟଗିରି

ଭୟଙ୍କର ଛତୁ

‘ମରଣ ଛତୁ’ ନାମରେ ନାମିତ ଏକ ପ୍ରକାର ଛତୁ ଦେଖିବାକୁ
ଅନ୍ୟ ସବୁ ସାଧାରଣ ଛତୁ ଭଳି, କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଯିଏ ଖାଇବ ସେ
ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରାଣ ହରାଇବ ନଚେତ କୌଣସି ଦୁର୍ଘଟଣା ବ୍ୟାପ୍ତ
ଶୀଘ୍ର ହେବ ।

"CRIPPLE"

The word can maim a child for life.

Imagine not being able to race your best friend. Imagine not having a best friend. Imagine being struck by Poliomyelitis before you even know the word. Or what it means. And be called a "cripple" for life.

Every year, Poliomyelitis or Polio strikes 275,000 children in India. In rural India, 1 in every 150—200 surviving newborn is in danger of developing polio unless urgent preventive measures are taken. And, while you read this, there are 1.6 million polio-stricken children in the country, most of them handicapped for life. If only they had been immunized... in time.

PolioPlus

The Rotarian Relief Programme

Rotary International has embarked on a world-wide immunization programme called PolioPlus. Through this programme, Rotary will provide all polio vaccines necessary for upto 5 consecutive years, for children in countries around the world.

Plus immunization against common childhood diseases like measles, diphtheria, tuberculosis, tetanus and whooping cough—diseases which take 3.5 million young lives in the developing world, every year.

PolioPlus

A Rotary International Campaign
TO IMMUNIZE THE CHILDREN OF THE WORLD

Cut and mail to :

Chairman

POLIOPLUS CAMPAIGN TRUST

128, Golf Links

New Delhi-110 003.

Kumar Panigrahy

Here's what You Can Do

YES, WE WISH TO SUPPORT THE POLIOPLUS CAMPAIGN TRUST

We enclose our Cheque/Draft of Rs.

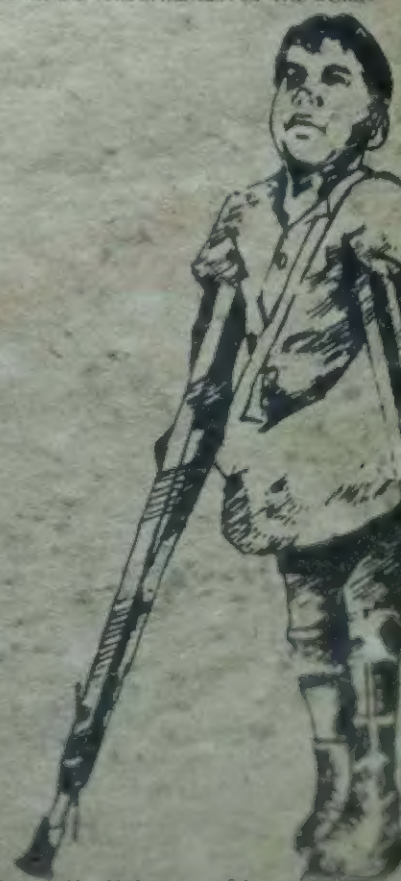
Name

Designation

Company Address

Phone No.

Cheques/Drafts should be drawn in favour of
POLIOPLUS CAMPAIGN TRUST payable in
Bombay. Contributions are exempted from
income tax under section 80 (G) of the Income
Tax Act, 1961.

CMP